

Strategia

**Rozwiązywania Problemów Społecznych
na lata 2009-2016**

Gminy Grunwald

Spis treści

Strategia.....	1
Rozwiązywania Problemów Społecznych	1
na lata 2009-2016.....	1
1. Cel i proces tworzenia strategii.....	3
1.1. Przesłanki i podstawy prawne opracowania GSRPS.....	3
1.2. Ramy czasowe Strategii oraz etapy jej budowania	9
1.3. Horyzont czasowy GSRPR.....	14
2. Charakterystyka gminy	15
2.1. Położenie geograficzne	15
2.2. Demografia gminy	17
2.3. Szkolnictwo.....	26
2.4. Bezrobocie na terenie gminy	28
2.5. Trendy społeczno-gospodarcze.....	32
2.6. Służba zdrowia i bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy.....	36
2.7. Sytuacja ekonomiczna gminy.....	42
3. Analiza polityki społecznej na terenie gminy.....	44
3.1. Podmioty realizujące zadania w ramach polityki społecznej.....	46
3.2. Typy osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej.....	47
3.3. Budżet GOPS na realizację polityki społecznej w gminie.....	49
3.4. System opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi	59
3.5. Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy.....	60
4. Identyfikacja problemów społecznych w gminie na podstawie analizy ilościowej i jakościowej ankiet	62
Podczas warsztatów aktualizacji strategii wypracowano następującą listę problemów:	92
.....	93
5. Kierunki rozwoju społecznego gminy.....	94
5.1. Wizja rozwoju gminy w perspektywie czasowej 2009-2016.....	94

<u>5.2. Cele rozwoju oraz zdania realizacyjne.....</u>	<u>95</u>
<u>Aktywność zawodowa i życiowa, myślenie perspektywiczne, zaradność, samodzielność, skutkująca dobrobytem.....</u>	<u>103</u>
<u>6. Zarządzanie realizacją strategii.....</u>	<u>122</u>
<u>6.1. System zarządzania realizacją strategii .....</u>	<u>122</u>
<u>6.2. Instrumenty realizacji strategii.....</u>	<u>123</u>
<u>6.3. Monitoring strategii.....</u>	<u>124</u>
<u>6.4. System aktualizacji strategii.....</u>	<u>124</u>
<u>6.5. Audyt zewnętrzny.....</u>	<u>125</u>
<u>6.6. Etapy .....</u>	<u>125</u>
<u>7. Spis tabel.....</u>	<u>127</u>
<u>8. Załączniki.....</u>	<u>129</u>

1. Cel i proces tworzenia strategii

1.1. Przesłanki i podstawy prawne opracowania GSRPS

Bezpośrednią podstawą prawną do opracowania niniejszego dokumentu jest art. 17 ust.1 pkt 1 ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. Nr 115, poz. 728), który to przepis prawa jednoznacznie stwierdza, iż do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy : „opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin ze szczególnych grup ryzyka”. Ustawa o pomocy społecznej nie jest jednak jedynym wyznacznikiem prawnym przy pracach nad tym dokumentem. Gdyż nie można dokumentu tak istotnego dla społeczności lokalnej zamykać w tak wąskich ramach prawnych. Pracując nad tym dokumentem należy sięgnąć również do ustaw wzajemnie się przenikających z ustawą o pomocy społecznej a stanowiących także w sposób niezwykle ważki o rozwiązywaniu różnych sektorów życia społecznego.

W związku z powyższym zespół roboczy pracując nad „Strategią” odwołał się także do niżej wymienionych aktów prawa a zasięgu krajowym :

- 1) Ustawa o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 r. (jednolity tekst Dz. U. Nr 139, poz. 992 z 2006r. z póź.zm.)
- 2) Ustawa o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej z dnia 22 kwietnia 2005 r. (Dz. U. Nr 86, poz. 732 z 2005r.), akt prawny obowiązujące do 30.09.2008r.
- 3) Ustawa z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. Nr 192, poz. 1378 z póź.zm.)
- 4) Ustawa o dodatkach mieszkaniowych z dnia 21 czerwca 2001 r. (Dz. U. Nr 71, poz. 734)
- 5) Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. (Dz. U. Nr 99. poz. 1001)
- 6) Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. (Dz. U. Nr 96, poz. 873)
- 7) Ustawa o zatrudnieniu socjalnym z dnia 13 czerwca 2003 r. (Dz. U. Nr 122, poz. 1143)
- 8) Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1231)
- 9) Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 24 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz. 198)
- 10) Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r., Nr 123, poz. 776).

Wyżej wymienione akty o zasięgu krajowym niewątpliwie tworząc dokument o zasięgu lokalnym – terytorialnym, jakim jest Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych należy odnieść niewątpliwie również do Narodowej Strategii Spójności, która wyznacza kilka zasadniczych celów mających wspierać wzrost gospodarczy i zatrudnienie :

-/ poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa ,

-/ poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej (m.in. poprzez realizację programu operacyjnego kapitał ludzki na lata 2007-2013 (POKL), którego Beneficjentem od października 2008r. jest GOPS Grunwald - w ramach priorytetu VII Promocja integracji społecznej, poddziałanie 7.1.1 rozwój upowszechniania aktywnej integracji przez ośrodku pomocy społecznej. Projekt realizowany przez tut. GOPS nosi nazwę: „Integracja społeczno-zawodowa drogą do lepszego jutra” ,

- / budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski i jej regionów ,
- / podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług,
- / wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej,
- / wyrównanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich .

Rada Ministrów RP opracowała założenia aktywnej polityki społecznej na lata 2007 – 2013. Dokument ten, przyjęty 13 września 2005 r., nosi nazwę STRATEGIA POLITYKI SPOŁECZNEJ NA LATA 2007 – 2013. Strategia wytycza 7 priorytetów, które zdaniem władz, szybko wdrożone i zrealizowane przyczynią się do rozwiązania trapiących Polskę problemów społecznych. Sformułowanie priorytetów poprzedzono diagnozą stanu obecnego, ze szczególnym uwzględnieniem demografii, ubóstwa, kondycji i zagrożeń współczesnej rodziny i społeczeństwa obywatelskiego. Dokument ten formułuje pożądany do osiągnięcia cel prowadzonej polityki społecznej, którym ma być zbudowanie na poziomie krajowym zintegrowanego systemu polityki państwa prowadzącej do ułatwienia wszystkim obywatelom równego dostępu do praw społecznych, poprawy warunków powstawania i funkcjonowania rodzin oraz wsparcia grup zagrożonych wykluczeniem społecznym przy zapewnieniu demokratycznego współuczestnictwa obywateli. Sformułowane priorytety krajowe są następujące:

- poprawa warunków dla powstawania i funkcjonowania rodzin. Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci;
- wdrożenie aktywnej polityki społecznej;
- kompleksowa rehabilitacja i aktywizacja osób niepełnosprawnych;
- budowa systemu wsparcia dla osób w wieku poprodukcyjnym;
- aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych;
- partnerstwo publiczno – społeczne jako podstawa rozwoju usług społecznych;
- integracja społeczna i zawodowa imigrantów.

Kolejnym szczeblem, do którego powinien się odwoływać nasz gminny dokument i być z nim w pewnym sensie spójnym są dokumenty strategiczne na poziomie Województwa Warmińsko-Mazurskiego, m.in. :

-/ Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego” przyjęta Uchwałą Nr XVIII/272/00 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 24 lipca 2000r. ,

-/ Strategia polityki społecznej Województwa Warmińsko-mazurskiego do 2015 roku” – przyjęta Uchwałą Nr XXX/444/01 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 9 października 2001r.

Głównym obszarem Strategii polityki społecznej województwa warmińsko-mazurskiego do 2015 roku jest :

1. Kryzys rodziny ,
2. Marginalizacja grup społecznych ,
3. Długotrwałe bezrobocie ,
4. Wykorzystanie potencjału partnerów społecznych ,
5. Kształtowanie świadomości w sferze pomocy społecznej

Przedostatnim etapem tej drabiny hierarchicznej poczynającej od skali kraju dochodząc do gminy jest powiat i dokument analogiczny do powyżej wymienionych tylko już o znacznie ograniczonym zasięgu terytorialnym, czyli: „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Ostródzkim do roku 2013” przyjęta Uchwałą Nr XVIII/91/2008 Rady Powiatu w dniu 27 lutego 2008r.

Strategia ta wyznacza 5 głównych obszarów problemowych

1. Długotrwałe bezrobocie
2. Kryzys i przemoc w rodzinie ,
3. Marginalizacja grup społecznych ,
4. Alienacja ludzi starszych i niepełnosprawnych ,
5. Niewykorzystany potencjał partnerów społecznych

Jej celem zasadniczym jest osiągnięcie takiego stanu więzi społecznych, żeby społeczeństwo było zdolne w największym możliwym zakresie- bez stałej ingerencji instytucji państwowych i samorządowych – rozwiązywać pojawiające się przed nim problemy i zagrożenia i w dalszym ciągu w sposób pełny partycypować w życiu społecznym.

Po krótkiej ramowej analizie dokumentów Strategicznych na różnych poziomach administracyjnych w naszym kraju należałoby w tym miejscu także na moment przejść bezpośrednio na grunt naszej gminy i aktów prawa lokalnego, które winny stanowić także ważny fundament prawny i być spójnymi z tworzoną „Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grunwald”. Wśród tych dokumentów wymienić należy:

1) Strategia Rozwoju Gminy Grunwald 2000- 2010r. – przyjęta Uchwałą Rady Gminy

Nr XXI/104/2000 z dnia 31.05.2000r.

- 2) Program Ochrony Środowiska Gminy Grunwald na lata 2004-2007 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2008-2011 – przyjęty Uchwałą Rady Gminy Nr XXVI/108/05 z dnia 25 marca 2005r. ,
- 3) Program Rozwoju Lokalnego Gminy Grunwald na lata 2004-2006, z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2011 - przyjęty Uchwałą Rady Gminy Nr XXVI/108/05 z dnia 25 marca 2005r. ,
- 4) Gminny Program Aktywności Lokalnej przyjęty na lata 2008-2013 – Uchwałą Rady Gminy Grunwald Nr XXI/98/08 z dnia 28 listopada 2008r.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych powinna być wyrazem zintegrowanego planowania społecznego. W najbardziej ogólnym ujęciu oznacza sposób osiągania wyznaczonych celów poprzez sterowanie procesem rozwoju, integracji, polityki społecznej.

Formuła otwartego, ciągłego przewidywania i projektowania przyszłości powinna stanowić przydatne pragmatyczne narzędzie regulacji rozwoju w sytuacji, gdy nadmiar celów w stosunku do ograniczonych środków utrudnia podejmowanie bieżących i przyszłych decyzji. Zmienność uwarunkowań zewnętrznych, występowanie sprzeczności a nawet konfliktów interesów i dążeń różnych grup społecznych narzuca konieczność przyjęcia negocjacyjnej formuły zarządzania polityką społeczną. Istotą jej jest dochodzenie do porozumienia społecznego, minimalizując sytuacje konfliktowe. Jest to, zatem formuła kształtowania **strategii elastycznych, otwartych i dynamicznych wobec przyszłości.**

Cele integracji powinny być wyrazem dążeń i aspiracji społeczności lokalnej zmierzających do rozwiązania zidentyfikowanych problemów, likwidacji barier i zagrożeń oraz do wykorzystania wszelkich szans tkwiących w potencjale ludzkim i materialnym dla przyszłej integracji.

Strategia jest, więc instrumentem umożliwiającym podejmowanie decyzji zarówno w najbliższym okresie, jak i w odległej perspektywie. Zasady realizacji polityki długofalowej określają cele strategiczne i zadania związane z ich realizacją, działania i decyzje zarówno w najbliższym okresie, jak i decyzje w dalszym okresie powinny być podejmowane na podstawie niniejszej strategii.

Realizacja działań strategicznych spoczywa na instytucjach samorządu. Jednak należy pamiętać, że ważnym partnerem we wdrażaniu strategii są organizacje pozarządowe. To

one będąc najbliższymi lokalnymi problemami społecznymi są w stanie realizować z dużym sukcesem zadania wyznaczone przez strategię.

Jako element żywy Strategia będzie podlegać ciągłym zmianom – będą pojawiać się nowe, ważne cele, a część z przedstawionych w dokumencie straci swoją aktualność. Ten ciągły proces zmian jest jak najbardziej pożądany, ponieważ będzie on miernikiem działań i dążeń społeczności lokalnej.

1.2. Ramy czasowe Strategii oraz etapy jej budowania

Proces związany z aktualizacją Strategii został rozpoczęty w kwietniu 2008r. a ze względu na istotę tego dokumentu planowany termin zakończenia prac przewidziany został na 31 grudnia 2008r.

Wyjściowym elementem do właściwego przebiegu prac nad aktualizacją Strategii było powołanie Zarządzeniem Wójta Gminy Grunwald Nr 11/08 z dnia 11 kwietnia 2008r. zespołu roboczego bezpośrednio odpowiedzialnego za całość prac nad modyfikacją w/w dokumentu.

W skład tego zespołu weszły następujące osoby:

Tabela Nr 1 zespół roboczy odpowiedzialny za aktualizację „Strategii”

Lp.	Imię i Nazwisko	Pełniona Funkcja w zespole roboczym ds. aktualizacji GSRPS	Stanowisko pełnione w Samorządzie lub organizacji pozarządowej
1.	Waldemar Szydlik	Koordynator Zespołu	Sekretarz Gminy Grunwald
2.	Mariusz Wójcicki	Asystent koordynatora Zespołu	Specjalista pracy socjalnej w GOPS Grunwald
3.	Agnieszka Skorupska	Członek zespołu	Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Grunwald
4.	Józef Podolak	Członek zespołu	Dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury w Gierzwaldzie
5.	Ewa Ziejewska	Członek zespołu	Referent działu świadczeń rodzinnych w GOPS + Radna Rady Gminy Grunwald (pełniona funkcja w Radzie Gminy – zastępca przewodniczącego komisji rewizyjnej)
6.	Ewa Bawolska	Członek zespołu	Prezes Stowarzyszenia Osób Niepełnosprawnych i ich Rodzin (organizacja o zasięgu lokalnym)

Przy doborze składu zespołu roboczego ds. aktualizacji GSRPS było brane przede wszystkim pod uwagę kompetencję oraz jak najszersze spektrum osób działających w różnych sektorach życia społecznego gminy.

W kolejnych etapach został wyłoniony także zespół liderów, który brał bezpośredni udział w warsztatach związanych z aktualizacją GSRPS.

Tabela Nr 2 Zespół liderów, którzy uczestniczyli w warsztatach związanych z aktualizacją Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Nazwisko i imię	Miejsce pracy/ prowadzonych działań	Sektor						Obszar doświadczeń (można zaznaczyć więcej niż jedno)											
		Samorząd terytorialny	Sołectwo	Organizacja pozarządowa/kościelna	Grupa nieformalna	Biznes	Inna - jaka?	Sytuacja rodzin wielodzietnych	Sytuacja organizacji pozarządowych	Sytuacja osób niepełnosprawnych i ich rodzin	Sytuacja dzieci i młodzieży szkolnej	Sytuacja mieszkaniowa	Sytuacja osób samotnie wychowujących dzieci	Sytuacja osób starszych i ich rodzin	Sytuacja osób długotrwale chorych i ich rodzin	Sytuacja osób z problemem alkoholowym i ich rodzin	Sytuacja osób z problemem przemocy i ich rodzin	Problematyka zależności od środków psychoaktywnych (w tym narkotyków)	Sytuacja materialna rodzin
Waldemar Szydlik	Sekretarz Gminy	X									X		X						X
Alicja Kasiorkiewicz	Pedagog szkolny Członek GKRPA	X							X						X	X	X		X
Magdalena Witkowska	Pedagog szkolny	X						X		X							X		X
Krzysztof Fabisiak	Radny Rady Gminy	X															X		X
Agnieszka Skorupska	Kierownik GOPS Grunwald	X						X		X	X	X	X	X	X	X	X		X
Mariusz Wójcicki	Pracownik socjalny	X						X		X	X	X	X	X	X	X	X		X
Wioletta Sokół	Pracownik socjalny	X						X		X	X	X	X	X	X	X	X		X
Barbara Sokół	Pracownik socjalny	X						X		X	X	X	X	X	X	X	X		X
Ewa Ziejewska	Radna Rady Gminy	X						X		X	X		X	X	X	X	X		X

Nazwisko i imię	Miejsce pracy/ prowadzonych działań	Sektor						Obszar doświadczeń (można zaznaczyć więcej niż jedno)												
		Samorząd terytorialny	Sołectwo	Organizacja pozarządowa/kościelna	Grupa nieformalna	Biznes	Inna - jaka?	Sytuacja rodzin wielodzietnych	Sytuacja organizacji pozarządowych	Sytuacja osób niepełnosprawnych i ich rodzin	Sytuacja dzieci i młodzieży szkolnej	Sytuacja mieszkaniowa	Sytuacja osób samotnie wychowujących dzieci	Sytuacja osób starszych i ich rodzin	Sytuacja osób długotrwale chorych i ich rodzin	Sytuacja osób z problemem alkoholowym i ich rodzin	Sytuacja osób z problemem przemoc i ich rodzin	Problemy i zależności od środków w psychoaktywnych (w tym narkotyków)	Sytuacja materialna rodzin	
Ewa Zwalińska	Dyrektor SP. Frygnowo	X								X			X	X		X			X	
Zbigniew Borecki	Dyrektor SP.Mielno	X						X		X	X		X	X					X	
Ewa Bawolska	Prezes Stowarzyszenia „SONIR”			X				X	X	X	X				X				X	
Jolanta Węglarz	Wspólnota Mieszkaniowa Mielno			X								X		X					X	
Krystian Rosik	Dzielnicowy Posterunku Policji Stębark						X				X					X	X	X	X	
Ks. Tadeusz Łojek	Parafia Rzymsko-Katolicka w Szczepankowie			X				X			X		X	X	X		X			
Pastor Artur Poganiacz	Parafia Ewangelicka w Gierwałdzie			X				X			X		X				X			

Nazwisko i imię	Miejsce pracy/ prowadzonych działań	Sektor						Obszar doświadczeń (można zaznaczyć więcej niż jedno)												
		Samorząd terytorialny	Sołectwo	Organizacja pozarządowa/kościelna	Grupa nieformalna	Biznes	Inna - jaka?	Sytuacja rodzin wielodzietnych	Sytuacja organizacji pozarządowych	Sytuacja osób niepełnosprawnych i ich rodzin	Sytuacja dzieci i młodzieży szkolnej	Sytuacja mieszkaniowa	Sytuacja osób samotnie wychowujących dzieci	Sytuacja osób starszych i ich rodzin	Sytuacja osób długotrwale chorych i ich rodzin	Sytuacja osób z problemem alkoholowym i ich rodzin	Sytuacja osób z problemem przemocy i ich rodzin	Problemy z zależnością od środków psychoaktywnych (w tym narkotyków)	Sytuacja materialna rodzin	
Alina Szymańska	Świetlicowa wiejska w Pacótkowie	X									X		X				X		X	
Bożena Berek	Nauczyciel SP.Gierzwald	X									X								X	
Beata Grudzińska Katarzyna Krzysztofiak	Samorząd szkolny Gimnazjum Stębark						X X				X X									

Następnym etapem w pracach nad aktualizacją GSRPS było opracowanie i rozprowadzenie wśród lokalnego społeczeństwa ankiet. Prace te zostały przeprowadzone na przełomie maja i czerwca 2008r.

Ustalono, iż adekwatnym probierzem dla gminy liczącej ogółem około 6 tys. (dorosłych osób powyżej 18 roku życia około 4.300 osób) będzie grupa reprezentatywna 250 osób ankietowanych, co stanowi 6% badanej populacji osób dorosłych pełnoletnich. Ankiet zebranych do analizy z tej grupy 189, czyli około 4,4 % w tej grupie wiekowej. Drugą ankietę przeprowadzono wśród dzieci i młodzieży szkół podstawowych i gimnazjum na terenie naszej gminy (ankieta ta dotyczyła w szkołach podstawowych uczniów klas V-VI, w gimnazjum uczniów klas I-III).

Głównym celem ankiety przeprowadzonej wśród respondentów dorosłych była identyfikacja problemów społecznych, zaś wśród dzieci i młodzieży ankietowana miała odpowiedzieć przede wszystkim na pytania związane z uzależnieniami.

Przeprowadzone zostały również z moderatorem oraz z koordynatorem regionalnym PPWOW warsztaty dla lokalnej społeczności :

- Warsztat „B” – mający za zadania analizę problemów społecznych oraz zasobów społecznych w gminie ,
- Warsztat „C” - mający sformułować założenia „Strategii” w oparciu o partycypację społeczną i zasady rozwoju społecznego ,
- Warsztat „D” – budowanie koncepcji projektów stymulujących zrównoważony rozwój społeczny

Etapem końcowym była pełna analiza materiałów zgromadzonych i wypracowanych podczas warsztatów, analiza ilościowa i jakościowa ankiet przeprowadzonych wśród lokalnej społeczności a także analiza danych liczbowych pozyskanych z różnych materiałów źródłowych (przede wszystkim dane GUS, GOPS, UG itp.) dotyczących różnych sektorów życia społecznego i gospodarczego gminy a pozwalających na pełniejszą diagnozę sytuacji w gminie (dane te dotyczyły lat 2003- 2007). Zespół roboczy pracujący nad GSRPS starał się zdobyć jak najwięcej tego typu danych analitycznych, gdyż ich wielkość i różnorodność pozwala na precyzyjniejsze dokonanie diagnozy gminy.

1.3. Horyzont czasowy GSRPR

Zespół roboczy po konsultacjach z liderami społecznymi zdecydował, iż horyzont czasowy Aktualizacji Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grunwald określony zostanie na lata 2009-2016. Dokonując tego wyboru mamy na uwadze jego pewną zbieżność czasową w okresie końcowym z podobnymi dokumentami na szczeblu Województwa Warmińsko-Mazurskiego (2015r.) oraz także na szczeblu naszego Powiatu ostródzkiego – czyli 2013r.

W ocenie zespołu pracującego nad GSRPS to w/w dokumenty powinny czerpać od najniższego szczebla, czyli właściwym etapem tworzenia tego typu ‘Strategii’ winien być : gmina – powiat – województwo - kraj i wówczas uzyskamy właściwą spójność tych Strategii w wymiarze ogólnokrajowym. Ważnym elementem jest także długofalowość, czyli rozłożenie z planowaniem na dłuższą perspektywę czasową pozwalającą na wdrożenie działań odpowiednio rozłożonych w czasie, gdyż pewne grupy problemów społecznych ze względu na ich specyfikę wymagają działań rozłożonych na kilka lat. I jest to także jeden z zasadniczych argumentów za wybranym przez nas horyzontem czasowym tego dokumentu z datą graniczną 2016.

2. Charakterystyka gminy

2.1. Położenie geograficzne

Gmina Grunwald zajmuje powierzchnię około 180km², położona jest w środkowej części województwa warmińsko-mazurskiego, w powiecie ostródzkim. Gmina jest typowym dla tego regionu obszarem o charakterze rolniczo-turystycznym. Na terenie gminy położonych jest 36 miejscowości (20 sołectw). Gmina nasza sąsiaduje bezpośrednio z gminami : Dąbrówno, Kozłowo, Ostróda i Olsztynek.

Pod względem fizjograficznym teren gminy Grunwald zajmuje wschodni skłon Garbu Lubawskiego. W krajobrazie dominuje falista wysoczyzna morenowa zbudowana na większości obszaru gminy głównie z gliny zwałowej, a w części wschodniej i południowo-wschodniej gminy z dużym udziałem piasków i żwirów lodowcowych. Od Rychnowa poprzez Frygnowo do Mielna przebiega pasmo sandru o charakterze falistym do równinnego. Budują go pisaki, miejscami piaski ze żwirem. Wschodnia granica gminy również znajduje się na skraju rozległego sandru. Na wschód od Gierzwałdu i na zachód od Łodwigowa w krajobrazie góruje pagórkowata morena czołowa o zmiennej budowie geologicznej z przewagą piasków i żwirów. Obszary wysoczyznowe przecięte są dolinami rzecznyymi. W morfologii najbardziej zaznacza się dolina rzeki Drwęcy i Grabiczki (północna część gminy). Przedłużeniem doliny Drwęcy w kierunku południowym jest rynna sublokacyjna, w której znajdują się jeziora Omin Wielki i Mały, jezioro Tymawskie oraz jezioro Mielno. Najwyższe partie terenu znajdują się w południowej części gminy i na wschód od Gierzwałdu, z wysokościami rzędu 220-230 m n.p.m. W części środkowej przeważają rzędne 180 – 200 m n.p.m., a w części północnej 155 -180 m n.p.m. W części północno-wschodniej, w dolinie Drwęcy, wysokości są rzędu 103-105 m .

Obszar leży w syneklizie perabałtyckiej platformy wschodnioeuropejskiej, w pobliżu niecki brzeżnej paleozoicznej platformy zachodnioeuropejskiej. Łączna miąższość skał osadowych, osadzonych w trzech erach geologicznych: paleozoicznej, mezozoicznej i kenozoicznej, może wynosić około 2 – 2,5 km. Poniżej zalega prekambryjskie podłoże krystaliczne. Od powierzchni występują osady czwartorzędowe (głównie epoki lodowcowej), wśród których dominują gliny zwałowe, przewarstwione piaszczystymi osadami wodnolodowcowymi.

Lasy na terenie gminy stanowią około 20% jej powierzchni całkowitej, około 71% stanowią użytki rolne, 2 % to jeziora. Gmina Grunwald położona jest na obszarze funkcjonalnym „Zielone Płuca Polski”. Część obszaru gminy Grunwald została zakwalifikowana w sieci ECONET jako obszar węzłowy o znaczeniu międzynarodowym. Zachodnia część gminy wchodzi w skład otuliny i samego Parku Krajobrazowego Wzgórz Dylewskich.

Warunki klimatyczne regionu Warmii i Mazur uwarunkowane są ścieraniem się wpływów klimatu morskiego i kontynentalnego. Teren gminy Grunwald jest klasycznym tego przykładem. Klimat cechuje duża zmienność zjawisk pogodowych. Nasłonecznienie jest tutaj mniejsze niż w innych rejonach kraju. Liczba dni pochmurnych wynosi od 140 do 160. Charakterystyczny jest krótszy okres wegetacji, duża wilgotność powietrza oraz występowanie silnych wiatrów. Średnia temperatura powietrza z wielolecia 1951-1990 wynosiła około 6,5 C. Długość okresu bezmroźnego wynosi około 125 dni, podczas gdy na innych terenach Polski dochodzi do 190 dni. Roczna suma opadów waha się od 590 do 690mm. Obszar zdominowany jest przez wiatry zachodnie i północno-zachodnie.

Gmina Grunwald z uwagi na malownicze tereny staje się również atrakcyjna turystycznie w ramach Związku Stowarzyszeń „Kraina Drwęcy i Pasłęki” na terenie gminy oznakowywano w sposób profesjonalny szlaki turystyki pieszej i rowerowej, które ilustruje mapa znajdująca się w załącznikach Strategii. Jest to kolejna alternatywa dla samej gminy i przede wszystkim jej mieszkańców.

2.2. Demografia gminy

Diagnoza demograficzna gminy Grunwald będzie bazowała na szerokim wachlarzu danych statystycznych z różnych instytucji m.in. GUS, bazy regionalne GUS, UG Grunwald, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Grunwald, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego – oddział Ostróda, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa – Oddział Ostróda, Komisariat Policji Stębark, Powiatowego Urzędu Pracy w Ostródzie oraz dane jednostek wchodzących samorządowych – oświata, służba zdrowia itp.

Zostanie dokonana analiza w oparciu o tabele od numeru 1 do numeru ...

Tabela Nr 3 Dane dotyczące stanu ludności gminy Grunwald w poszczególnych latach za względu faktyczne miejsce zamieszkania na jej terenie na dzień 31 grudnia danego roku (dane źródłowe uzyskane z GUS)

Rok	Ogółem	mężczyźni	kobiety
2003	5651	2878	2773
2004	5698	2892	2806
2005	5665	2859	2806
2006	5694	2869	2825
2007	5689	2852	2837

Liczba ludności zamieszkującej faktycznie na terenie gminy Grunwald jest stosunkowo stabilna i waha się od 5.651 do 5.698 (różnica na przełomie pięciolecia wynosi zaledwie 47 osób, co stanowi około 0,8% najwyższego wskaźnika faktycznie zamieszkałej ludności na terenie gminy w roku 2004). Struktura płci kobieta – mężczyzna także dzieli się praktycznie po połowie z delikatną przewagą zamieszkałych na terenie gminy mężczyzn.

Tabela Nr 4 Dane dotyczące przyrostu naturalnego oraz liczby urodzeń i zgonów na terenie gminy Grunwald w latach 2003-2007 (materiały pozyskane z danych statystycznych GUS)

Rok	Przyrost naturalny			Liczba urodzeń			Liczba zgonów		
	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety
2003	31	13	18	77	41	36	46	28	18
2004	37	17	20	79	40	39	42	23	19
2005	30	8	22	78	36	42	48	28	20
2006	22	7	15	70	32	38	48	25	23
2007	28	6	22	79	38	41	51	32	19

Z powyższej tabeli wynika, iż na terenie naszej gminy na przełomie ostatniego 5-lecia 2003 – 2007 jest dodatni przyrost naturalny oscylujący pomiędzy 22 a 37 osób.

Liczba urodzeń była również dość stabilna i wynosił pomiędzy 70 urodzeń w 2006 do 79 w roku 2004 i 2007. A więc różnica na przełomie 5-lat wynosiła 9 urodzeń (co daje różnicę procentową pomiędzy najniższym rokiem 2006 a najwyższym 2007 i 2004, około 12 %).

Płeć urodzeń rozkłada się dosyć stabilnie, mniej więcej po połowie, jednak niepokojącym sygnałem jest zdecydowanie większa umieralność wśród mężczyzn i co za tym idzie, zdecydowanie mniejszy przyrost naturalny, który w roku 2007 oscyluje w stosunku do kobiet zaledwie około 27,3 %.

Tabela Nr 5 Ludność wg grup wiekowych w latach 2003-2007 (dane źródłowe GUS)

Rok	Ogółem	Grupa wiekowa (przedział od -do)														
		0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70 lat i więcej
2003	5651	360	416	513	540	494	382	378	374	407	440	355	206	179	205	402
2004	5698	366	421	485	510	556	378	391	366	389	454	359	231	179	203	410
2005	5665	354	393	474	481	571	408	363	374	363	456	372	278	172	181	425
2006	5694	344	378	461	498	582	446	349	360	376	430	389	297	177	176	431
2007	5689	364	366	448	476	587	443	341	362	369	414	413	315	178	162	451

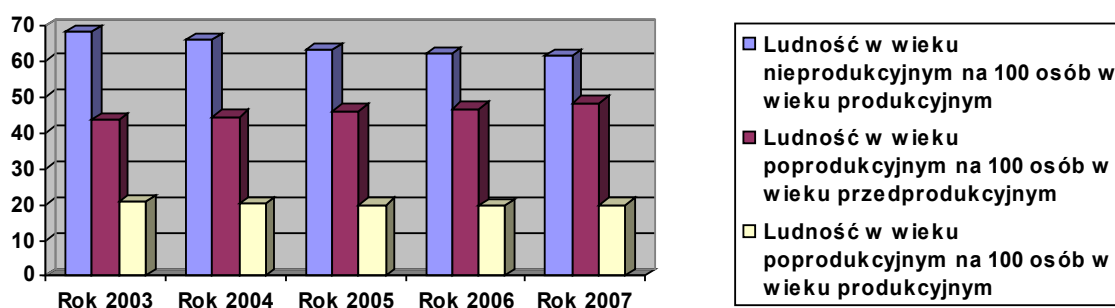
Z powyższej tabeli widać przede wszystkim, iż największy wzrost liczebności osób w danej grupie wiekowej na przestrzeni ostatnich pięciu lat rysuje się wyraźnie w przedziałach wiekowych 50-59 lat.

Stanowi to pewnego rodzaju negatywny czynnik dla demografii gminy, gdyż jest to grupa osób, która na przestrzeni kilku najbliższych lat przejdzie do grupy osób w wieku poprodukcyjnym. Jednak dla zachowania pewnej równowagi w gminie dotyczącej ludności w wieku aktywności zawodowej, w grupach wiekowych 20-29 lat widać, iż stan liczebny tej grupy znacznie wzrósł- w latach: 2003-2007, co stanowi nie jako przeciwagę do grupy 50-59

lat, która zasili nieuchronnie szeregi osób w wieku poprodukcyjnym. A więc w naszej ocenie nie grozi gminie Grunwald problem drastycznego zestarzenia się jej społeczeństwa i spadku ilości osób w wieku aktywności zawodowej.

Tabela Nr 6- Wskaźnik obciążenia demograficznego w latach 2003-2007 (dane źródłowe GUS)

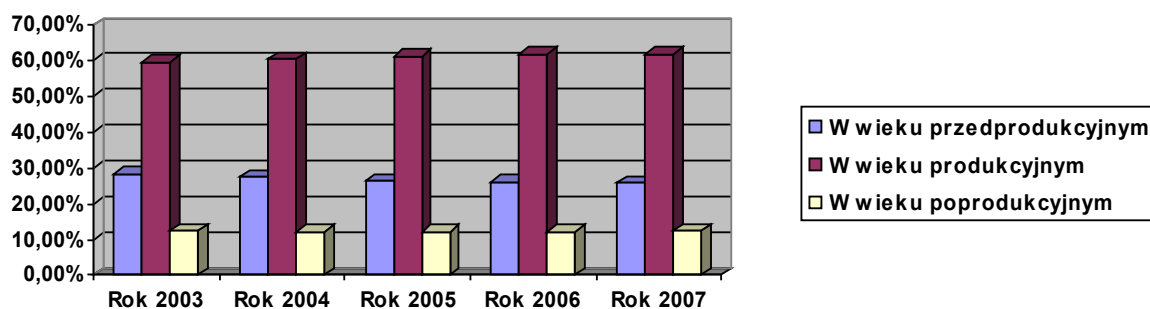
Rodzaj wskaźnika (liczony w %)	Rok 2003	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	68,3	65,8	63,0	62,0	61,5
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	43,7	44,6	46,1	46,6	48,3
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	20,8	20,3	19,9	19,7	20,0

Analiza tabeli nr 6 jest dopełnieniem poprzedniej analizy tabeli nr 5. Analizując te zależności uwidacznia się delikatny wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym przypadający na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym, od roku 2003 do 2007 notuje się wzrost około 4,6 %. Stabilnie przedstawia się liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, tu wahnięcia procentowe na przestrzeni 5 lat wynoszą około 1%. Spadek około 6% notuje się w liczbie ludności wieku nieprodukcyjnym przypadającym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Tabela nr 7 – udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem (dane źródłowe GUS)

Grupy ludności (udział liczony w %)	Rok 2003	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007
W wieku przedprodukcyjnym	28,2%	27,4%	26,4%	26,1 %	25,7%
W wieku produkcyjnym	59,4%	60,3%	61,4 %	61,7 %	61,9 %
W wieku poprodukcyjnym	12,3%	12,2%	12,2 %	12,2 %	12,4 %

Dane analityczne zawarte w tabeli nr 7 wskazują, iż spada wskaźnik procentowy w całej populacji społeczeństwa gminy Grunwald dotyczący grupy osób w wieku przedprodukcyjnym, spadek ten nie jest na szczęście dla demografii gminy zbyt wysoki i wynosi około 2,5 %. Grupy osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym przedstawiają się stabilnie.

Tabela Nr 8 – ludność wskaźnika modułu gminy Grunwald (dane źródłowe GUS)

Rodzaj wskaźnika	Jednostka miary	Rok 2003	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007
Ludność na 1 km ²	osoba	31	32	32	32	32
Kobiety na 100 mężczyzn	osoba	96	97	98	98	99
Małżeństwa na 1000 ludności	para	5,5	6,2	6,5	7,6	7,4
Urodzenia żywe na 1000 ludności	osoba	13,3	13,6	13,4	12,1	13,6
Zgony na 1000 ludności	osoba	7,9	7,2	8,3	8,3	8,8
Przyrost naturalny na 1000 ludności	osoba	5,0	6,4	5,2	3,8	4,8

Analiza tabeli nr 8 została przeprowadzona w odniesieniu do wybranych danych w skali kraju, województwa warmińsko-mazurskiego a także powiatu ostródzkiego.

Gmina Grunwald posiada niską gęstość zaludnienia na 1 km² - 32 osoby dla porównania w Polsce gęstość ta wynosi średnio 122 osoby na 1 km², w województwie warmińsko-mazurskim około 59 osób na 1 km² zaś w powiecie ostródzkim - 62 osoby na 1 km².

Znacznie pozytywniej gmina Grunwald wypada w statystyce porównawczej dotyczącej przyrost naturalnego, który w skali kraju wynosił w 2003r. (-0,4 promila), w 2005r. (-,01 promila), w skali województwa mierzony w 2005r. wynosi 1,6.

Tabela Nr 9 – migracje na pobyt stały w gminie wg typu i kierunku (dane źródłowe GUS)

Rodzaj wskaźnika	Ilość osób				
	Rok 2003	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007
zameldowania ogółem	75	82	54	54	67
zameldowania z miast	38	43	27	20	29
zameldowania ze wsi	37	39	27	34	38
wymeldowania ogółem	105	100	90	87	128
wymeldowania do miast	58	56	54	58	65
wymeldowania na wieś	44	43	33	28	62
wymeldowania za granicę	3	1	3	1	1

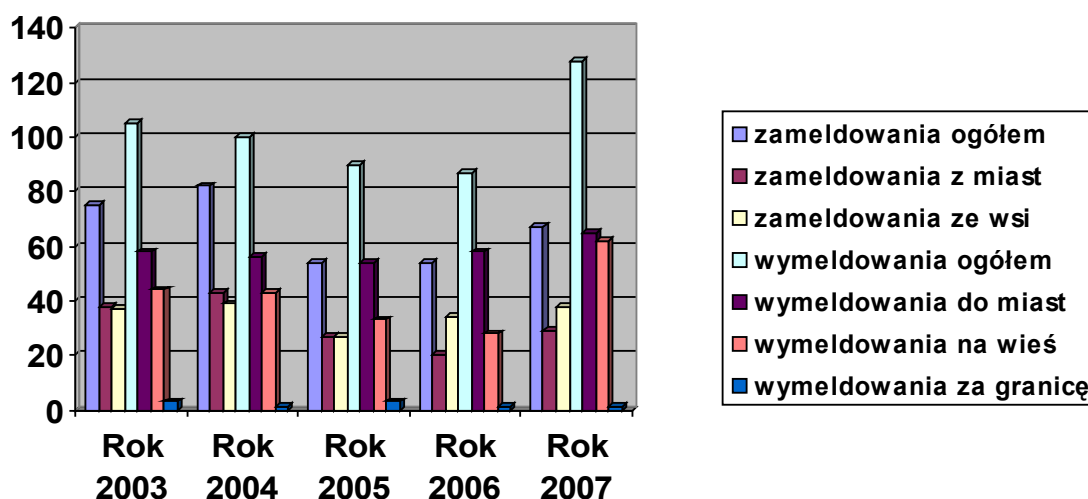

Tabela Nr 9 wskazuje na ujemne saldo migracyjne, więcej osób wymeldowuje się z gminy, niż do niej przybywa, najbardziej uwidacznia się na sytuacji w roku 2007, gdzie z gminy wymeldowało się 128 osób, zaś zameldowało jedynie 67.

Tabela Nr 10 Wykaz miejscowości gminy Grunwald wraz z ich liczebnością ludności w poszczególnych miejscowościach na przestrzeni lat 2003- 2007 (dane źródłowe UG Grunwald)

Lp.	Nazwa miejscowości	Liczba ludności				
		Rok 2007	Rok 2006	Rok 2005	Rok 2004	Rok 2003
1	Dąbrowo	19	19	23	23	23
2	Domkowo	207	211	207	203	197
3	Dylewko	38	40	39	40	40
4	Dylewo	437	451	455	460	444
5	Frygnowo	318	331	320	317	318
6	Gierzwałd	839	830	842	850	840

Lp.	Nazwa miejscowości	Liczba ludności				
		Rok 2007	Rok 2006	Rok 2005	Rok 2004	Rok 2003
7	Głądy	121	117	116	122	129
8	Góry Lubiańskie	40	40	40	41	41
9	Grabiczki	9	9	12	10	11
10	Grunwald	419	418	415	414	408
11	Jędrychowo	12	12	12	12	12
12	Kalwa	22	23	22	22	22
13	Kiersztanówko	76	74	73	73	69
14	Kiersztanowo	202	200	199	195	195
15	Kitnowo	229	220	224	216	220
16	Korsztyn	108	112	112	117	108
17	Lipowa Góra	9	9	9	9	8
18	Lubian	2	1	1	5	5
19	Lubianek	64	66	67	66	67
20	Łącko	33	33	31	30	28
21	Łodwigowo	219	223	221	218	220
22	Marcinkowo	100	101	96	92	90
23	Mielno	358	365	361	365	378
24	Omin	63	61	61	66	71
25	Pacóltówko	47	45	54	54	52
26	Pacóltowo	239	240	230	223	223
27	Rychnowo	294	296	297	296	302
28	Rychnowska Wola	85	87	91	93	88
29	Rzepki	6	6	6	6	6
30	Stębark	419	424	416	419	423
31	Szczepankowo	216	221	222	218	220
32	Tymawa	70	70	70	73	74
33	Ulnowo	46	56	55	56	56
34	Wróble	49	49	49	51	49
35	Zapieka	68	68	71	69	66
36	Zybułtowo	477	464	463	471	476
RAZEM:		5960	5992	5982	5995	5979

W Gminie Grunwald mamy miejscowości :

- / do 50 osób : 13 miejscowości - co stanowi około 36% ogółu miejscowości gminy ,
- / pomiędzy 51 a 200 osób : 11 miejscowości - co stanowi około 30,5 % ogółu miejscowości gminy ,
- / pomiędzy 201 a 400 osób : 7 miejscowości, co stanowi około 19,5 % ogółu miejscowości gminy ,
- / pomiędzy 401 a 600 osób : 4 miejscowości, co stanowi około 11 % ogółu miejscowości gminy,
- / powyżej 600 osób : 1 miejscowość, co stanowi około 2,8 % ogółu miejscowości gminy ,

Największy procentowy udział w 36 miejscowościach znajdujących się na terenie gminy stanowią miejscowości relatywnie małe do 200 mieszkańców około 67 % całości.

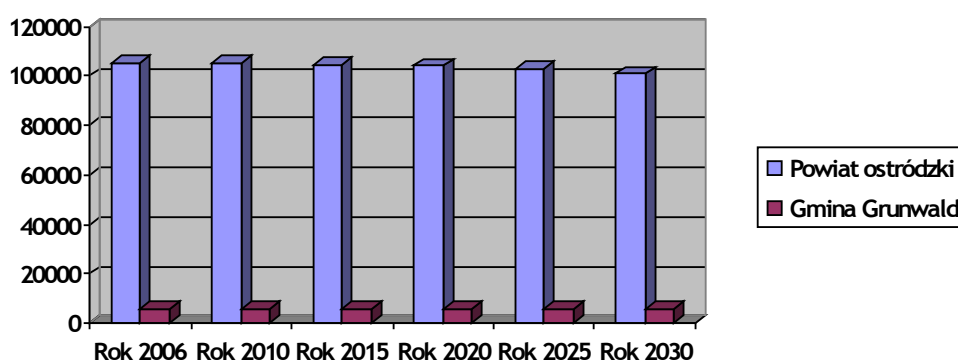
Na terenie gminy poza miejscowością Gierzwałd nie ma większych skupisk ludności, jedynie Gierzwałd jako centrum gminy, gdzie mieści się większość urzędów administracji samorządowej liczy ponad 800 mieszkańców. Z powyższej tabeli wynika również, iż nie widać zjawiska wyludnienia w danych miejscowościach gminy.

Tendencje demograficzne obserwowane już od kilku lat w kraju, mają swoje odzwierciedlenie również w skali poszczególnych województw, powiatów i gmin.

Punktem odniesienia dla gminy Grunwald będzie powiat Ostródzki, w którego skład wchodzi gmina Grunwald, poniższa tabela przedstawi prognozę liczby ludności dla gminy i powiatu na lata 2006 – 2030.

Tabela Nr 11 Prognoza liczby ludności dla gminy Grunwald na podstawie prognozy GUS dla powiatu ostródzkiego

Jednostka terytorialna	Rok 2006	Rok 2010	Rok 2015	Rok 2020	Rok 2025	Rok 2030
Powiat ostródzki	105154	105132	104698	104087	102801	100779
Gmina Grunwald	5992	5991	5966	5931	5858	5743

Zmiany w strukturze ludności dla większości województw w perspektywie prognostycznej są zbliżone do tendencji krajowych.

W prognozowanym dziesięcioleciu przewidywany jest znaczny spadek liczby ludności, spowodowany w głównej mierze zmniejszaniem się liczby urodzeń. Będzie to efektem malejącej liczby kobiet w wieku rozrodczym. W 2030 roku ludność Polski będzie liczyła 38.025 tys. osób, czyli o 1,7 % mniej w stosunku do roku 1998.

Trwający od kilkunastu lat spadek liczby urodzeń spowoduje w prognozowanym okresie czasu istotne zmiany w strukturze wiekowej ludności. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym będzie się zmniejszać do roku 2012, kiedy to będzie prawie o 2,5 mln mniejsza niż w roku 1998. W ciągu kolejnych 8 lat nastąpi niewielki przyrost sięgający około 314 tys. osób, po czym ponownie liczba dzieci i młodzieży zacznie spadać. W całym prognozowanym okresie spadek ten wyniesie ponad 30 %.

W ciągu pierwszych 10 lat prognozowanego okresu nastąpi przyrost ludności w wieku produkcyjnym, natomiast od roku 2010 zapoczątkowany będzie okres zmniejszania się liczby ludności aktywnej zawodowo. W roku 2030 liczba ta będzie mniejsza o 1,2 mln w porównaniu z rokiem 1998.

Zmniejszanie się liczby osób w wieku produkcyjnym spowodowane będzie starzeniem się ludności w tej grupie, która tym samym zwiększy populację osób w wieku poprodukcyjnym.

Należy stwierdzić, że na skutek malejącej liczby urodzeń, przy jednoczesnym wydłużaniu się średniego okresu trwania życia ludzkiego, proces starzenia się społeczeństwa polskiego będzie pogłębiał się we wszystkich województwach.

W regionie Warmii i Mazur tendencje demograficzne nie odbiegają zbytnio od tendencji ogólnokrajowych. Do roku 2015 liczba ludności województwa będzie się nieznacznie zwiększała (o około 2%), natomiast w ostatnim 15-leciu zmniejszy się i w roku 2030 stanowić będzie 99 % stanu wyjściowego z roku 1998. W tym okresie ludność miast będzie systematycznie rosła (średnio o 11,3 %), w przeciwieństwie do ludności wsi, która przez cały prognozowany okres będzie maleć i osiągnie poziom 80,5 % w stosunku do roku 1998.

Struktura ludności według płci w województwie ulegnie niewielkim zmianom. Współczynnik feminizacji, który kształtował się na poziomie 103,5 zwiększy się do 104,3 przy czym w miastach wynosić on będzie 109,6 a na terenach wiejskich 93,9.

Podobnie jak w kraju, również w województwie warmińsko - mazurskim nastąpią istotne zmiany w strukturze wiekowej ludności. Dzieci i młodzież w wieku do 17 lat będą stanowić 18,4 % populacji województwa (w roku 1998 grupa ta stanowiła 28,2 %), natomiast populacja osób w wieku produkcyjnym 58,3 % (w roku 1998 wynosiła 59,7 %), zaś osób w wieku poprodukcyjnym – 23,3 % (w 1998 odpowiednio 12,1 %).

Ruch naturalny i migracyjny ludności województwa również ulegnie znacznym zmianom.

Liczba urodzeń w początkowy okresie czasu będzie stopniowo wzrastała, aż do roku 2013, po czym zacznie spadać i w roku 2030 osiągnie poziom 75,5 %, w porównaniu z rokiem 1999. Na taki stan rzeczy złoży się przede wszystkim spadek urodzeń na wsi.

Przyrost naturalny spadnie w regionie z 3,7 (1999 r.), kiedy to był najwyższy w kraju, do – 4,4 w roku 2030, przy czym w miastach – 3,5, zaś na wsi – 0,9.

Saldo migracji wewnętrznych nie ulegnie większym zmianom i dotyczy to zarówno migracji w miastach jak i na wsi. Ta sama sytuacja wystąpi również w przypadku migracji zagranicznych. *(Na podstawie wojewódzkiej strategii pomocy społecznej).*

2.3. Szkolnictwo

Tabela nr 12 szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne na terenie gminy

Rok	Liczba szkół podstawowych podporządkowanych samorządowi gminnemu	Liczba szkół podstawowych podporządkowanych innym organizacjom i stowarzyszeniom	Liczba gimnazjów na terenie gminy	Liczba uczniów w szkołach podstawowych podporządkowanych samorządowi gminnemu	Liczba uczniów szkół podstawowych prowadzonych przez organizacje lub stowarzyszenie	Liczba uczniów w gimnazjum
2003	4	1	1	558	49	288
2004	4	1	1	516	49	284
2005	4	1	1	513	43	261
2006	4	1	1	477	38	260
2007	4	1	1	480	36	234

Z powyższych danych wynika, iż utrzymuje się tendencja spadkowa liczby uczniów w szkołach w stosunku do roku bazowego roku 2003, w szkołach podstawowych prowadzonych przez samorząd zmalała do roku 2007r. o 78 uczniów, czyli około 14%, w podstawowej szkole niepublicznej tendencja ta również ma miejsce i spadek w stosunku do roku 2003 notuje się 13 uczniów, czyli około 26,5 %. W gimnazjum liczba ta również spadła znacząco – 54 uczniów, czyli około 18,8 %.

Tabela Nr 13 Ilość dzieci w poszczególnych szkołach podstawowych na terenie gminy z uwzględnieniem wychowania przedszkolnego lata 2003-2007 (dane bazujące na sprawozdaniach oświaty)

Nazwa szkoły	Rok szkolny 2003/2004		Rok szkolny 2004/2005		Rok szkolny 2005/2006		Rok szkolny 2006/2007	
	Ogółem uczniów	kl. „O”	Ogółem uczniów	kl. „O”	Ogółem uczniów	kl. „O”	Ogółem uczniów	kl. „O”
	SP.Frygnowo	129	13	127	25	117	14	115
SP.Gierzwałd	216	21	207	25	211	27	192	30
SP.Mielno	150	17	142	15	134	14	130	25
SP.Szczepankowo	132	18	126	21	126	18	130	19
NSP Dylewo	59	9	54	5	46	3	41	3

We wszystkich szkołach uwidoczniła się tendencja spadkowa w liczbie uczniów, nie są to jednak jakieś drastyczne spadki mogące bezpośrednio zagrażać dla przyszłości danej placówki. Poza utworzonymi „zerówkami” na terenie gminy brak jest przedszkoli prowadzonych przez samorząd lub przez organizację pozarządową. Alternatywą dla tego typu placówek przedszkolnych w roku 2008 było skorzystanie ze środków PPWOW i utworzenie

pierwszego pilotażowego mini przedszkola (ta alternatywna forma cieszyła się bardzo dużym zainteresowaniem, co wskazuje, iż istnieje zapotrzebowanie na przedszkola dla dzieci na terenie gminy).

Tabela Nr 14 Zatrudnienie w szkołach na terenie gminy lata 2003-2007 (dane pozyskane z UG Grunwald).

Rok szkolny	Nazwa szkoły						
	SP. Gierzwałd	SP. Mielno	SP. Frygnowo	SP. Szczepankowo	NSP Dylewo	Gimnazjum Stębark	Ogółem
2003/2004	18 (3)	10 (4)	11 (3)	10 (4)	8	18 (6)	67 (16)
2004/2005	15 (5)	12 (1)	13 (5)	10 (4)	8	22 (8)	72(23)
2005/2006	16 (3)	12 (3)	12 (3)	10 (4)	8	20 (8)	70 (17)
2006/2007	17 (2)	12 (2)	12 (4)	10 (5)	8	22 (5)	73(18)

W nawiasach nauczyciele niepełno etatowi.

Zatrudnienie wśród kadry pedagogów na terenie gminy w poszczególnych jej szkołach jest dosyć stabilne i ma delikatnie rysujący się trend wzrostu.

Tabela Nr 15 Stypendia socjalne przyznawane dla uczniów z terenu gminy Grunwald w latach 2006-2008 (dane UG. Grunwald)

Rok szkolny	Liczba uczniów	Kwota ogółem przyznanych stypendiów w zł.	Średnia kwota stypendium w zł.
2006			
styczeń-czerwiec	494	155.734,60	52,54
wrzesień-grudzień	503	249.546,40	124,02
2007			
styczeń-czerwiec	498	262.173	87,74
wrzesień-grudzień	477	200.153	104,90
2008			
styczeń-czerwiec	474	241.731	85,00
wrzesień-grudzień	392	199.936	128,00

Po zarzysie szkolnictwa na terenie gminy, czas na problem bezrobocia, który na przestrzeni ostatnich kilku lat był niezwykle poważnym problemem dla naszej gminy.

2.4. Bezrobocie na terenie gminy

Tabela nr 16 bezrobotni na terenie gminy według płci

Rok	Ogółem	kobiety	%	mężczyźni	%
2003	1037	542	52,27	495	47,73
2004	977	523	53,53	454	46,47
2005	921	519	56,35	402	43,65
2006	801	496	61,92	305	38,08
2007	631	415	65,77	216	34,23

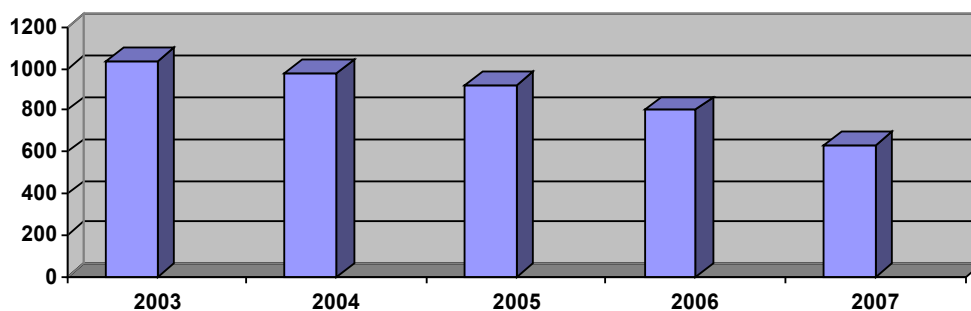

Tabela nr 16 ilustruje wyraźny wzrost w ogólnej liczbie osób bezrobotnych na terenie gminy wśród kobiet, od roku 2003 do 2007 wzrost ten nastąpił o 13,50 %.

W przypadku mężczyzn tendencja jest odwrotna notuje się spadek procentowy ich udziału w ogólnej liczbie bezrobotnych na przestrzeni analizowanego 5-lecia o 13,60 %.

Wynika z tego, iż grupą coraz bardziej narażoną na problem bezrobocia są kobiety i tu należałoby jak najszybciej wdrożyć efektywne działania w celu zmiany tego negatywnego zjawiska.

Tabela Nr 17 Stan bezrobocia w (%) na terenie kraju, województwa, powiatu, gminy na przestrzeni lat 2003-2007

Rok	kraj	Województwo Warmińsko- mazurskie	Powiat Ostródzki	Gmina Grunwald
2003	20,0	30,3	33,4	34,2
2004	19,1	29,2	33,8	33,9
2005	17,6	27,5	31,9	32,2
2006	14,9	23,7	28,0	29,2
2007	11,2	18,7	22,6	23,1

Od roku bazowego 2003 w gminie notuje się spadek procentowy liczby bezrobotnych, spadek ten w ostatnim analizowanym roku wyniósł w stosunku do roku bazowego 2003 wyniósł około 11%. Niestety jednak poziom procentowy bezrobocia na terenie gminy jest wyraźnie wyższy w stosunku do średniej krajowej .

Tabela Nr 18 Dynamika bezrobocia na terenie gminy Grunwald lata 2003-2007 (dane PUP Ostróda)

Rok	Napływ bezrobotnych		Odływ bezrobotnych		Podjęcie pracy		Ogólna liczba bezrobotnych
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	
2003	598	200	599	218	334	116	1037
2004	547	185	607	204	345	116	977
2005	631	235	687	239	349	129	921
2006	596	244	716	267	386	148	801
2007	547	223	717	304	364	160	631

Na przestrzeni analizowanych 5 lat pozytywną tendencją jest odływ bezrobotnych, który wynosi od 2003 do 2007 – 118 osób .

Liczba osób odpływających w ogólnej liczbie bezrobotnych wykazywała również tendencję rosnącą i tak w poszczególnych latach wynosiła : 2003r. – 57,76 % , 2004r. – 62,13 % , 2005r.- 68,51 % , 2006r.- 74,41 % , 2007r. – 86,69 % , czyli różnica procentowa w liczbie osób odpływających z szeregów bezrobotnych zarejestrowanych w Urzędzie pracy wynosiła od 2003 roku do 2007 roku – około 29 %.

Niestety już tak pozytywnie nie przedstawia się relacja osób podejmujących pracę w stosunku do osób odpływających z listy osób bezrobotnych w roku 2003 relacja ta wynosiła: 55,76 % ,w roku 2004 – 56,84 % , w 2005 r. – 50, 80 % , w 2006 r. – 53,91 % , w 2007r. – 50,77 % .

Widać w przypadku tej analizy, iż odływ ze struktur osób bezrobotnych nie jest adekwatny do podejmowania przez te osoby legalnego zatrudnienia, między najlepszym w tym zakresie rokiem 2004 a najgorszym statystycznie w tej analizie rokiem 2007 liczba osób podejmujących zatrudnienie legalne i odpływających z szeregów osób bezrobotnych wyniosła ujemnie około 6% .

Tabela Nr 19 Struktura bezrobotnych w gminie Grunwald ze względu na poziom wykształcenia (dane statystyczne PUP Ostróda)

Rok	podstawowe		zasadnicze		Średnie ogólne		Średnie zawodowe		wyższe		Ogółem
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	
2003	587	320	299	117	27	19	118	81	6	5	1037
2004	568	308	262	110	33	23	107	77	7	4	977
2005	531	303	249	115	33	27	99	69	9	5	921
2006	446	287	232	120	22	18	93	66	8	5	801
2007	352	239	176	104	22	19	72	47	9	6	631

Największy procent w ogólnej liczbie osób bezrobotnych notuje się w kategorii osób z najniższym wykształceniem – podstawowym, w 2003 roku procent ten wynosił w ogólnej liczbie bezrobotnych ponad połowę wszystkich osób bezrobotnych – 56,60 %, wskaźnik ten również oscylował w tych granicach w kolejnych latach – 2005r. wyniósł : 57,65 %, w 2007r. wyniósł : 55,78 %.

Jest to istotny wskaźnik do dalszej analizy problemów gminy, gdyż wskazuje bezpośrednią relację pomiędzy niskim poziomem wykształcenia, który determinuje problem ze znalezieniem zatrudnienia. Osoby z wykształcenie zawodowym stanowią około 25-30% całości osób bezrobotnych. Najniższe bezrobocie notuje się w grupie osób z wyższym wykształceniem i relacja ta wynosi około 1 % do ogółu bezrobotnych.

Z powyższej analizy wynika, iż niezbędna jest inwestycja w zasoby ludzkie gminy Grunwald zmierzająca do podniesienia poziomu wykształcenia i posiadanych kwalifikacji (możliwości w tym zakresie otwierają się przed gminą w ramach projektów POKL -środki pochodzące z progamów finansowanych z UE) .

Tabela Nr 20 – struktura wiekowa osób bezrobotnych na terenie gminy Grunwald (dane statystyczne PUP Ostróda)

Rok	18 – 24 lata		25 – 34 lata		35 – 44 lata		45 - 54		55 - 65		Ogółem
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	
2003	248	126	282	157	261	141	232	114	14	4	1037
2004	228	118	262	153	232	128	237	118	18	6	977
2005	211	114	248	157	203	110	231	129	28	9	921
2006	185	113	212	154	166	103	200	111	38	15	801
2007	134	79	157	129	138	88	159	99	43	20	631

W grupie pierwszej wieku 18 – 24 lata bezrobocie oscyluje w ogólnej liczbie bezrobotnych w poszczególnych latach około 21-24 %, z delikatną tendencją spadkową .

W grupie wieku 25 – 34 lata bezrobocie oscyluje w ogólnej liczbie bezrobotnych w poszczególnych latach około 25-27 %, tendencja spadkowa o zaledwie 2,30% (rok 2003-2007) .

W grupie wiekowej 35 – 44 lata bezrobocie oscyluje w ogólnej liczbie bezrobotnych w poszczególnych latach około 21-25 %, spadek procentowy o około 4 % .

W grupie wieku 45 – 54 lata bezrobocie oscyluje w ogólnej liczbie bezrobotnych w poszczególnych latach około 22-25 %, w tej grupie notuje się wzrost osób bezrobotnych w ogólnej ich liczbie o około 3 % .

W najstarszej grupie wieku 55 – 65 lata bezrobocie oscyluje w ogólnej liczbie bezrobotnych w poszczególnych latach pomiędzy 1, 35 % - rok 2003, a 6,81 % - rok 2007, z wyraźną tendencją wzrostu tej grupy wiekowej w ogólnej liczbie bezrobotnych o około 5,5 %.

2.5. Trendy społeczno-gospodarcze

Tabela Nr 21 podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze regon na terenie gminy Grunwald (dane statystyczne GUS)

Rok	Ogółem	sektor		Spółki i spółdzielnie			Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
		publiczny	prywatny	handlowe	cywilne	spółdzielnie		
2003	195	10	185	10	5	2	8	145
2004	202	10	192	11	5	2	8	151
2005	211	10	201	13	5	2	8	158
2006	232	10	222	13	5	2	9	177

Dane analityczne z tabeli nr 21 wskazują na wzrost podmiotów gospodarki narodowej działających na terenie gminy Grunwald w sektorze prywatnym, wzrost ten w okresie od 2003 do 2006 wynosi 37 nowych podmiotów. Znaczny wzrost notuje się również wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (+ 32).

Niestety wyraźna stagnacja jest wśród fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych działających na terenie gminy.

Tabela Nr 22 Podmioty gospodarcze zarejestrowane w Urzędzie Gminy Grunwald lata 2003-2007 (dane statystyczne UG. Grunwald)

Rok	Branża				Ogółem	Zarejestrowane w danym roku	Wyrejestrowane w danym roku
	handel	usługi	budownictwo	inne			
2003	44	54	31	18	147	7	6
2004	42	59	29	19	149	10	8
2005	46	57	30	14	147	7	9
2006	46	55	30	19	146	9	10
2007	45	54	30	19	149	10	7

W latach 2003-2007 w sumie zarejestrowało się 43 nowych podmiotów gospodarczych, w tym samym okresie wyrejestrowało się ich 40, czyli saldo jest minimalnie dodatnie (+ 3).

Największą grupę stanowi sektor usługowy około 37-39%, na drugim miejscu jest handel około 28-31 %, kolejna grupa to branża budowlana : 20- 21 % i usługi inne około 12-13 % .

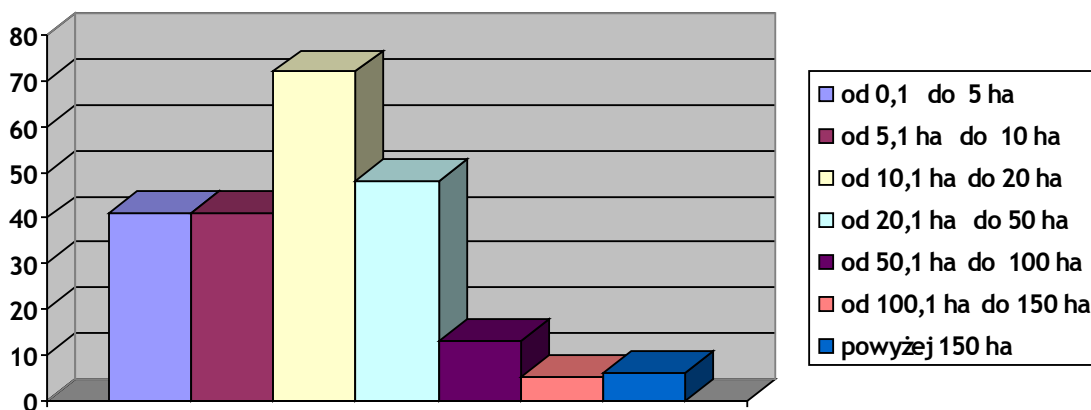
Tabela Nr 23 osoby pracujące lata 2003-2006 (dane statystyczne GUS)

Rok	Ogółem		Sektor		Rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo	Przemysł i budownictwo	usługi	
	ogółem	w tym kobiety	publiczny	prywatny			rynkowe	nierynkowe
2003	289	145	201	88	54	25	33	177
2004	321	172	240	81	50	23	35	213
2005	306	153	209	97	51	36	34	185
2006	755	307	brak danych			395	248	

W ocenie zespołu pracującego na Strategią dane te nieodzwierciedlają do końca faktycznej liczby osób pracujących i z tego powodu zostały poczynione kroki w celu uzupełnienia tych danych i ich uściślenia m.in. poprzez dane statystyczne z KRUS o osobach pracujących w rolnictwie a same dane dotyczące sektora rolnictwa zostaną pogłębione o dane statystyczne uzyskane z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa – Oddział w Ostródzie o dane statystyczne dotyczące wielkości gospodarstw rolnych z terenu gminy Grunwald, których właściciele złożyli wnioski o dodatek do produkcji rolnej w ramach środków Unijnych.

Tabela Nr 24 Ilość gospodarstw rolnych na terenie gminy ze względu na ich wielkość, których rolnicy w roku 2007 złożyli wnioski do ARiMR w roku 2007 o dotacje obszarowe (dane statystyczne ARiMR)

Wielkość gospodarstwa rolnego w ha fizycznych za 2007r.	Ilość tego typu gospodarstw rolnych
od 0,1 do 5 ha	41
od 5,1 ha do 10 ha	41
od 10,1 ha do 20 ha	72
od 20,1 ha do 50 ha	48
od 50,1 ha do 100 ha	13
od 100,1 ha do 150 ha	5
powyżej 150 ha	6
Ogólna liczba gospodarstw rolnych, na które zostały złożone wnioski od dotacje celowe do produkcji 1 ha	226

Dane te pozwalają wstępnie określić wielkości gospodarstw rolnych na terenie gminy Grunwald. Największy procent w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych stanowią gospodarstwa o wielkości od 10,1 do 20 ha, około 32% wszystkich gospodarstw rolnych, nie są to gospodarstwa zbyt duże i trudno będzie im w przyszłości utrzymać konkurencyjność cenową produktów rolnych uzyskiwanych z tych gospodarstw. Grupa w naszej ocenie małych gospodarstw rolnych od 0,1 ha do 10 ha stanowi niestety również znaczący odsetek w ogólnej grupie – około 36%, te gospodarstwa będą wymagały wąskiej specjalizacji w produkcyjnym, co jest nadal ryzykowne pod względem ekonomicznym, ze względu na małą stabilność cen w rolnictwie, lub pójścia w kierunku gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych.

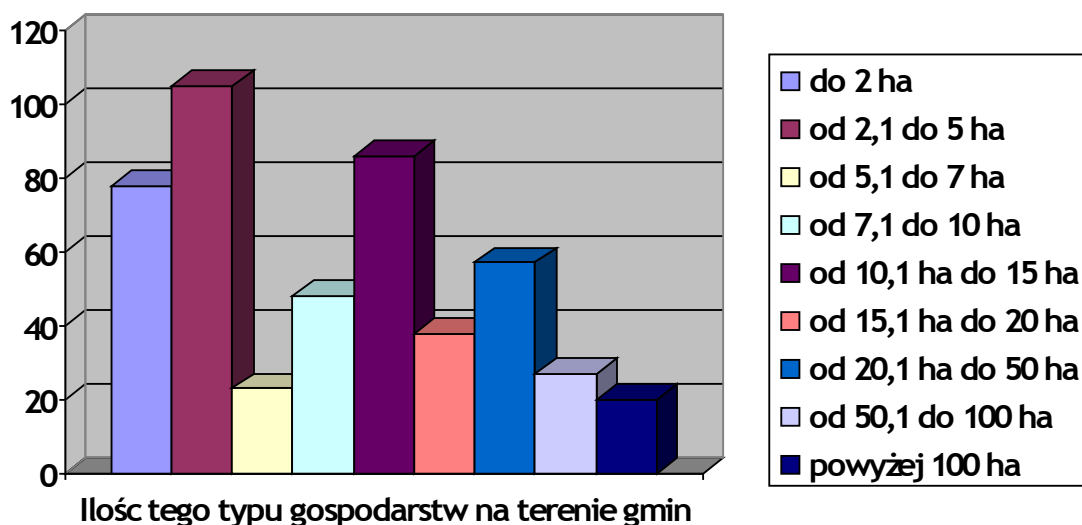
Średniej wielkości gospodarstwa rolne, które powinny z punktu widzenia ekonomii mieć rację bytu i zapewniać ich właścicielom godziwe warunki życia, czyli gospodarstwa o wielkości od 20,1 ha do 100 ha stanowią grupę około 27%. Ta grupa gospodarstw plus gospodarstwa duże powyżej 100,1 ha stanowiące w ogólnej liczbie gospodarstw około 5% będą stanowić fundament dla rolnictwa na terenie gminy.

Istnieje, również tego typu alternatywa, iż część z tych najmniejszych gospodarstw rolnych zostanie sprzedana rolnikom posiadającym zdecydowanie większą powierzchnię rolą a ludność pracująca w tych relatywnie małych gospodarstwach rolnych będzie szukać zatrudnienia poza rolnictwem. Należy też w tym momencie zwrócić uwagę na tę grupę społeczną, gdyż przy braku odpowiedniego wsparcia może ona niestety zasilić szeregi bezrobotnych.

Zestawieniem porównawczym dla tych danych a jednocześnie je uzupełniające będzie zestawienie gospodarstw rolnych według ich wielkości znajdujących się na terenie gminy i objętych podatkiem rolny za rok 2008

Tabela Nr 25 Gospodarstwa rolne z terenu gminy Grunwald według wielkości za rok 2008r. (dane ewidencji gruntów gminy Grunwald)

Wielkość gospodarstwa rolnego w ha fizycznych	Ilość tego typu gospodarstw na terenie gmin	% udziału w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych na terenie gminy
do 2 ha	78	16,18
od 2,1 do 5 ha	105	21,78
od 5,1 do 7 ha	23	4,77
od 7,1 do 10 ha	48	9,96
od 10,1 ha do 15 ha	86	17,84
od 15,1 ha do 20 ha	38	7,88
od 20,1 ha do 50 ha	57	11,83
od 50,1 do 100 ha	27	5,60
powyżej 100 ha	20	4,15
Ogółem	482	99,99

Powyższa analiza wskazuje, iż w porównaniu do danych uzyskanych z ARiMR wynika, iż faktyczny największy procent gospodarstw na terenie gminy stanowią te najmniejsze do 10 ha – około 52,69 %, czyli te najmniej ekonomiczne z punktu widzenia rynkowego. Następna grupa to gospodarstwa nie co bardziej ekonomiczne pod względem powierzchni w przedziale 10- 20 ha, stanowią grupę około 25,72%. Grupa gospodarstw średniej wielkości 20-50 ha to udział procentowy rzędu 17,43%. Gospodarstwa od 50,1 ha do 100 ha stanowią 5,60%, powyżej 100 ha – 4,15%.

Udział tych największych gospodarstw powyżej 50 ha to zaledwie około 10% w ogólnej liczbie wszystkich gospodarstw rolnych. Jak we wcześniejszej analizie konkluzje są również podobne, należy liczyć się z tego typu sytuacją, iż część z tych najmniejszych gospodarstw rolnych ulegnie likwidacji ze względów ekonomicznych a pracujące tam osoby będą wymagały odpowiednich działań, które spowodują, iż osoby rezygnujące z prowadzenia tych gospodarstw rolnych nie zasilą statystyk osób bezrobotnych.

Ostatnim wskaźnik dopełniający te analizy dotyczące pracy w gospodarstwach rolnych na terenie gminy będzie liczba osób podlegających obowiązkowemu ubezpieczeniu rolników w KRUS, która zgodnie ze statystykami KRUS–oddział Ostróda wynosiła na dzień 31.12.2008r. – 378 osób.

2.6. Służba zdrowia i bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy

Ten segment analiz rozpoczniemy od służby zdrowia na terenie gminy dokumentami bazowymi do dokonania tych analiz będą sprawozdania roczne MZ-11 składane przez jednostki służby zdrowia do ministerstwa.

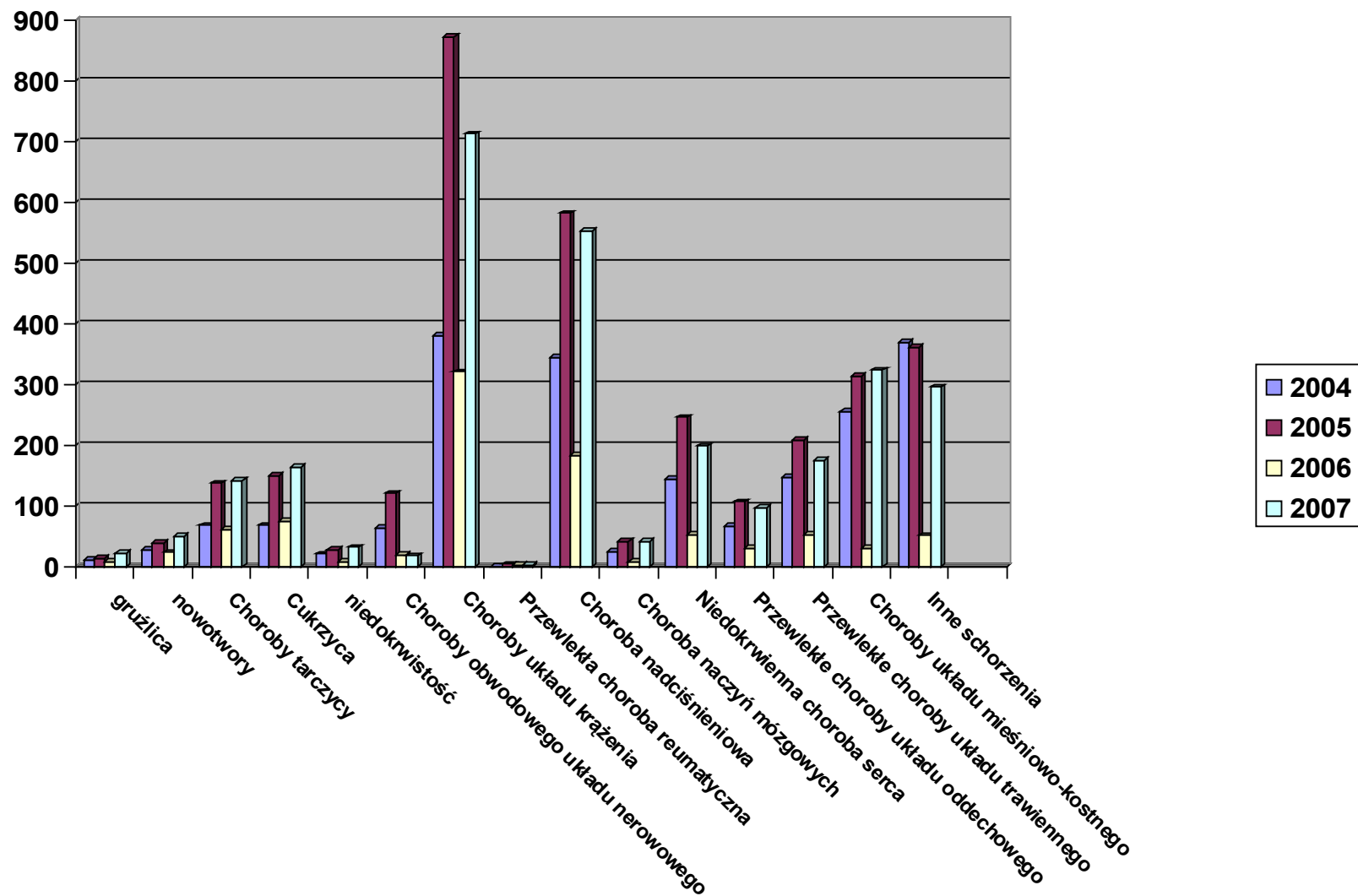
Tabela Nr 26 Dane o stanie zdrowia dzieci i młodzieży w wieku 0 – 18 lat

Rozpoznanie – rodzaj jednostki chorobowej	2004	2005	2006	2007
Nowotwory	0	0	1	1
Niedokrwistość	10	19	8	23
Choroby tarczycy	11	21	15	26
Cukrzyca	0	0	0	0
Niedożywienie	0	0	1	3
Otyłość	74	94	64	32
Zaburzenia odżywiania	33	14	16	5
Upośledzenie umysłowe	38	80	44	18
Padaczka	8	7	7	10
Dziecięce porażenie mózgowe	6	10	4	8
Zaburzenia refrakcji i akomodacji oka	205	221	110	143
Choroba nadciśnieniowa	4	1	8	2
alergie	123	91	57	116
Zniekształcenia kręgosłupa	503	657	431	267
Choroby układu moczowego	5	9	2	3
Wady rozwojowe				
w tym :	5	8	7	2
- układu nerwowego ,	23	26	8	22
- układu krążenia ,	6	7	3	4
- narządów płciowych ,	2	2	2	3
- aberracje chromosomowe ,	6	7	4	0
- inne				

Zaburzenia rozwoju , W tym :				
- fizyczne	99	104	51	97
- psychomotorycznego	2	2	44	5
Trwałe uszkodzenie narządu ruchu	4	7	24	2
Inne schorzenia niż wyżej wymienione	345	351	392	546

Tabela Nr 27 Dane o stanie osób w wieku powyżej 18 roku życia

Rozpoznanie – rodzaj jednostki chorobowej				
	2004	2005	2006	2007
gruźlica	11	15	9	22
nowotwory	29	39	24	50
Choroby tarczycy	68	138	62	142
Cukrzyca	69	150	75	165
niedokrwistość	21	28	8	32
Choroby obwodowego układu nerwowego	65	121	20	19
Choroby układu krążenia	381	872	321	712
Przewlekła choroba reumatyczna	0	5	3	4
Choroba nadciśnieniowa	344	582	183	552
Choroba naczyń mózgowych	25	42	8	43
Niedokrwienność serca	144	246	54	199
Przewlekłe choroby układu oddechowego	67	107	31	98
Przewlekłe choroby układu trawiennego	147	208	54	175
Choroby układu mięśniowo-kostnego	256	314	31	324
Inne schorzenia	370	362	52	296

Dane o stanie zdrowia osób w wieku powyżej 18 lat – jednostki chorobowe

Z powyższych tabel wynika, iż największym problemem w grupie dzieci i młodzieży są choroby związane z zniekształceniem kręgosłupa, zaś w grupie osób dorosłych choroby układu krążenia a także zdecydowana tendencja wzrostowa jest wśród chorych na cukrzycę. Na terenie gminy obecnie działają dwa Ośrodki zdrowia w miejscowości Stębark i Gierzwałd oraz apteka w Gierzwałdzie i punkt apteczny w Stębarku.

Tabela Nr 28 Zatrudnienie w podstawowej opiece zdrowotnej lata 2003-2007 (dane ze sprawozdań MZ-11)

Rok	Liczba lekarzy ogółem	Lekarze rodzinni	pediatrzy	Inni specjaliści	Pielegnarki	Położne
2003	2	0	1	0	5	1
2004	3	1	1	1	5	1
2005	3	1	1	1	5	1
2006	3	1	1	1	5	1
2007	3	1	1	1	5	1

Tabela Nr 29 Profilaktyczne badania lekarskie dzieci i młodzieży lata 2004-2007

Wiek dziecka	Rok 2004		Rok 2005		Rok 2006		Rok 2007	
	Liczba dzieci podlegających -ych badaniu	Liczba dzieci zbadanych -ych	Liczba dzieci podlegających -ych badaniu	Liczba dzieci podlegających -ych badaniu	Liczba dzieci podlegających -ych badaniu	Liczba dzieci zbadanych -ych	Liczba dzieci podlegających -ych badaniu	Liczba dzieci zbadanych -ych
2 lata	56	54	62	48	75	43	69	49
4 lata	74	64	58	48	54	35	61	35
6 lat	70	70	67	67	72	71	56	56
10 lat	71	69	94	94	92	85	63	53
13 lat	113	109	110	110	79	78	109	109
16 lat	94	86	97	70	96	58	106	49
18-19 lat	129	37	64	53	139	58	192	53

Powyższe dane wskazują, iż najmniejszy odsetek dzieci zbadanych w stosunku do wymagających zbadaniu w celach profilaktycznych jest w najmłodszej grupie wiekowej od 2 do 4 lat, w szczególności lata 2006-2007 w tej grupie wiekowej wskazują, iż zostało przebadanych pomiędzy 57–71 % ogółu dzieci podlegających tego typu badaniu. Jest to wskaźnik alarmujący.

Sytuacja ulega znacznej poprawie już w grupie wiekowej 6 – latków, ale jest to wynikiem najprawdopodobniej faktu, iż dzieci te trafiają do szkoły i wówczas wymogi tych badań są w sposób znacznie bardziej restrykcyjny egzekwowane w stosunku do ich rodziców.

Tu badania profilaktyczne przechodzi praktycznie 100% dzieci. Równie dobry wskaźnik utrzymuje się także w wieku 10-13 lat czyli nadal dzieci uczęszczających do szkół podstawowych i gimnazjum. Zdecydowanie spada ten wskaźnik już w grupie 16 latków czyli dzieci kończących gimnazjum (czyli analogia do najmłodszej grupy 2-4, kiedy brak jest kontroli i egzekwowania tego ze strony szkoły), procent w tej grupie wiekowej w roku 2007 spadł poniżej 50%. Jeszcze gorzej sytuacja przedstawia się w grupie wiekowej młodzieży 18-19 lat, tu procent badań profilaktycznych wynosi zaledwie około 30% ogólnej liczby młodzieży podlegającej tego typu badaniu.

Reasumując powyższe dane należy jednoznacznie stwierdzić, iż należy wzmocnić edukację rodziców dotyczącą konieczności profilaktyki zdrowotnej wśród ich dzieci, gdyż najprawdopodobniej brakiem tego typu profilaktyki są później schorzenia typu zniekształcenia kręgosłupa, które wykryte we wczesnej fazie rozwoju dziecka mogą być częściowo lub całkowicie wyeliminowane co jest już niemożliwe u człowieka dorosłego.

Kolejnym ważnym elementem i ogniwem dla prawidłowego funkcjonowania każdej gminy jest bezpieczeństwo publiczne i dlatego dane analityczne dotyczące przestępczości na terenie gminy Grunwald znajdują także swoje miejsce w tym dokumencie:

Tabela Nr 30 dane dotyczące przestępczości na terenie gminy Grunwald lata 2005-2007 (dane uzyskane z posterunku Policji w Stębarku)

Kategoria przestępstwa	Rok			w tym nieletni
	2005	2006	2007	
zabójstwo	0	0	0	0
Nieumyślne spowodowanie śmierci	0	1	0	0
Uszkodzenie ciała	3 (3*)	3 (3*)	0	0
Udział w bójce lub pobiciu	8 (8*)	4 (4*)	3 (3*)	2
zgwałcenie	1 (1*)	1 (1*)	0	0
Znęcanie się nad rodziną	6	9	3	0
Kradzież mienia	20	8	12	4
Kolizje i wypadki drogowe	70 (17*)	48 (12*)	21 (13*)	0
Interwencje domowe policji	113 (24*)	81 (13*)	82 (48*)	0
Samobójstwa i próby samobójstw	4 (4*)	0	0	0

(* po spożyciu alkoholu)

Tabela Nr 31 wnioski kierowane do kolegów (dane uzyskane z posterunku Policji w Stębarku)

Rodzaj wykroczenia	Rok		
	2005	2006	2007
za wykonywanie czynności zawodowych przez osoby nietrzeźwe	2	1	0
za sprzedaż napojów alkoholowych bez wymaganego zezwolenia	0	0	0
za nabywanie lub spożywanie napojów alkoholowych w miejscach niedozwolonych	16	4	4
za prowadzenie pojazdów po spożyciu alkoholu	72	34	4
za zakłócanie ruchu drogowego przez pieszych po spożyciu alkoholu	3	0	2

Powyższe dane ilustrują, iż zdecydowana większość przestępstw i wykroczeń związana jest z nadużywaniem alkoholu. Na terenie gminy dochodzi raczej do przestępstw pospolitych typu kradzież mienia, udział w bójce itp. Praktycznie nie notuje się przestępstw najcięższych przeciwko życiu i zdrowiu drugiej osoby, czyli zabójstw itp. Dochodzi za to do częstych interwencji Policji w domach mieszkańców liczba ta w roku 2005 wynosiła aż 113 tego typu interwencji do roku 2007 spadła do 82, czyli o około 30 %. W tym przypadku także najczęściej przyczyną tych interwencji jest alkohol w domu i sprzeczki domowników, w roku 2007 prawie 60% interwencji domowych spowodowana była nadużywaniem alkoholu przez domowników.

2.7. Sytuacja ekonomiczna gminy

Analizy te rozpoczniemy od bardzo podstawowych danych dotyczących dochodów gminy oraz jej wydatków i określenia ewentualnych deficytów budżetowych .

Tabela Nr 32 Dochody gminy i wydatki w latach 2003 – 2007 (dane uzyskane z bazy danych regionalnych GUS)

Rok	Dochody gminy ogółem	Dochody własne gminy	% udziału dochodów własnych w stosunku do dochodów ogólnych gminy	Wydatki ogółem	Deficyt budżetowy	% deficytu w stosunku do dochodów ogólnych gminy
2003	10.228.620	2.700,091	26,40 %	11.740.601	1.511.981	14,78 %
2004	11.247.141	3.104.427	27,60 %	13.440.555	2.193.414	19,50 %
2005	14.463.376	3.258.257	22,53 %	13.296.620	00,00	00,00 %
2006	15.181.946,08	3.578.288,91	23,57%	16.133.093,51	951.147,43	6,26 %
2007	16.292.720,11	4.385.380,59	26,92%	16.138.985,27	00,00	00,00 %

Pierwsze wstępne dane ekonomii gminy wskazują, iż deficyt budżetowy był najwyższy w latach 2003-2004, ale mieścił się on w bezpiecznych granicach w stosunku do ogólnych dochodów gminy i wynosił poniżej 20% ogólnych dochodów gminy. Udział procentowy dochodów własnych gminy w stosunku do dochodów ogólnych jest również stabilny i waha się w granicach 22 – 28% ogólnych dochodów.

Kolejna grupa analiz przybliży wydatki gminy w poszczególnych latach na poszczególne dziedziny życia społecznego na terenie gminy.

Tabela Nr 33 Wydatki gminy w latach 2003-2007 na wybrane dziedziny życia społecznego na terenie gminy

Rodzaj wydatku	Poszczególne lata				
	2003	2004	2005	2006	2007
Rolnictwo i łowiectwo	277.503	109.635	242.230	783.751,73	327.464,76
Transport i łączność	74.715	187.501	267.208	147.169,26	63.341,63
Gospodarkę komunalną i ochronę środowiska	1.096.113	2.845.659	334.366	557.383,73	1.298.909,22
Gospodarkę mieszkaniową	509.468	492.351	630.766	718.704,42	588.614,64
Oświatę i wychowanie	4.769.054	4.664.831	5.079.948	4.941.464,35	4.834.424,34
Kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego	163.322	164.673	221.968	413.466,90	398.341,38
Ochronę zdrowia	30.087	58.799	38.632	38.805,67	49.382,20
Pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	1.444.423	2.209.809	3.418.556	4.334.379,01	4.417.671,48
Kulturę fizyczną i sport	773.891	150.940	25.995	443.648,56	496.575,69
Administrację publiczną	1.452.177	1.206.720	1.211.117	1.232.125	1.429.322,08
Turystykę	Brak danych	Brak danych	Brak	Brak danych	52.438,57

			danych		
Bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Brak danych	85.320,95

Największy udział procentowy w wydatkach w całym ogólnym budżecie gminy mają niewątpliwie dwie dziedziny życia społecznego : oświata i wychowanie oraz pomoc społeczna. W sumie te dwie dziedziny stanowiły w ogólnej liczbie wydatków w latach skrajnych w naszej analizie : rok 2003 około 53 %, rok 2007 około 57 %.

Spadały w stosunku do roku 2003 znacząco wydatki na administrację publiczną w roku 2006 w stosunku do roku 2003 spadły o około 17%, dla całości budżetu jest to pozytywny wskaźnik, gdyż nie wzrastają wydatki na tzw. konsumpcję .

Tabela Nr 34 Wydatki na 1 mieszkańca w gminie lata 2003 -2007 (dane źródłowe GUS-baza danych regionalnych)

Rok	Wydatki ogółem na 1 mieszkańca (w zł.)	W tym			
		Na oświatę i wychowanie (w zł.)	% w stosunku do ogólnego wydatku	Na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego (w zł.)	% w stosunku do ogólnego wydatku
2003	2.068,10	840,07	40,62%	28,77	1,36%
2004	2.368,80	822,14	34,71%	29,02	1,23%
2005	2.337,66	893,10	38,20 %	39,02	1,67%
2006	2.856,43	874,91	30,63%	73,21	2,56%
2007	2.841,37	851,13	29,95%	70,13	2,47%

Wydatki ogółem na jednego mieszkańca gminy na przestrzeni 5 lat wzrosły o około 27 %, w tym wydatki na oświatę i wychowanie w ogólnych wydatkach na mieszkańca gminy w poszczególnych latach wahały się pomiędzy 29,95% a 40,62%, na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego procent ten w stosunku do roku bazowego 2003 wzrósł prawie dwukrotnie .

W uzupełnieniu sfery ekonomii gminy należy również przeanalizować nie tylko jej wydatki ale także dochody własne w poszczególnych latach.

Tabela Nr 35 dochody własne gminy Grunwald w latach 2005-2006 -2007 (dane źródłowe GUS-baza danych regionalnych)

Rodzaj dochodu	Rok 2005 – dochód własny ogółem : 3.258.257,00		Rok 2006 dochód własny ogółem : 3.578.288,91		Rok 2007 dochód własny ogółem : 4.385.380,59	
	Dochód z danego sektora (w zł.)	Udział % tego sektora w dochodzie ogólnym gminy	Dochód z danego sektora (w zł.)	Udział % tego sektora w dochodzie ogólnym gminy	Dochód z danego sektora (w zł.)	Udział % tego sektora w dochodzie ogólnym gminy
Podatek rolny	585.191	17,96%	499.487,75	13,96%	459.975,27	10,49%
Podatek od nieruchomości	538.647	16,53%	552.565,43	15,44%	550.460,11	12,55%
Podatek od środków transportowych	28.177	0,86%	28.621,30	0,80%	36.314,80	0,83%
Wpływy z opłaty skrabowej	15.635	0,48%	15.692,30	0,44%	22.964,10	0,53%
Podatek od czynności cywilnoprawnych	59.411	1,82%	33.106,20	0,93%	108.343,40	2,47%
Dochody z majątku	xxx		430.790,40	12,04%	716.823,08	16,35%
Wpływy z usług	92.975	2,85%	98.435,68	2,75%	105.049,37	2,40%
Dochody podatkowe	1.274.313	39,11%	1.181.847,43	33,03%	1.226.793,79	27,98%
Udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa (podatek dochodowy od osób fizycznych i prawnych)	604.035	18,54%	688.357,09	19,24%	837.851,91	19,11%
Wpływy z innych lokalnych opłat (dotyczy tylko roku 2007)	XXX				406.916,00	9,28%

W dochodach własnych gminy wyraźnie widać na przestrzeni trzech analizowanych lat 2005-2007 spadek procentowego udziału z dochodów podatkowych w ogólnym dochodzie własnym gminy, spadek ten w stosunku do roku bazowego 2005 wyniósł w roku 2007 około 11%. Znaczny spadek procentowy w ogólnych dochodach gminy jest również notowany w podatku rolnym, w stosunku do 2005r. spadek ten wynosi około 7,5%. Pozostałe składniki dochodu własnego gminy w analizowanym przedziale lat 2005-2007 oscylują na zbliżonym poziomie.

3. Analiza polityki społecznej na terenie gminy

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej należy:

1. opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.
2. sporządzanie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej;

3. udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
4. przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
6. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
7. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia;
8. przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
9. opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie nie zamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
10. praca socjalna;
11. organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
12. prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych;
13. tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną;
14. dożywanie dzieci;
15. sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
16. kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
17. sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu informatycznego;
18. utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.

Do zadań własnych gminy należy:

1. przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
2. przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;

3. prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
4. podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych.

Oprócz zadań własnych Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania zlecone przez administrację rządową:

1. przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
2. opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia;
3. organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
4. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;
5. prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
6. realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.

Do zadań własnych gminy (ale nieobowiązkowych) z zakresu pomocy społecznej należy również „Współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach”. Jest to zgodne art. 17 ust. 2 pkt 5 ustawy o pomocy społecznej (zmiana wprowadzona art. 138 pkt 1 ustawy o promocji zatrudnienia i rynku pracy (dz. U. Nr 99, poz. 1001)

3.1. Podmioty realizujące zadania w ramach polityki społecznej

Na terenie gminy Grunwald działa podmiot realizujący zadania wynikający z ustawy o pomocy społecznej i innych ustaw powiązanych z tym aktem prawnym. m.in. ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o funduszu alimentacyjnym itp. – podmiotem tym jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Grunwald mający siedzibę w Gierwałdzie.

Tabela Nr 36 zatrudnie w GOPS w roku 2007 (dane statystyczne ze sprawozdania MPiPS-03 uzyskane z GOPS)

Zajmowane stanowisko lub pełniona funkcja	Liczba osób
Kierownicy	1
Pracownicy socjalni pracują w terenie, w tym:	3
Specjalista pracy socjalnej ,	1
Starszy pracownik socjalny	2
Główna księgowa	1
Referenci ds. świadczeń rodzinnych i zaliczki alimentacyjnej (obecnie funduszu alimentacyjnego)	2
Pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	11
sprzątaczką	1
Ogólnie w roku 2007 liczba zatrudnienia	19 osób

W roku 2008 liczba pracowników administracyjnych Ośrodka wzbogaciła się o czwartego pracownika socjalnego, którego etat jest finansowany w całości w ramach środków programowych POKL, którego Beneficjentem jest tut. Ośrodek.

Poza Ośrodkiem Pomocy Społecznej na terenie gminy na rzecz zadań wynikających z polityki społecznej działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i powołany przez Wójta Gminy Grunwald pełnomocnik ds. rozwiązywania problemów uzależnień. Na terenie gminy działa także o zasięgu lokalnym na rzecz osób niepełnosprawnych organizacja pozarządowa „SONIR” (Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych i ich Rodzin).

Po nakreśleniu struktury podstawowych jednostek działających na terenie gminy w sferze polityki społecznej przejść należy także do danych liczbowych i ich krótkiej analizy jakościowej, co zdaniem zespołu roboczego pozwoli na określenie pewnych tendencji w zakresie polityki społecznej na terenie gminy .

3.2. Typy osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej

Tabela Nr 37 Ilość osób-rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2004-2007 ze względu na grupy dyspenseryjne (dane statystyczne uzyskane z GOPS ze sprawozdań rocznych składanych Radzie Gminy Grunwald)

	Rok 2004	Rok 2005	Rok 2006	Rok 2007
Typy rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej (w jednej rodzinie może być więcej)	Ogólna ilość rodzin-508 Ilość osób w tych rodzinach- 2.120	Ogólna ilość rodzin-553 Ilość osób w tych rodzinach- 2.197	Ogólna ilość rodzin-574 Ilość osób w tych rodzinach- 2.241	Ogólna ilość rodzin-541 Ilość osób w tych rodzinach- 2.120

niżej jeden powód - grupa dyspanseryjna, która powoduje, iż rodzina korzysta ze świadczeń z GOPS)	Ilość rodzin	% w ogólnej ilości rodzin	Ilość rodzin	% w ogólnej ilości rodzin	Ilość rodzin	% w ogólnej ilości rodzin	Ilość rodzin	% w ogólnej ilości rodzin
Rodziny wielodzietne	132	25,98 %	88	15,91%	84	14,63%	83	15,34%
Rodziny niepełne	65	12,80 %	65	11,75%	71	12,37%	63	11,65%
Rodziny z problemem niepełnosprawności członka rodziny	79	15,55%	152	27,49%	155	27,00%	153	28,28%
Rodziny, w których występuje przewlekła choroba członka rodziny	93	18,31 %	128	23,15%	139	24,22%	143	26,43%
Osoby samotne	68	13,39%	68	12,30%	70	12,20%	80	14,88%
Rodziny z problemem bezrobocia	371	73,03 %	396	71,61%	413	71,95%	371	68,58%
Rodziny, w których członek rodziny jest osobą uzależnioną od alkoholu	15	2,95 %	25	4,52%	26	4,53%	30	5,55%
Osoby mające problem w przystosowaniu do życia po opuszczeniu Zakładu Karnego	4	0,79 %	6	1,08%	6	1,05%	7	1,29%
Rodziny ze względu na potrzebę ochrony macierzyństwa (dziecko do 3 roku życia)	73	14,37 %	78	14,10%	92	16,03%	102	18,85%
Rodziny emerytów i rencistów	82	16,14%	88	15,91%	95	16,55%	105	19,41%
Osoby dotknięte bezdomnością	5	0,98%	7	1,27%	7	1,22%	6	1,11%

Analizując te dane nasuwa się kilka podstawowych konkluzji:

-/ Po pierwsze niepokojąco wzrósł w odstępie 4 lat udział rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej ze względu na alkoholizm członka rodziny (wzrost dwukrotny – w roku 2004 – procent udziału tych rodzin w ogólnej liczbie rodzin wynosił 2,95%, zaś w roku 2007 wynosił już 5,55%.

Uwidacznia się w tym momencie, iż mamy do czynienia w gminie ze znacznym wzrostem problemu związanego z nadużywaniem alkoholu, który ma także bezpośrednie przełożenie na problem ekonomiczny rodziny osoby uzależnionej, która staje się bezpośrednim beneficjentem Ośrodka Pomocy Społecznej.

-/ Pomimo, iż analizując statystyki Urzędu Pracy widać było znaczący spadek bezrobocia, to nadal w przypadku rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej bezrobocie wiodzie zdecydowany prym jako grupa dyspanseryjna. W okresie od roku 2004 do 2007 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej ze względu na problem bezrobocia wahała się w granicach 73-68% nie widać nadal zdecydowanej tendencji spadkowej.

-/ Znacząco wzrósł także udział procentowy rodzin korzystających z pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność lub przewlekłą chorobę członka rodziny. W przypadku osób niepełnosprawnych wzrost ten jest także wynikiem, iż w najbliższej okolicy brak jest miejsc pracy przystosowanych dla osób niepełnosprawnych a wcześniej istniejące zostały

likwidowane np. dotyczy to zakładu noszącego obecnie nazwę TYMBARK S.A. mającego swoją siedzibę w Olsztyнку, który zatrudniał w latach ubiegłych dużą grupę osób niepełnosprawnych z terenu tut. gminy.

-/ Stosunkowo duży odsetek w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej stanowią nadal rodziny wielodzietne – obecnie około 16%, należałoby również skierować odpowiednie działania w stronę tych rodzin zmierzające do ich częściowego lub pełnego usamodzielnienia.

-/ Ostatnim istotnym wskaźnikiem w naszej ocenie na który należałoby zwrócić uwagę jest liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej ze względu na ochronę macierzyństwa .

Istnieje tu duże prawdopodobieństwo, iż część z tych rodzin mogłaby się usamodzielnąć, gdyby matki miały możliwość podjęcia zatrudnienia a nie podejmują go obecnie ze względu przede wszystkim na konieczność sprawowania opieki nad małym dzieckiem, gdyż na terenie gminy brak jest przedszkoli. W roku 2007 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej ze względu na ochronę macierzyństwa sięgała około 20% wszystkich rodzin.

-/ Brak jest także istotnego spadku na przestrzeni 4 lat w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej, liczba ta wynosi nadal 500 rodzin i ponad 2.000 osób w tych rodzinach, czyli nadal wynika z tego, że około 35% społeczności gminy Grunwald korzysta ze świadczeń z GOPS, co jest negatywnym wyznacznikiem dla gminy, gdyż tak duży odsetek rodzin i osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej znacznie obciąża budżet gminy .

3.3. Budżet GOPS na realizację polityki społecznej w gminie

Tabela Nr 38 Budżet GOPS w latach 2004-2007 z podziałem na wybrane wydatkowanie tych środków na poszczególne segmenty pomocy społecznej (dane analityczne ze sprawozdań rocznych GOPS Grunwald)

Rok	Ogółem budżet Ośrodka	Świadczenia z pomocy społecznej (zasilki i pomoc w naturze)	Świadczenia rodzinne	Dodatki mieszkaniowe	Koszt usług opiekuńczych	Zaliczka alimentacyjna
2004	2.209.810,00	441.796,00	1.179.815,00 (od V.2004r.)	191.086,00	82.652,00	xxx
2005	3.371.996,00	565.256,00	2.116.174,00	145.276,00	118.852,00	62.620,00 (od IX.2006)

2006	4.401.049,00	630.407,41	2.420.124,50	104.814,44	124.612,12	200.605,00
2007	4.414.434,48	570.694,12	2.613.138,90	80.731,44	139.929,88	178.911,63

Z danych zawartych w powyższej tabeli widać, iż budżet Ośrodka ze względu na dochodzenie nowych zadań do realizacji wzrósł na przestrzeni 4 lat dwukrotnie.

Dane zawarte w tej tabeli są dość ogólne i dlatego analiza tych danych zostanie zrobiona w tabelach szczegółowych, gdyż próba analizy na podstawie tak ogólnych danych nie będzie miarodajna do stanu faktycznego.

Analizy szczegółowe rozpoczniemy od budżetu, następnie przejdziemy do sfery mieszkaniowej na terenie gminy.

Tabela Nr 39 Zrealizowany budżet Ośrodka na świadczenia z pomocy społecznej w ramach zadań własnych i zleconych (dane statystyczne GOPS)

Rok	Zadania własne		Zadania zlecone	
	Kwota ogólna przyznanych świadczeń	Ilość rodzin objętych świadczeniami	Kwota ogólna przyznanych świadczeń	Ilość rodzin objętych świadczeniami
2004	333.674	469	223.129	106
2005	648.181	534	121.855	61
2006	877.000	558	123.995	63
2007	766.609	525	147.744	66

Świadczenia w ramach zadań zleconych od 2005 roku dotyczą tylko dwóch rodzajów świadczeń : zasiłki stałe i opłaty składek na ubezpieczenie zdrowotne, dlatego kwota świadczeń w ramach zadań zleconych jest adekwatnie niska w stosunku do kwoty świadczeń przyznawanych w ramach zadań własnych, gdzie ilość różnych świadczeń jest dużo większa. W ramach zadań zleconych od trzech lat utrzymuje się dosyć stabilna tendencja jeżeli chodzi o ilość rodzin korzystających z tej formy pomocy (są to świadczeniobiorcy otrzymujący zasiłki stałe). Liczba rodzin korzystających ze świadczeń w ramach zadań własnych oscyluje w ostatnich trzech analizowanych latach 2005-2007 w granicach 558 – 525 rodzin. Przeciętnie na rodzinę w ramach zadań własnych w 2007r. wypadała kwota roczna około 1.460zł. na jedną rodzinę, zaś w ramach zadań zleconych w tym samym roku kwota ta na jedną rodzinę wynosiła około 2.230 zł.. Dla porównania w roku 2005 w ramach zadań własnych kwota ta wynosiła przeciętnie rocznie na jedną rodzinę 1.124 zł., w ramach zadań zleconych 1.998 zł.

Porównując te kwoty od roku 2005 do 2007 uwidacznia się zarówno w ramach zadań własnych jak i zleconych zwiększenie tych kwot, które jest wynikiem m.in. zmiany kryteriów ustawowych na podstawie, których dokonuje się wyliczenia świadczeń.

Tabela Nr 40 Świadczenia przyznawane na podstawie ustawy o pomocy społecznej (dane statystyczne ze sprawozdań rocznych GOPS)

Rodzaj przyznanego świadczenia	Rok							
	2004		2005		2006		2007	
	Ilość osób-rodzin objętych tą formą pomocy	Ogólna kwota przyznanych świadczeń w ramach tej formy	Ilość osób-rodzin objętych tą formą pomocy	Ogólna kwota przyznanych świadczeń w ramach tej formy	Ilość osób-rodzin objętych tą formą pomocy	Ogólna kwota przyznanych świadczeń w ramach tej formy	Ilość osób-rodzin objętych tą formą pomocy	Ogólna kwota przyznanych świadczeń w ramach tej formy
Zasiłek stały	50	77.345	54	112.574	55	113.407	54	134.085
Zasiłek okresowy	244	122.627	322	304.381	329	370.000	274	270.109
Dożywianie dzieci w szkołach	642	158.659	650	206.979	686	318.976	672	330.886
Zasiłki celowe na opłaty oświatowe	90	9.590	17	2.090	36	3.130	19	2.240
Zasiłki celowe na remont mieszkania	15	1.150	10	700	23	1.130	25	2.685
Zasiłki celowe na zakup odzieży	83	6.720	94	7.515	131	12.145	100	10.346
Zasiłki celowe na opłaty mieszkaniowe	24	1.665	18	1.770	22	2.390	26	3.830
Zasiłki celowe na koszty leczenia	61	5.350	79	6.266	77	8.705	77	12.690
Zasiłki celowe na zakup żywności	140	17.510	288	79.941	339	122.084	280	86.074
Zasiłki celowe na zakup opału	71	5.722	132	15.590	168	18.150	148	23.160
Zasiłki celowe bezzwrotne inne	41	2.810	34	3.675	28	2.047	13	1.350
Zasiłki celowe specjalne	5	1.050	16	4.194	23	5.280	28	5.999
Zasiłki celowe na dofinansowanie do kolonii letnich i zimowych dzieci	7	450	0	0	19	2.310	1	200

Dokonując zestawień porównawczych dotyczących ilości rodzin korzystających z danej grupy świadczeń oraz ogólnej wielkości tych świadczeń w danym roku nie będziemy próbować analizować wszystkich grup tylko te dane i grupy świadczeń, które wniosą istotne dla nas wskaźniki.

Zacniemy od zasiłku okresowego, który poza dożywianiem dzieci w szkołach jest najczęściej przyznawanym świadczeniem i stanowi może stanowić jeden z wyznaczników dotyczących sytuacji ekonomicznej rodzin z terenu tut. gminy.

Od 2003 roku do 2006 ilość rodzin korzystających z tej formy pomocy systematycznie rosła, trend ten zmienił się w roku 2007 i to w sposób znaczący, liczba rodzin korzystających z zasiłków okresowych zmalała w porównaniu do 2006 o 55 rodzin (około 17%). Znacznie zmalała także kwota ogólna przyznanych zasiłków okresowych w roku 2007 w stosunku do roku 2006 o prawie 100.000 zł. (około 27%).

Nie miały na to wpływu bezpośrednio zmiany przepisów prawa dotyczącego przyznawania zasiłków okresowych, można więc wysnuć tego typu konkluzję, iż zmieniła się sytuacja ekonomiczna rodzin korzystających z pomocy w formie zasiłków okresowych, zwiększeniu uległy ich dochody własne, które przełożyły się na fakt, iż część rodzin nie kwalifikowała się już do tego typu pomocy a duża część, która nadal się kwalifikowała otrzymała te świadczenia w mniejszej wysokości.

Następnym pozytywnym wskaźnikiem w naszej analizie jest dożywianie dzieci w szkołach, pomimo, iż liczba dożywianych dzieci na przestrzeni 4 lat zmieniała się jedynie o kilkoro dzieci, to środki desygnowane na tą formę pomocy w stosunku do roku 2004 wzrosły w roku 2007 prawie o 100%, co niewątpliwie przyczynia się do jakości i różnorodności form tego dożywiania.

Przechodząc do ostatniej grupy świadczeń a mianowicie zasiłków celowych, uwidacznia się konieczność znacznego zwiększenia wydatków na koszty związane z leczeniem pomimo, iż grupa rodzin korzystających z tej formy pomocy była dosyć stabilna, lecz sama wysokość przyznanej pomocy wzrosła również o 100%, może to świadczyć o fakcie, iż rodziny nie są w stanie zabezpieczyć sobie we własnym zakresie kosztów leczenia, w szczególności kosztów zakupu leków, których ceny nadal wzrastają i są znacznym obciążeniem dla domowego budżetu rodziny.

Podobnie problem przedstawia się z pomocą na zakup opału tu liczba rodzin od 2004 roku do 2007 wzrosła dwukrotnie a także znacząco wzrosła kwota ogólna pomocy. Również w tym przypadku znacznym obciążeniem dla domowego budżetu rodziny są koszty związane z zakupem opału.

Radykalnie zmalała liczba rodzin objętych pomocą w stosunku do roku 2004 na opłaty oświatowe, ale jest to w tym przypadku wynikiem nabycia przez rodziny uprawnień do stypendiów szkolnych a także pojawieniem się dodatkowej formy pomocy w tym zakresie jakimi są dodatki do zasiłku rodzinnego na cele oświatowe (dodatek na rozpoczęcie roku szkolnego, dodatek na dojazdy i pobyt w internacie) a więc w tym momencie tą formę pomocy zastępują inne świadczenia.

Pozostałe grupy świadczeń nie wnoszą istotnych rzeczy do analizy.

Kolejna analiza w zakresie pomocy społecznej i polityki społecznej będą dotyczyły ilości wniosków wpływających w poszczególnych latach o przyznanie świadczeń oraz ilości wydanych decyzji w zakresie zadań własnych i zleconych.

Tabela Nr 41 Ilościowe zestawienie wpływających wniosków o przyznanie świadczeń oraz wydanych w tym zakresie decyzji (dane statystyczne GOPS)

Rok	Ilość złożonych podań (wniosków) przez Beneficjentów	Ilość wydanych decyzji ogółem	Ilość decyzji w ramach zadań własnych	Ilość decyzji w ramach zadań zleconych
2004	1.556	2.146	291	1.855
2005	1.906	2.694	198	2.496
2006	2.279	3.703	174	3.529
2007	1.677	2.907	160	2.747

Od roku 2004 do 2006 uwidacznia się znaczny wzrost liczby wniosków (podań) wpływających do tut. GOPS o przyznanie różnego rodzaju świadczeń, wzrost ten od 2003 do 2006 wyniósł 723 podania, czyli około 32%.

Jest to znaczący wzrost liczby wniosków wymagających przeprowadzenia wywiadów środowiskowych, tym bardziej, iż w okresie do roku 2004 do roku 2006 nie wzrosło zatrudnienie w liczbie pracowników socjalnych. Przeciętna liczba miesięczna wpływających wniosków w roku 2006 wyniosła około 190 podań, czyli na jednego pracownika socjalnego miesięcznie około 63 podania. Tak wysoki wskaźnik wpływających wniosków przy jednoczesnym braku zwiększenia etatowego wśród pracowników socjalnych powoduje, iż zdecydowanie mniej czasu poświęca się na typową pracę socjalną i pracę w środowisku, gdyż stosunkowo dużo czasu zabiera praca administracyjna przy zgromadzeniu wymaganej dokumentacji stanowiącej załącznik do wywiadu środowiskowego oraz wypełnieniu samego kwestionariusza wywiadu. W tym samym okresie ze względu na tak dużą ilość podań wzrosła również aż o 42% liczba wydanych decyzji. Wzrost w liczbie wydawanych decyzji dotyczy jedynie świadczeń przyznawanych w ramach zadań własnych- o około 47%.

Wskaźnik ten może wskazywać również na fakt znacznego ubożenia społeczeństwa w tym okresie i potrzeby wsparcia ze strony organów pomocy społecznej.

Tendencja ta odwraca się już w roku 2007 następuje spadek liczby podań w stosunku do 2006 roku o 602 podania, czyli około 26%. W tym przypadku spadek ten świadczy najprawdopodobniej o pozytywnych tendencjach w polskiej gospodarce i rynku pracy, który wyniku pozytywnych wskaźników gospodarczych oraz faktu, że część naszych rodaków wyemigrowała do pracy zarobkowej do krajów UE stał się bardziej chłonny.

Trendy te dotyczyły także lokalnego rynku pracy, w tym okresie spora grupa mieszkańców gminy Grunwald uzyskała zatrudnienie i tym samym w części lub całkowicie przestała być Beneficjentami Ośrodka Pomocy Społecznej. Obecna stagnacja w gospodarce światowej, europejskiej i polskiej może odwrócić ten pozytywny trend.

Wbrew pozorom w przypadku tak małych gmin jak gmina Grunwald praktycznie pozbawionych przemysłu i większych zakładów kryzys gospodarczy może mieć również swoje pozytywne aspekty. Wynagrodzenia osiągane na terenach wiejskich i małych miast oddalonych od dużych aglomeracji znacznie odbiegają od średniej krajowej. Jesteśmy terenem atrakcyjnym dla inwestycji, gdyż przede wszystkim posiadamy niestety nisko wynagradzaną za pracę siłę roboczą, która np. w innych rejonach naszego kraju za tą samą pracę musiałaby otrzymać wynagrodzenie dwu lub trzy krotnie wyższe.

Poza tym niemożna zapominać, iż część gminy leży na ważnym szlaku z punktu widzenia ekonomii i handlu międzynarodowego pomiędzy Europą wschodnią i zachodnią. Przez obrzeża gminy przebiega także trasa przeładunkowa transportu samochodowo-ciężarowego z portów morskich w Gdańsku i Gdyni do centralnej Polski a przede wszystkim do Warszawy.

Kolejne analizy w zakresie świadczeń z pomocy społecznej będą dotyczyły drugiego ważnego segmentu jakim są świadczenia rodzinne i świadczenia alimentacyjne (do września 2008r. – zwane „zaliczką alimentacyjną” od października 2008r. – „funduszem alimentacyjny”).

Analizy te zaczniemy od znacznie mniejszego wycinka tego dużego segmentu świadczeń jakim są świadczenia alimentacyjne.

Tabela Nr 42 Zaliczka alimentacyjna w latach IX.2005r. – IX.2008r.

Rok	Ogólna kwota przyznanej	Ilość świadczeń	Przeciętna wysokość	Ilość osób, którym przyznano	Ilość osób uprawnionych
-----	-------------------------	-----------------	---------------------	------------------------------	-------------------------

	zaliczki alimentacyjnej (w zł.)	przyznanych w ciągu roku	świadczenia alimentacyjnego (w zł.)	zaliczkę alimentacyjną	do zaliczki (dzieci na dzień 31 grudnia danego roku)
2005	62.620	321	195,08	44	81
2006	200.605	1.031	194,57	43	85
2007	180.792	960	188,33	48	77
2008	133.887	697	192,09	38	73

Przeciętna kwota przyznanej zaliczki alimentacyjnej dla osoby uprawnionej (dziecka) była w przedziale od 188,33 zł. do 195,08 zł., liczba dzieci uprawnionych do tego świadczenia zgodnie z obowiązującymi przepisami w tym zakresie na 31 grudnia danego roku wynosiła od 73 do 81 uprawnionych. Największa liczba dzieci uprawnionych do tego świadczenia oraz największa łączna kwota przyznanej zaliczki i ilość świadczeń w tym zakresie była w roku 2006, następnie wszystkie wymienione wyżej wskaźniki systematycznie malały.

Dla porównania możemy odnieść się do świadczenia alimentacyjnego z funduszu alimentacyjnego, który obsługuje tut. GOPS od października 2008r. Na dzień 31 grudnia 2008r. liczba osób uprawnionych do świadczenia alimentacyjnego z funduszu wynosił 80 osób, przeciętna wysokość jednego świadczenia alimentacyjnego w grudniu 2008r. wynosiła 278,63 zł.

Widać tu znaczący wzrost kwoty jednego świadczenia dla osoby uprawnionej, który wynika przede wszystkim ze zmian ustawowych warunkujących nabywanie uprawnień do „zaliczki alimentacyjnej” i „funduszu alimentacyjnego”. Obecne regulacje prawne w tym zakresie są znacznie korzystniejsze dla osób uprawnionych (dzieci). „Zaliczka alimentacyjna” stanowiła jedynie jakąś zaliczkową część przyznanego faktycznie przez Sąd pramocnym wyrokiem świadczenia alimentacyjnego, obecnie „fundusz alimentacyjny” gwarantuje otrzymywanie zasądanego przez Sąd świadczenia alimentacyjnego z funduszu do kwoty 500 zł. na dziecko.

Nie ma chyba potrzeby dłuższego zatrzymywania się i analizowanie danych związanych z alimentami, dużo ciekawsze wnioski końcowe mogą zostać wyciągnięte po analizie świadczeń rodzinnych.

Grupę tych analiz zaczniemy nietypowo, od dochodów rodzin które korzystają ze świadczeń rodzinnych na członka w rodzinie analiza ta zostanie dokonana w oparciu o dane za lata 2006-2007, gdyż GOPS nie posiada w latach wcześniejszych tego typu analiz.

Tabela Nr 43 dochody rodzin otrzymujących świadczenia rodzinne lata 2006-2008 (dane ze sprawozdań rocznych rzeczowo-finansowych sporządzanych przez GOPS)

Rok	Przedziały dochodów na członka w rodzinie w zł.			Ogółem liczba rodzin
	do 252	od 252,1 do 504	od 504,1 do 583	
2006	377 rodzin	245 rodzin	8 rodzin	630 rodzin
2007	321 rodzin	221 rodzin	19 rodzin	561 rodzin
Razem:	698 rodzin	466 rodzin	27 rodzin	1.191 rodzin

W roku 2006 aż około 60% w ogólnej liczbie rodzin stanowiły rodziny, w których dochód na członka w rodzinie nie przekraczał kwoty 252,00 zł. na osobę w rodzinie. Kolejną grupę pod względem wielkości stanowią rodziny z dochodem na członka w rodzinie pomiędzy 252,1 zł. a 504 zł. grupa ta stnowi około 39 %, zaledwie 1% to rodziny z dochodem powyżej 504 zł.

Ta ostatnia grupa jest tak nieliczna przede wszystkim ze względów ustawowych, gdyż kryterium dochodowym na członka w rodzinie jest kwota 504 zł.

Jednak pomimo wszystko niepokojący sygnał stanowi odsetek rodzin z dochodem na członka w rodzinie poniżej 252,00 zł.

W roku 2007 dane te były również zbliżone procentowo do roku 2006, grupa rodzin z najniższym dochodem do 502 zł. na osobę stanowiła około 57 %, zaś z dochodem pomiędzy 252,1 zł. a 504 zł. około 40%.

Kolejną dosyć ciekawą grupą danych statystycznych do porównania niestety również zawężoną do 2 lat ze względów niezależnych od zespołu dokonującego ich analizy, będzie przeanalizowanie liczebności dzieci uprawnionych do świadczeń rodzinnych w rodzinie oraz wieku uprawnionych dzieci.

Tabela Nr 44 Wiek dzieci uprawnionych do świadczeń rodzinnych oraz liczba dzieci uprawnionych w danych rodzinach (dane ze sprawozdań rocznych rzeczowo-finansowych sporządzanych przez GOPS)

Rok	Liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne na :					Liczba uprawnionych do otrzymywania świadczeń rodzinnych według wieku			
	jedno dziecko	dwoje dzieci	troje dzieci	czworo i więcej dzieci	Ogólna liczba dzieci	do ukończenia 5 roku życia	powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia	powyżej 18 roku życia do 24 roku życia	Ogólna liczba dzieci
2006	228	209	124	69	630	298	941	115	1354
2007	181	202	106	72	561	280	867	93	1240

Jest to niewielki wycinek czasowy, ale można już z tego tylko okresu wyciągnąć ciekawe wnioski. Przeciętnie w rodzinie korzystającej ze świadczeń rodzinnych jest uprawnionych 2,20 dziecka. Duży odsetek stanowią rodziny z jednym i dwojgiem dzieci. W

przypadku rodzin z jednym dzieckiem w roku 2006 stanowiły one około 36% ogółu rodzin w roku 2007 wskaźnik ten zmalał do 32%.

Rodzina z dwojgiem dzieci w roku 2006 stanowiły około 33% ogółu rodzin, w roku 2007 około 36%. Stabilna jest liczba rodzin wielodzietnych powyżej czworga dzieci korzystających ze świadczeń rodzinnych (około 70 rodzin)

Spadek liczby rodzin z jednym dzieckiem w roku 2007 o liczbę 47 rodzin w stosunku do roku 2006 może być wynikiem przede wszystkim wynikiem braku zmiany kryteriów dochodowych uprawniających do świadczeń rodzinnych przy jednoczesnym wzroście wynagrodzeń za pracę i dochodów własnych rodzin.

W strukturze wiekowej przeważają dzieci uprawnione w wieku od 5 do 18 lat ale wynika to z faktu, iż ta grupa obejmuje największą populacją (przekrój 13 lat).

Zmniejszenie procentowe w poszczególnych grupach wiekowych w roku 2007 w stosunku do roku 2006 było nieznaczne w dwóch pierwszych grupach i tak w grupie dzieci do 5 roku życia liczba uprawnionych w roku 2007 zmalała w stosunku do 2006 o około 6%, w grupie pomiędzy 5 rokiem życia a 18 rokiem życia zmalała o około 8%. Największy spadek procentowy notuje się w grupie wiekowej powyżej 18 roku życia tu spadek procentowy nastąpił o około 19%. Największy spadek procentowy udziału dzieci z najstarszej grupy wiekowej może być negatywnym zjawiskiem i wynikać z faktu, iż w roku 2007 mniej dzieci kontynuowało naukę w szkołach ponadgimnazjalnych w stosunku do roku 2006, gdyż ustawa o świadczeniach rodzinnych gwarantuje otrzymywanie zasiłku rodzinnego na dziecko do 18 roku życia bez względu czy się uczy, po ukończeniu 18 roku życia warunkiem otrzymywania świadczeń rodzinnych jest dalsza edukacja dziecka w szkole.

Kolejne analizy z segmentu świadczeń rodzinnych będą już znacznie bardziej przekrojowe i dotyczyć będą lat 2004-2007.

Tabela Nr 45 Ilość rodzin objętych świadczeniami w danym roku z wyszczególnieniem kwoty poszczególnych świadczeń oraz ich ilości (dane ze sprawozdań rocznych rzeczowo-finansowych sporządzanych przez GOPS)

Rodzaj świadczenia rodzinnego	Rok			
	2004	2005	2006	2007
Zasiłek rodziny :				
ilość świadczeń	6.918	13.103	16.104	15.739
kwota ogólna	325.265	614.482	828.742	955.804
Dodatek z tytułu urodzenia dziecka:				
ilość świadczeń	27	52	76	65
kwota ogólna	13.500	26.000	76.000	65.000
Dodatek z tytułu urlopu wychowawczego				
ilość świadczeń	142	246	296	250

kwota ogólna	59.726	97.200	115.160	97.720
Dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka				
ilość świadczeń	2.406	2.607	713	659
kwota ogólna	394.244	457.535	141.690	115.700
Dodatek na kształcenie i rehabilitację				
ilość świadczeń	556	1.013	1.089	1.072
kwota ogólna	37.640	68.190	77.390	83.080
Dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego				
ilość świadczeń	564	929	1.008	906
kwota ogólna	50.760	83.610	100.800	90.600
Dodatek z tytułu podjęcia nauki przez dziecko poza miejscem zamieszkania				
ilość świadczeń	811	2.012	2.653	2.400
kwota ogólna	38.400	92.720	132.073	135.240
Dodatek z tytułu wielodzietności				
ilość świadczeń	xxx	1.319	3.946	3.745
kwota ogólna		65.950	234.700	299.600
Zasiłek pielęgnacyjny				
ilość świadczeń	641	1.750	3.052	3.341
kwota ogólna	92.304	252.00	447.993	511,173
Świadczenie pielęgnacyjne				
ilość świadczeń	244	426	425	435
kwota ogólna	102.480	176.442	177.576	181.650
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka				
ilość świadczeń	xxx	xxx	88	81
kwota ogólna			88.000	81.000

xxx- brak w danym roku tego typu świadczenia zgodnie z ustawą o świadczeniach rodzinnych

Powyższe dane są stosunkowo trudne do analizy, gdyż duża część zmian zachodzących na przestrzeni analizowanych czterech lat jest wynikiem zmiany w przepisach dotyczących przyznawania świadczeń rodzinnych.

Ciekawe dla analizujących może być porównanie ze sobą dwóch wskaźników liczbowych dotyczących liczby dodatków z tytułu urodzenia dziecka w stosunku do liczby dodatków z tyt. korzystania z urlopu wychowawczego.

Porównanie tych dwóch wskaźników wyraźnie wskazuje na pewną negatywną tendencję, iż najprawdopodobniej większość kobiet korzystających z dodatku z tytułu urodzenia dziecka to niestety kobiety niepracujące zawodowo, gdyż do liczby świadczeń wypłacanych z tytułu urodzenia dziecka nie wzrasta proporcjonalnie liczba świadczeń wypłacanych z tytułu korzystania z urlopu wychowawczego.

Uwidacznia się również, iż problemem w gminie jest stan zdrowia jej mieszkańców. Analizując dane dotyczące wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych i świadczeń pielęgnacyjnych widać wyraźne tendencje wzrostową w tym zakresie. Problem niepełnosprawności rysuje się również wśród dzieci i młodzieży uprawnionej do zasiłku rodzinnego, w analizowanym okresie czasu wzrasta liczba nabywanych uprawnień do dodatku z tyt. kształcenia i rehabilitacji, czyli świadczenia przyznawanego dla dzieci posiadających orzeczenie o niepełnosprawności. Procent wypłaconych świadczeń w latach 2005 – 2007 w stosunku do liczby świadczeń wypłaconych w ramach zasiłków rodzinnych oscyluje w granicach od 6% do 7% w poszczególnych latach.

W roku 2007r. tak jak już wcześniej wynikało z analiz znacznie zmalała liczba dzieci uczęszczających do szkół ponadgimnazjalnych, wniosek ten można wyciągnąć z porównania liczby świadczeń przyznanych w roku 2007 w stosunku do rok 2006 w formie dodatku z tytułu podjęcia nauki przez dziecko poza miejscem zamieszkania, liczba ta spadła o około 9,5%.

3.4. System opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi

Tabela Nr 46 Usługi opiekuńcze (dane statystyczne GOPS Grunwald)

Rok	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	Liczba godzin usług opiekuńczych ogółem	Koszt usług opiekuńczych	Koszt opłaty za usługi opiekuńcze wniesiony przez podopiecznych	% kosztów ponoszony przez Beneficjentó w w stosunku do całości kosztów	Rzeczywisty koszt usług opiekuńczych ponoszony przez gminę
2004	18	10.043	82.652	20.997	25,40%	61.655
2005	24	14.752	118.852	33.301	28,02%	85.551
2006	20	13.880	124.612	35.700	28,65%	88.912
2007	27	14.805	139.930	39.033	27,89%	100.897

Pierwszym wnioskiem jaki się nasuwa analizując dane dotyczące opieki nad osobami starszymi, chorymi i niepełnosprawnymi jest fakt, iż liczba tych osób od rok bazowego 2004 wzrosła o około 66%, jest to znaczący wzrost.

Osoby te ze względu na dochody, które nie są relatywnie zbyt wysokie pokrywają jedynie około 25-28% rzeczywistych kosztów usług opiekuńczych.

Pomimo, iż 70% kosztów tych usług pokrywa gmina w oparciu o własny budżet to i tak jest to znacznie tańsza forma opieki nad osobą wymagającą opieki ze względu na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność, niż skierowanie tego typu osób do DPS, gdzie koszty ponoszone przez gminę byłyby kilkukrotnie wyższe, to jeżeli chodzi o czynnik ekonomiczny.

Ale również bardzo ważnym elementem w szczególności dla osób w podeszłym wieku jest fakt, iż zostają one w środowisku i tam dociera do nich niezbędna pomoc w zakresie opieki.

Wszystkie osoby starsze, chore i niepełnosprawne, które zwracają się do GOPS o przyznanie tej formy pomocy a ich wniosek poparty jest zleceniem lekarskim określającym niezbędną ilość godzin świadczonych usług opiekuńczych mają tego typu pomoc zapewnioną. Ośrodek Pomocy Społecznej wspierając grupy osób starszych i niepełnosprawnych z terenu gminy współpracuje z innymi podmiotami w tym zakresie, m.in. z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie w zakresie pomocy rzeczowej w formie sprzętu rehabilitacyjnego dla tych osób, tego typu współpraca jest również z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – oddział w Olsztynie. Nowym bardzo istotnym partnerem do współpracy w tym sektorze jest działające od kilku miesięcy na terenie gminy Stowarzyszenie o zasięgu lokalnym „SONIR” działające w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom.

3.5. Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy

Tabela Nr 47 Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Grunwald oraz ich wyposażenie techniczno-sanitarne (dane statystyczne GUS – baza danych regionalnych)

Rok	Ogółem			Wyposażenie w instalacje techniczno-sanitarne i procent wyposażenia w stosunku do całości mieszkań			
	Ilość mieszkań	Liczba izb	Powierzchnia użytkowa mieszkań	wodociąg	wc w mieszkaniu	łazienka	centralne ogrzewanie
2003	1.561	5.468	97.111	1.508 (96%)	1.174 (75,2%)	1.155 (74%)	939 (60,2%)
2004	1.562	5.472	97.184	1.509 (96,6%)	1.175 (75,2%)	1.156 (74%)	940 (60,2%)
2005	1.564	5.483	97.487	1.511 (96,6%)	1.177 (75,25%)	1.158 (74%)	942 (60,2%)
2006	1.568	5.507	98.262	1.515	1.181	1.162	946

				(96,6%)	(75,3%)	74,1%)	(60,3%)
2007	1.570	5.518	98.561	1.517	1.183	1.164	948
				(96,6%)	(75,35%)	(74,1%)	(60,4%)

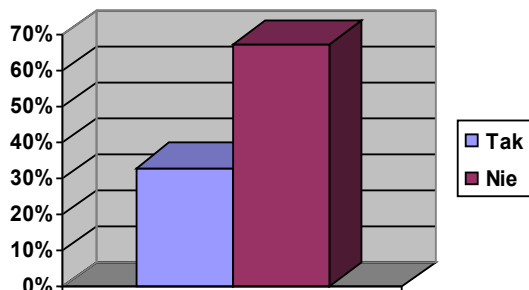
Z tabeli nr 47 wynika, iż pomimo, iż jesteśmy małą gminą wiejską wyposażenie w instalacje techniczno-sanitarne w mieszkaniach przedstawia się pozytywnie i ulega ono w kolejnych latach poprawie. Niepokojący jest tylko fakt małej liczby wzrostu mieszkań na terenie gminy na przestrzeni analizowanego 5-lecia.

Tabela nr 48 Dodatki mieszkaniowe (dane statystyczne GOPS)

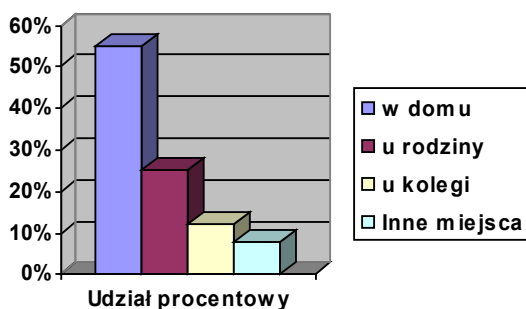
Rok	Ogółem kwota przyznanych dodatków mieszkaniowych	Ilość rodzin objętych pomocą	Średnia wielkość dodatku mieszkaniowego	Liczba świadczeń
2004	191.086,00	227	76,28 zł.	2.505
2005	145.276,00	187	76,22 zł.	1.906
2006	104.815,00	139	71,11 zł.	1.474
2007	80.731,00	101	74,13 zł.	1.089

Spadek rocznej kwoty przyznanych dodatków mieszkaniowych jest to na pewno sumą dwóch czynników, po pierwsze zmiany w przepisach dotyczących kwot przyznawanych dodatków mieszkaniowych i sposobu ich naliczania, drugim elementem jest poprawa sytuacji ekonomicznej społeczności. Te dwie składowe determinują też liczbę rodzin korzystających z dodatków mieszkaniowych, która w roku 2007 w stosunku do 2004r. spadła dwukrotnie. Ciekawym elementem jest także średnia wysokość dodatku mieszkaniowego, która na przestrzeni 4 lat wahała się w wysokości 71,11 zł. – 76,28 zł., czyli tu nastąpiły najmniejsze zmiany. Trzecim czynnikiem dla którego część rodzin zdecydowała się zrezygnować sama z tej formy pomocy jest właśnie jej mała atrakcyjność (niskie kwoty dodatków mieszkaniowych). Tendencja ta najprawdopodobniej przy braku radykalnej zmiany w przepisach normujących przyznawanie dodatków mieszkaniowych zostanie utrzymana.

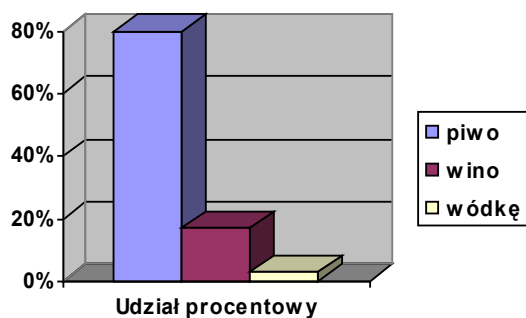
4. Identyfikacja problemów społecznych w gminie na podstawie analizy ilościowej i jakościowej ankiet

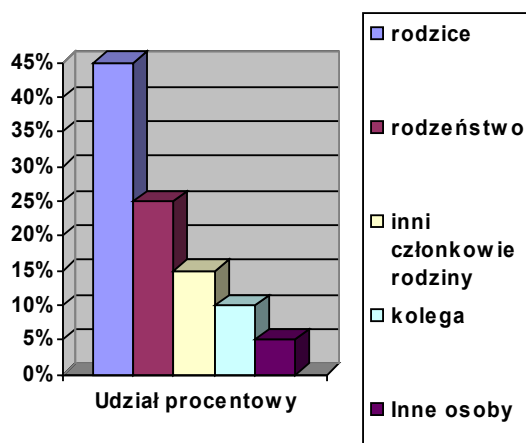
Pierwszą ankietą poddaną analizie będzie ankieta przeprowadzona wśród dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych i gimnazjum znajdujących się na terenie tut. gminy.

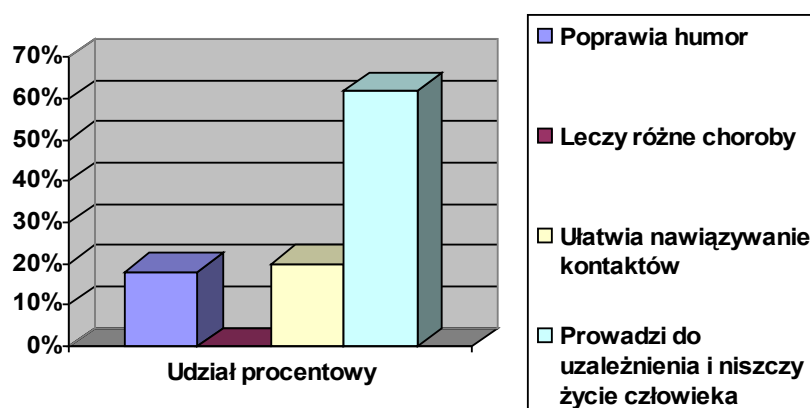
Na pytanie gdzie pierwszy raz piło alkohol aż 55% grupy badanej odpowiedziało, iż w domu, czyli wzorcem najprawdopodobniej są domownicy, w większości tym negatywnym wzorcem będą rodzice.

Najczęściej przez dzieci spożywane jest piwo jako alkohol niskoprocentowy, dzieci a także sami rodzice często nie widzą nic złego w spożywaniu piwa, gdyż w ich ocenie nie jest to alkohol.

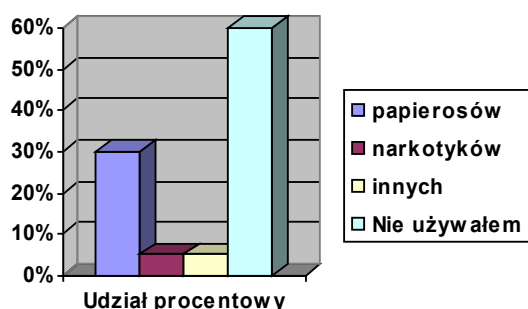

Teza na temat, iż wzorcem do naśladowania w kwestii spożywania alkoholu są rodzice tych dzieci znalazła swoje odzwierciedlenie w odpowiedziach udzielonych przez dzieci na pytanie Nr 4 – kto poczęstował Cię alkoholem? : 45% respondentów udzieliło odpowiedzi, iż byli to rodzice, następną grupę stanowiło ich starsze rodzeństwo – 25%.

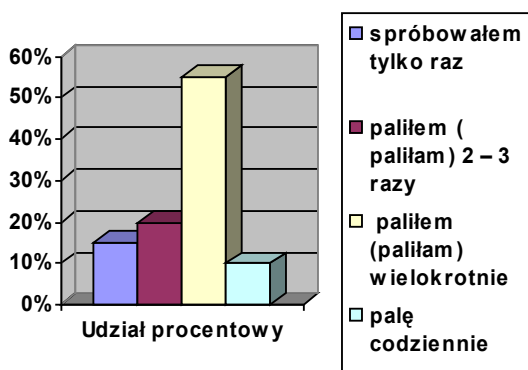

Następne z zadanych pytań miało za zadanie określić poziom świadomości wśród dzieci jakie skutki (efekty) niesie ze sobą spożywanie alkoholu- 62% grupy badanej stwierdziło, iż prowadzi do uzależnienia i niszczy życie człowieka. Dokonując analizy odpowiedzi na to pytanie widać, iż nadal jest grupa prawie 40%, która w picu alkoholu nie widzi nic złego wręcz przeciwnie : 18% stwierdziło, iż poprawia od humor, 20%, iż ułatwia kontakty towarzyskie.

Wnioski po analizie tych odpowiedzi na to jedno konkretne pytanie mogą być takie, że nadal niewystarczająca jest profilaktyka prowadzona wśród dzieci i młodzieży na terenie gminy dotycząca problematyki uzależnień od alkoholu.

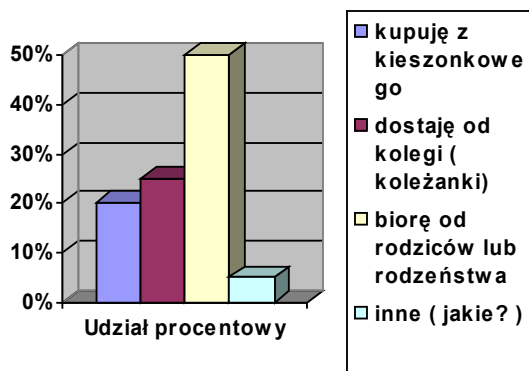

Pytanie dotyczące innych środków uzależniających- zdecydowana większość grupy – 60% odpowiedziała, iż nie używa. Z najczęściej używanych wymieniano papierosy – 30%. W przypadku papierosów także najczęściej tym negatywnym wzorcem są rodzice i rodzeństwo.

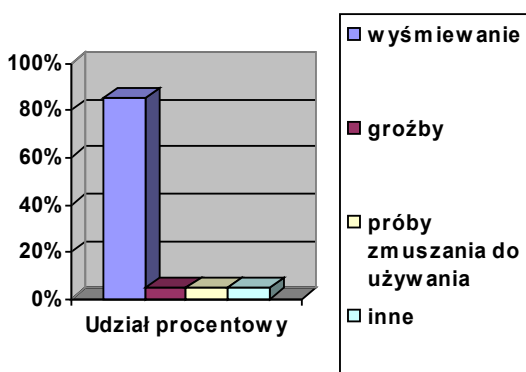

Na pytanie o częstotliwość sięgania po papierosa, aż 55% badanej populacji deklarowało, iż sięgało po niego wielokrotnie.

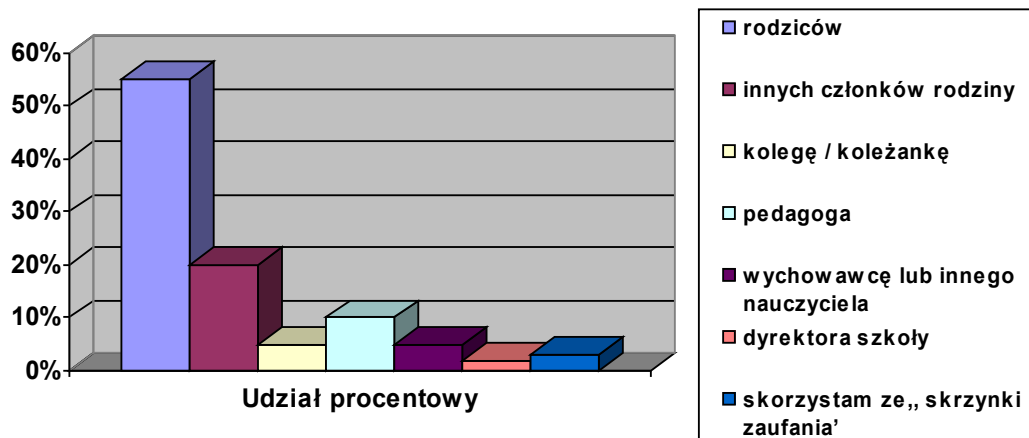

Najczęściej dostęp do papierosów dzieci mają od swojego starszego rodzeństwa i niestety również od rodziców.

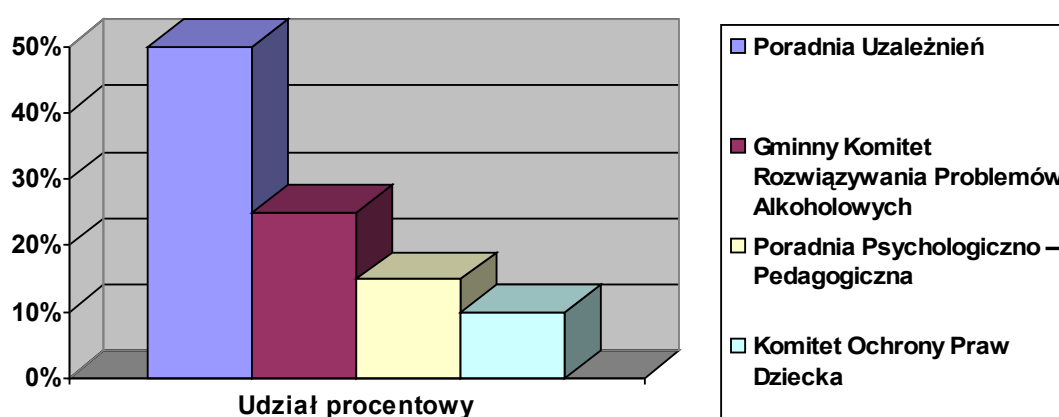
Aż 85% grupy dzieci stwierdziło, iż odmowa z ich strony na proponowane środki uzależniające typu papieros, alkohol, narkotyki spotkała się z wyśmiewaniem ze strony rówieśników i środowiska.

Dwa ostatnie pytanie miały dać odpowiedź czy dzieci wiedzą do kogo się zwrócić w przypadkach namawiania ich lub zmuszania do używania w/w środków uzależniających i czy znają instytucje mogące im pomóc.

Okazuje się, co jest w zasadzie czymś naturalnym, iż największym zaufaniem dzieci obdażają własnych rodziców, 55% zwróciłoby się o pomoc właśnie do nich, 20% do innych członków rodziny. Alarmująco niskie zaufanie dzieci wykazują w stosunku do pedagoga szkolnego – jedynie 10% i wychowawców – 5%.

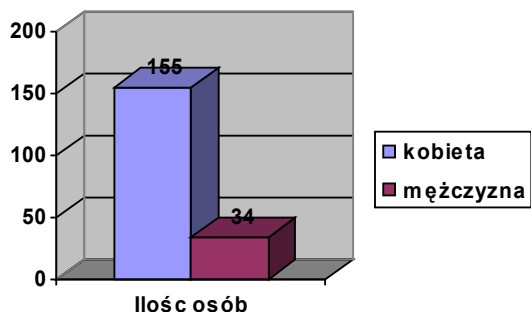
Wynik odpowiedzi na to pytanie stanowi pewnego rodzaju zagrożenie dla tych dzieci, gdyż gdy znajdą się w trudnej dla siebie sytuacji dotyczącej zmuszania lub wymuszania a ich dom rodzinny i rodzina nie będzie stanowić dla nich właściwego oparcia, mogą z tym problemem zostać samotnie.

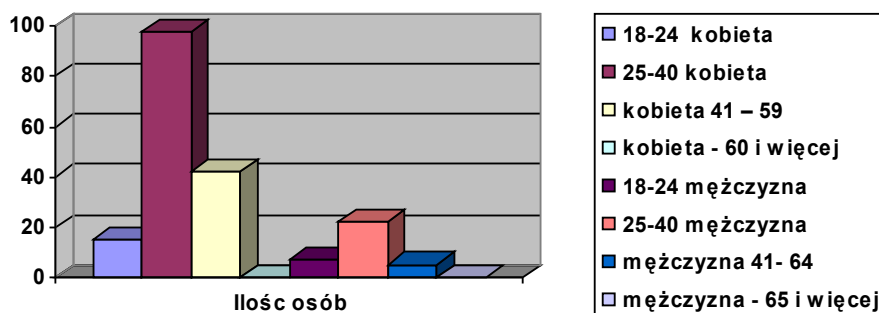
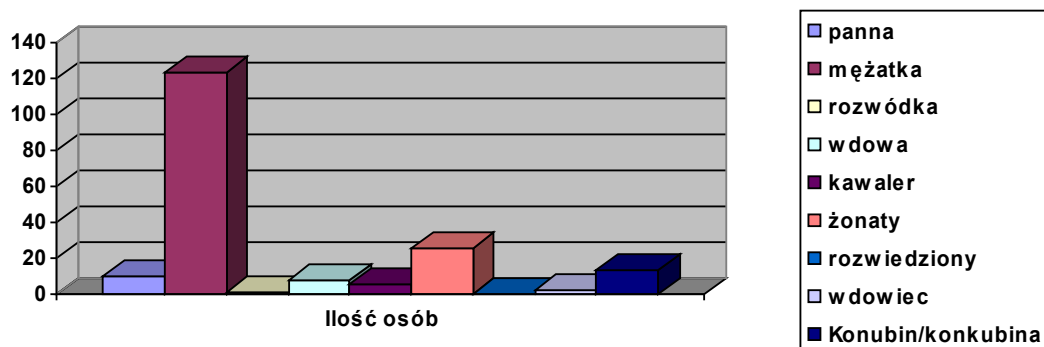
Z instytucji niosących pomoc najczęściej dzieci wymieniały Poradnię Uzależnień – 50%, na drugim miejscu znalazła się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – 25%, co może świadczyć, iż dzieci wiedzą, iż na terenie gminy działa taka instytucja i może im także pomóc.

Kolejna ankieta przeprowadzona była na probierzu 250 respondentów, wśród osób dorosłych. Ankiet do analizy zostało zwróconych i wypełnionych - 189, przeprowadzający te badanie starali się w swym założeniu przeprowadzić badanie na reprezentatywnej populacji badawczej dla danych grup wiekowych w gminie. Niestety założenie to z przyczyn niezależnych od autorów nie zostało w pełni zrealizowane a więc wyniki mogą nie w pełni odzwierciedlać poglądów na problemy społeczne w gminie jej mieszkańców. Ale i tak stanowią dobry materiał wyjściowy do wychwycenia pewnych grup problemów, gdyż niekiedy „suche” analizy danych liczbowych instytucji nie wnoszą tak dużo jak badanie ankietowe społeczności, które w naszym przypadku jest na pewno dopełnieniem analizy dokumentów pozyskanych w wyniku prac nad Strategią.

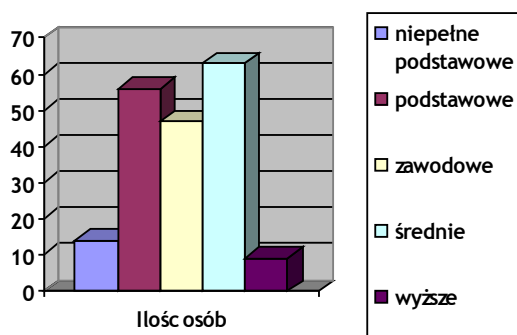
Przeważającą grupą respondentów ankiety były kobiety, gdyż stanowiły one 78% populacji badawczej, mężczyźni zaledwie 22%.

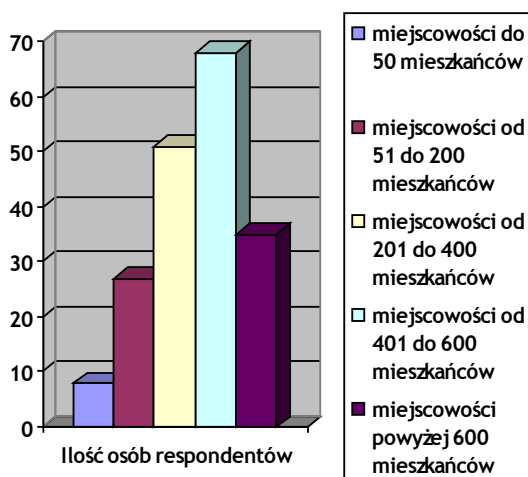
Przeważająca liczba kobiet ze względu na stan cywilny to mężatki- prawie 80%, w większości były to kobiety młode w wieku od 25 do 40 lat (około 65%). W grupie mężczyzn przeważali również panowie żonaci – (około 78%), również w większości w wieku od 25 do 40 lat (około 65 %).

Badan grupa posiadał najczęściej wykształcenie zawodowe i podstawowe – w sumie 103, czyli około 54,5 % ogółu respondentów, grupa osób ze średnim wykształceniem wynosiła około 33% badanej grup, z niepełnym podstawowym – około 7,5% i z wykształceniem wyższym – około 4,80 %.

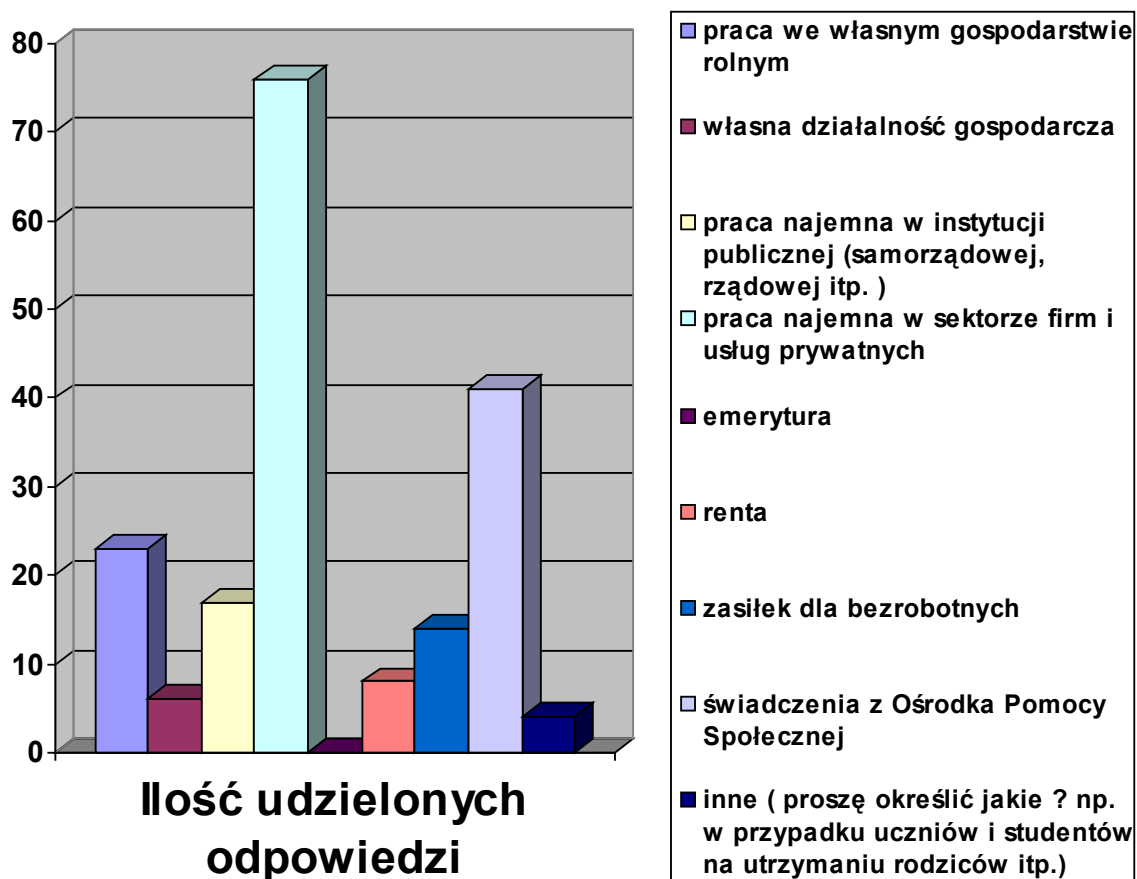
Rozkład respondentów z różnej wielkości miejscowości nie ułożył się również do końca proporcjonalnie do ich ilości w gminie, osób z małych miejscowości do 50 mieszkańców w badanej grupie było 4,23 %, z miejscowości od 51 do 200 mieszkańców – 14,29 %, z miejscowości pomiędzy 201 a 400 mieszkańców – 26,98 %, od 401 mieszkańców do 600 – 35,98 %, z miejscowości powyżej 600% mieszkańców- pochodziło 18,52% respondentów.

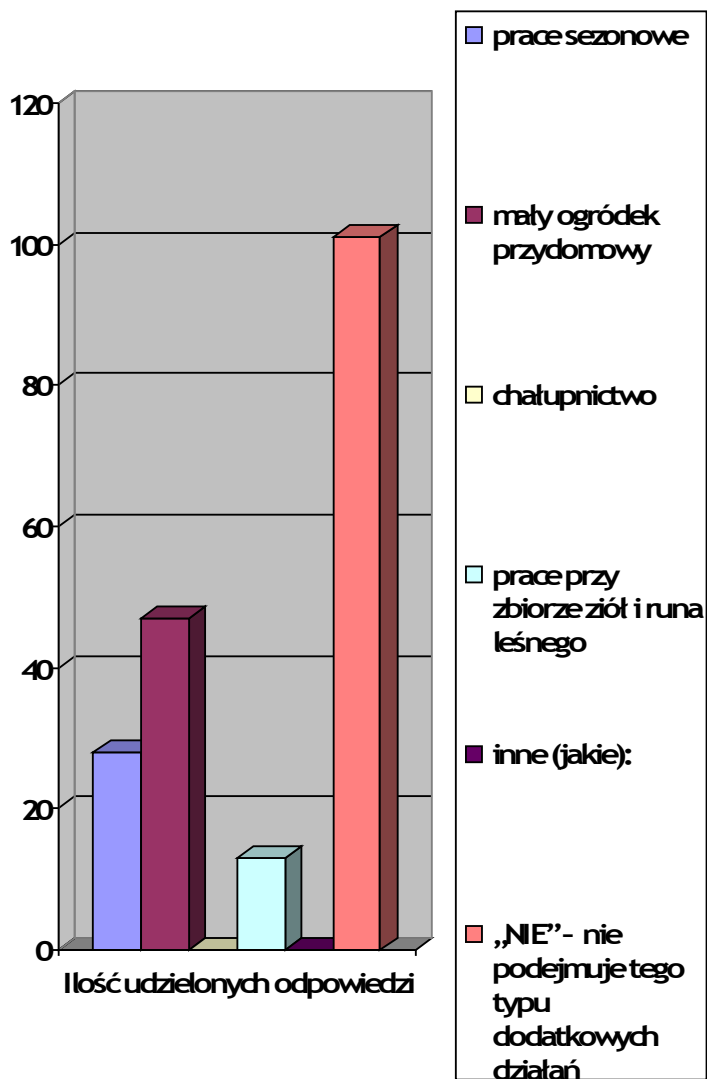
Jak widać najliczniejsza grupa badanych pochodzi z miejscowości w przedziale od 201 do 600 mieszkańców w sumie grupa ta liczyła około 63% populacji badanej (zaś miejscowości o tej liczbie mieszkańców w ogólnej liczbie miejscowości w gminie stanowią około 30,%).

Po dokonaniu ramowego określenia naszej grupy respondentów przejdziemy do właściwej analizy odpowiedzi jakie zostały przez nich udzielone i spróbujemy dokonać pewnych analiz diagnostycznych udzielanych odpowiedzi.

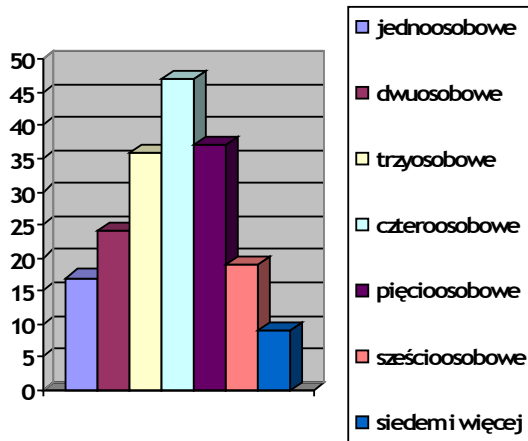
Na pytanie o podstawowe źródło utrzymania, około 40% badanej grupy pracuje w sektorze firm i usług prywatnych, drugą grupę stanowią stali świadczeniobiorcy pomocy społecznej niestety ta grupa wynosi aż 21,70%, trzecia grupa osób to osoby utrzymujące się z pracy w gospodarstwie rolnym – 12,17%. Pozostała około 26% grupa to osoby pracujące w instytucjach publicznych, otrzymujące zasiłek dla bezrobotnych, rentę lub prowadzące własną działalność. Sektor lokalnych przedsiębiorców prowadzących własną działalność gospodarczą reprezentowany był zaledwie przez 3,17%, co w tym przypadku chyba również odzwierciedla jego ilość w lokalnej społeczności.

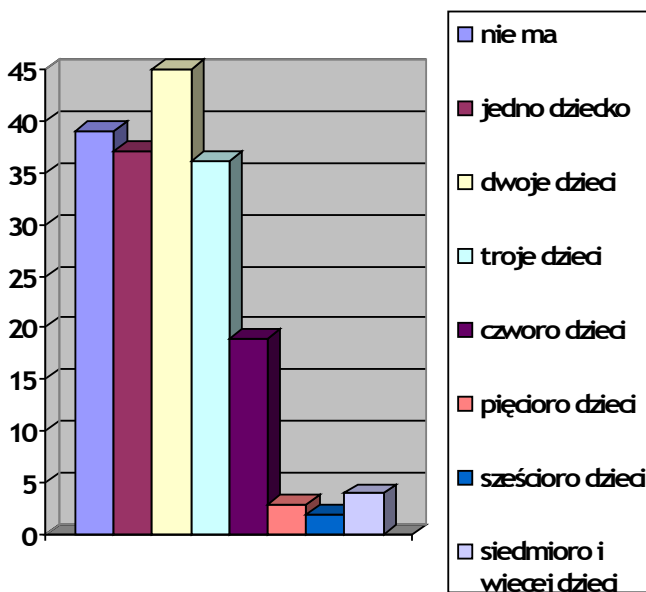
Na pytanie czy respondenci podejmują dodatkowe zatrudnienie – przeszło połowa – około 53,5% odpowiedziało, iż nie, z prac dodatkowo podejmowanych najczęściej wymieniany był przydomowy ogródek – 47 osób, prace sezonowe – 28 osób, zbiór runa leśnego i ziół – 13 osób.

Przeważając liczbą osób reprezentujących własne rodziny w tym badaniu pochodziła z rodziny średniej wielkości od liczby członków w rodzinie 3 do 5 osób w rodzinie (czyli około 63,5 %). Rodziny o liczbie członków sześć i więcej osób stanowiły około 15% badanej populacji, pozostała część to gospodarstwa domowe jedno i dwu osobowe około 21,5%.

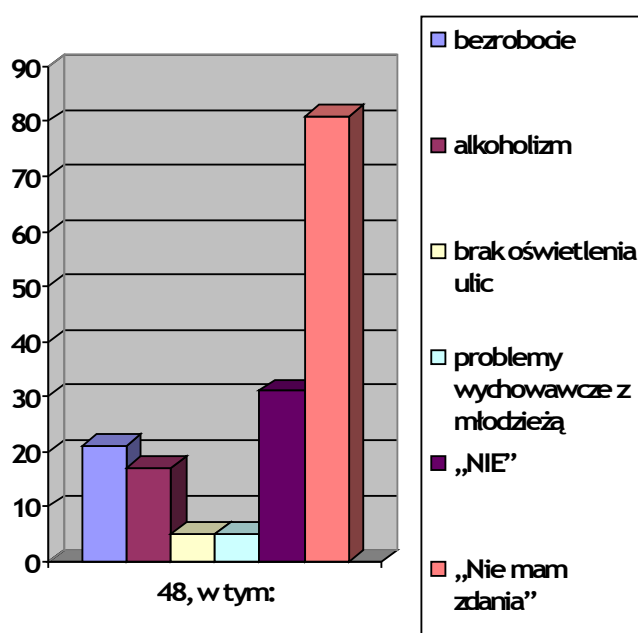
Osoby reprezentujące rodziny bez dzieci stanowi w tej badaniu około 21%, rodziny z jednym i dwojgiem dzieci około 44%, rodziny z trojgiem i więcej dzieci 35%.

Niewielki odsetek z osób ankietowanych pochodził z rodzin wielopokoleniowych, wspólnie zamieszkujących – około 11%, jednak pomimo, iż rodziny nie zamieszkiwały wspólnie z osobami starszymi deklarowały prawie w 60%, iż regularnie utrzymują kontakt z osobami starszymi zamieszkałymi oddzielnie.

Treść pytania: Czy rodzina Pana(i) jest rodziną wielopokoleniową wspólnie zamieszkującą? (dziadkowie+rodzice+dzieci)	
wariant udzielnej odpowiedzi	
„TAK”	
„NIE”, jeżeli „nie”, to czy regularnie utrzymujecie Państwo kontakt z osobami starszymi z rodziny zamieszkałymi oddzielnie :	
Tak	Nie
78 odpowiedzi	53 odpowiedzi

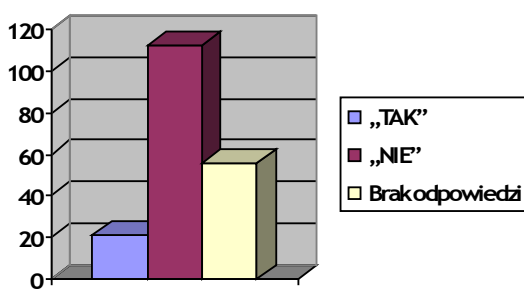
Na zadane pytanie czy w gminie są istotne problemy społeczne wpływające na jakość życia jej mieszkańców – 81 osób odpowiedziało, iż nie ma w tej kwestii zdania, może to wynikać po części z braku pełnego zrozumienia pytania, lub izolowaniu się od problematyki gminy i jej mieszkańców. Grupa 31osób odpowiedziała, iż nie widzi tego typu problemów a 48 problemy dostrzega tego typu na pierwszym miejscu wymieniając problem bezrobocia i alkoholizmu.

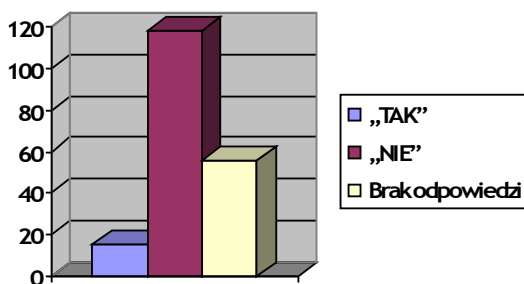

Podział respondentów przy odpowiedzi na to pytanie może świadczyć, iż mieszkańcy gminy wykazują przeciętny poziom wiedzy i zainteresowania życiem społecznym gminy, gdyż na 160 odpowiedzi udzielonych na to pytanie jedynie 30% mieszkańców dostrzega problemy społeczne na terenie gminy i potrafi je zidentyfikować.

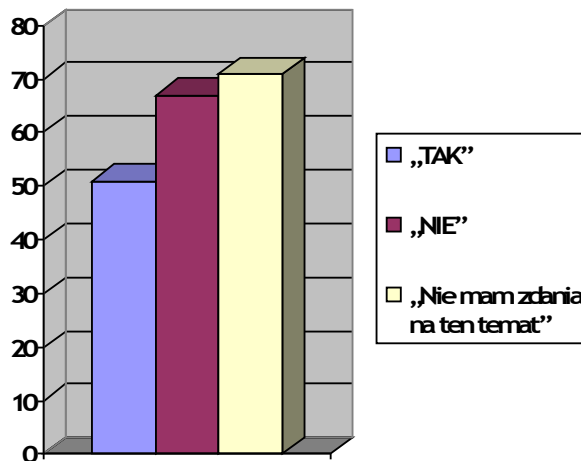
Bardzo niekorzystnie wypadł wynik odpowiedzi na pytanie o znajomość faktu, iż gmina posiada dokument jakim jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grunwald – na 133 odpowiedzi udzielonych na to pytanie, zaledwie 21 osób deklarowało, iż posiada tego typu wiedzę (około 16%) .

Równie niekorzystnie przedstawia się także wynik odpowiedzi na pytanie na temat podstawowych założeń zawartych w tym dokumencie, tu na 133 udzielone odpowiedzi, zaledwie 15 osób deklarowało znajomość tych założeń (około 11 %). Odpowiedzi na te pytanie nasuwają jedną zasadniczą konkluzję, iż brak jest należytej informacji przekazywanej lokalnej społeczności o rzeczach dla niej istotnych, co powoduje, iż mieszkańcy gminy nie uczestniczą w życiu społecznym gminy, mają znikomą wiedzę o problemach społecznych na terenie swojej gminy i wielu przypadkach przybierają postawę bierną w sprawy dotyczące gminy i jej mieszkańców.

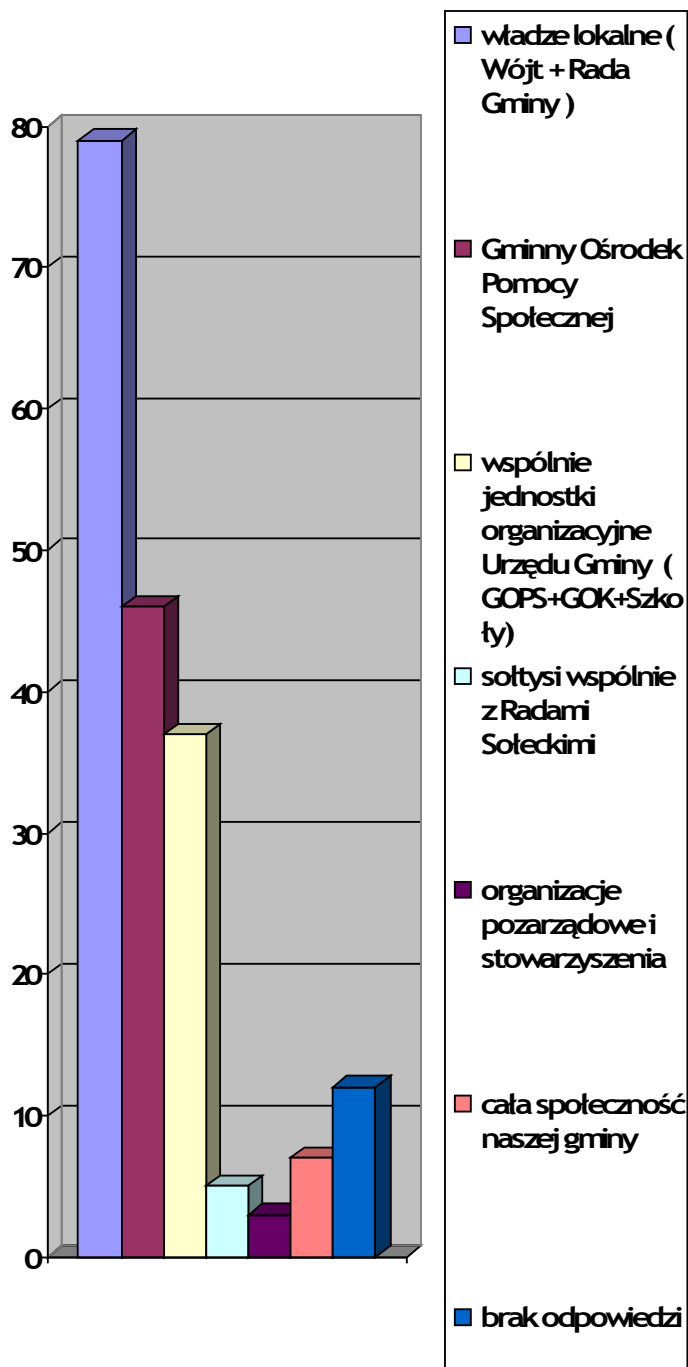

O skutkach tej bierności może świadczyć wynik odpowiedzi na pytanie 9 w ankiecie, gdzie na 189 udzielonych odpowiedzi, zaledwie 51 osób, czyli około 27% osób biorących udział w badaniu deklaruje chęć bezpośredniego uczestnictwa w pracach nad aktualizacją Strategii. Pozostała część badanych albo nie chce albo nie ma na ten temat zdania.

W ocenie zespołu dokonującego analizę tej ankiety jest to bezpośrednio pokłosie niewłaściwego przepływu informacji do społeczności lokalnej, gdyż z pewnością dla wielu z osób odpowiadających na to pytanie słowo Strategia brzmi bardzo obco a tym bardziej jej założenia, które de facto dotyczą problemów społecznych na terenie gminy kierunków i działań zmierzających do ich wyeliminowania ale trudno będzie o efektywność tego typu działań bez odpowiedniej informacji społeczności lokalnej i jej aktywnego udziału w tym rozłożonym w czasie procesie.

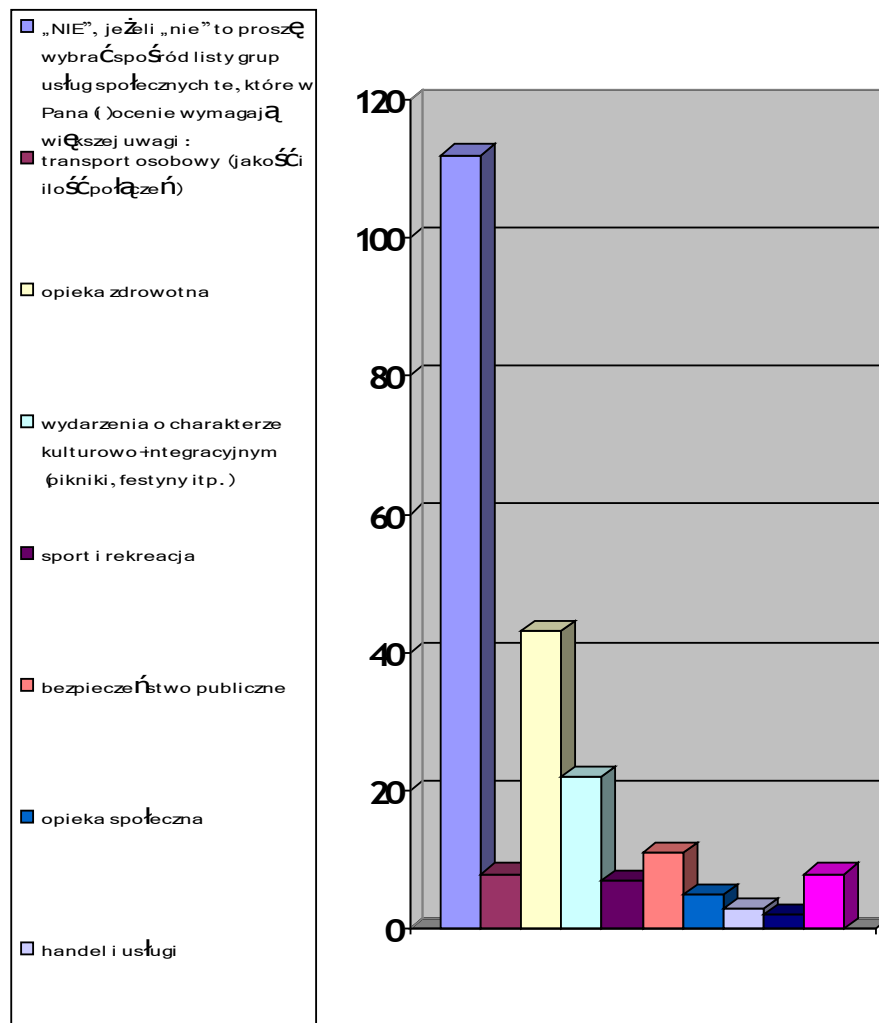
Ten nurt bierności mieszkańców gminy w stosunku do problematyki polityki społecznej i problemów społecznych na terenie gminy uwidacznia się również w odpowiedziach na kolejne pytanie, w którym zaledwie 7 osób na 189 odpowiedziało, iż politykę społeczną na terenie gminy i działania zmierzające do poprawy sytuacji społecznej gminy powinno realizować wspólnie całe społeczeństwo naszej gminy takiej odpowiedzi udzieliło zaledwie około 4% osób badanych.

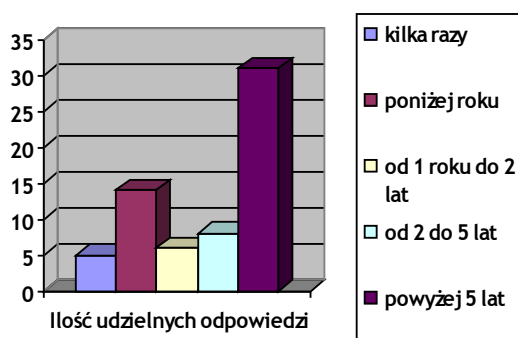
Zdecydowana większość spycha te zadania na władze lokalne w osobie Wójta, Rady Gminy, GOPS-u itp. – tego typu rozwiązanie w sferze problemów społecznych widziało 162 osoby, czyli prawie 86% populacji badanej.

Na pytanie o zaspakajanie niezbędnych usług w sektorze życia społecznego w gminie – osoby reprezentujące tę społeczność przyjmują już postawę roszczeniową i widzą braki, na 171 udzielonych odpowiedzi, 112 osób uważało, iż są grupy usług społecznych na terenie

gminy, które wymagają większej uwagi i poprawy. Na czoło wysunęły się tu dwa sektory : opieka zdrowotna – 43 osoby i wydarzenia o charakterze kulturowo-integracyjnym – 22 osoby. Odpowiedź na to pytanie może stanowić wyznacznik z jakiego typu deficytami mamy obecnie do czynienia na terenie gminy.

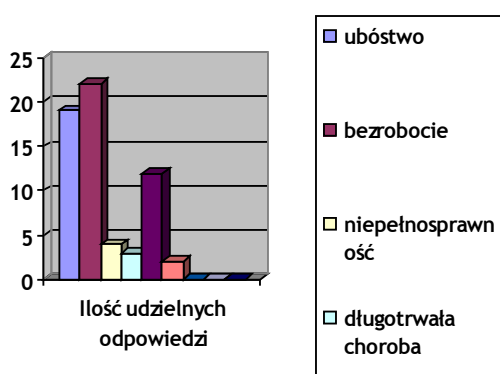

Kolejne pytanie Nr 12 dotyka typowo sfery socjalnej i odnosi się do korzystania ze świadczeń z GOPS. Na 185 udzielonych odpowiedzi 64 osoby, czyli około 35% badanej grupy deklarowało, iż korzysta ze świadczeń z GOPS, w tej grupie niebezpiecznie duży procent stanowił odsetek osób (rodzin) korzystających z GOPS powyżej 5 lat -48,5% (około połowy z grupy korzystającej).

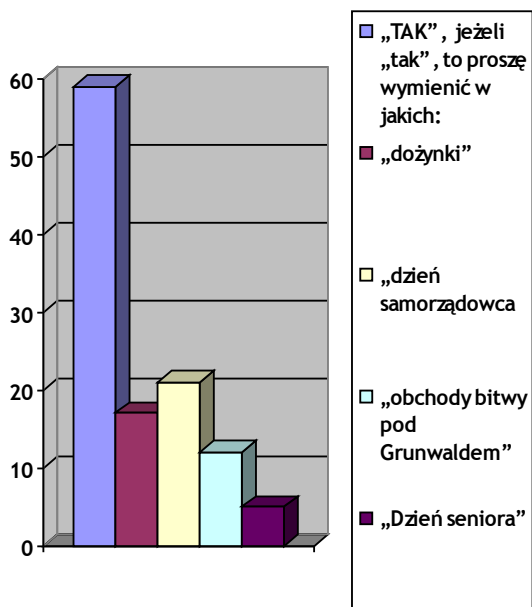

Wskaźnik ten może stanowić podstawę do wniosku, iż dużo rodzin korzystających z pomocy społecznej to rodziny korzystające z tej pomocy nieprzerwanie od kilku lat, rodziny, które są bierne zarówno społecznie jak i zawodowo a tym samym zagrożone wykluczeniem społecznym. Pomijając fakt, iż rodziny te stanowią także duże obciążenie finansowe dla budżetu gmin. Ważnym elementem przy takich rodzinach może być również jak przy picciu alkoholu negatywne powielanie postaw swoich rodziców tzw. dziedziczenie biedy i bierności w kolejnych pokoleniach. Jest to grupa rodzin, która wymaga działań kompleksowych, zmierzających do reintegracji zarówno zawodowej jak i społecznej.

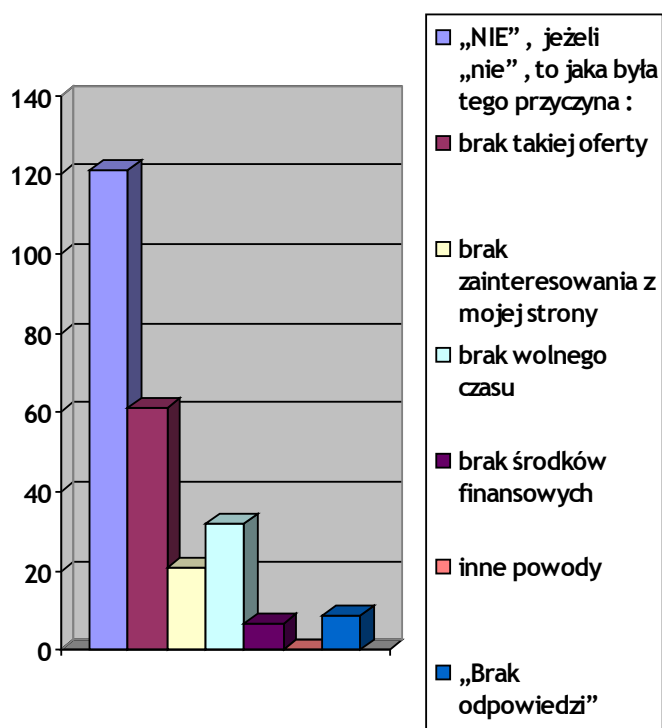
Wśród przyczyn jakie leżą u podstawy korzystania z pomocy społecznej najczęściej wymieniane były ubóstwo, bezrobocie i wielodzietność. W przypadku pierwszej przyczyny może być ona wynikiem głębszego problemu a nie przyczyną samą w sobie. Ubóstwo może być np. przyczyną bezrobocia i braku własnego stabilnego źródła dochodu, ale też przyczyną do ubóstwa w rodzinie może być również problem alkoholowy itp.

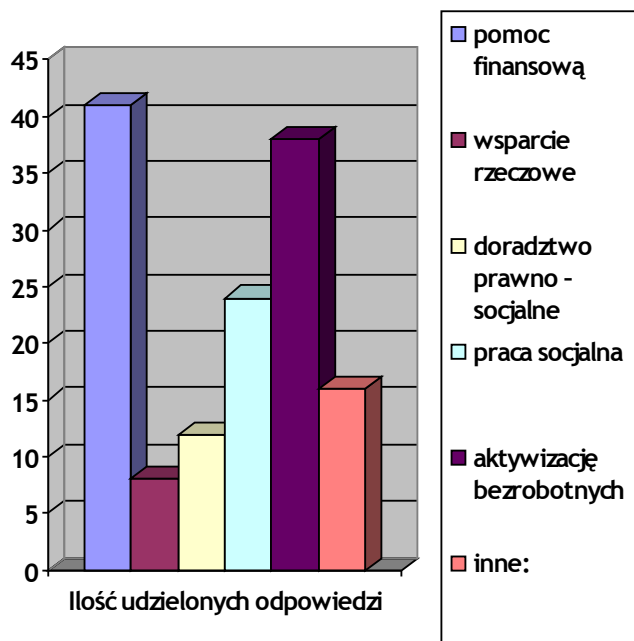
Następne pytanie jest ukierunkowane na sferę życia kulturowo-integracyjnego na terenie gminy, w której to już respondenci wskazali, iż są poważne deficyty. Odpowiedzi uzyskane na to pytanie również to potwierdzają. Na 180 uzyskanych odpowiedzi, około 33% ankietowanych potwierdza uczestnictwo w imprezach kulturowych odbywających się na terenie gminy.

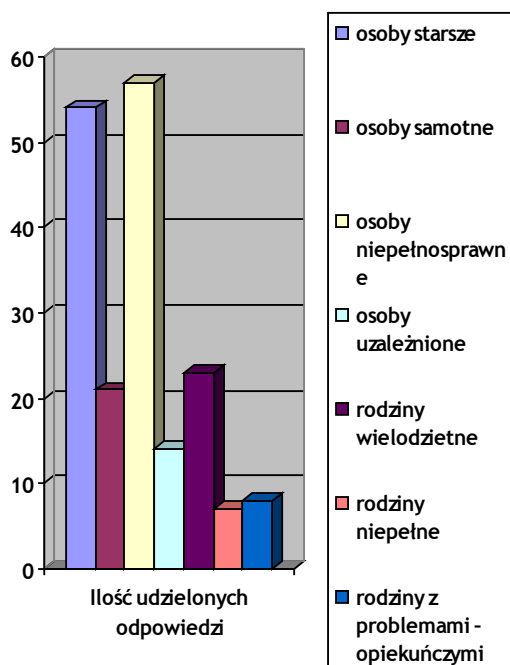
Pozostała część deklaruje brak tego typu uczestnictwa a za główną przyczynę podaje ; brak takiej oferty (50% odpowiedzi).

Wśród form pomocy jakie oczekują mieszkańcy gminy ze strony GOPS wysuwają się w ich odpowiedziach dwie priorytetowe : pomoc finansowa – 41 odpowiedzi na ogólną liczbę 139, czyli około 30%, aktywizacja bezrobotnych – 38 odpowiedzi, czyli około 27%.

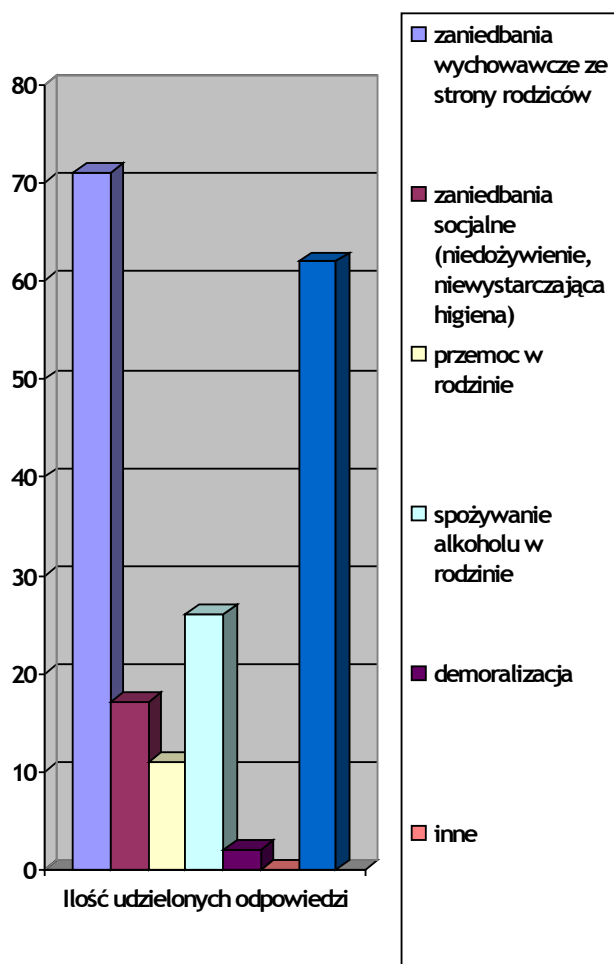

Wśród grup społecznych na terenie gminy, które wymagają w szczególności wsparcia i pomocy respondenci też przede wszystkim wymieniali dwie grupy : osoby niepełnosprawne i osoby starsze. Wniosek z tego, iż mieszkańcy widzą, iż potrzeby tych dwóch grup nie są na terenie gminy należycie zaspakajane i wymagają osoby z tych grup dodatkowego wsparcia.

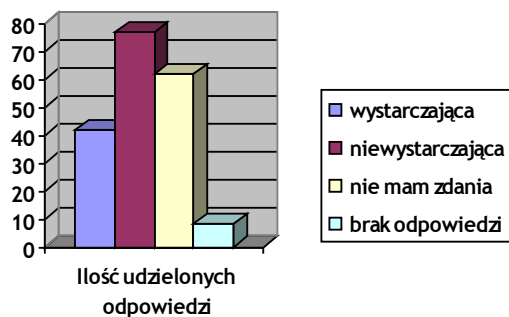
Badana grupa jako główne przyczyny występowania negatywnych zjawisk wśród dzieci i młodzieży z terenu tut. gminy wskazuje w zdecydowanej większości (na 127

udzielnych odpowiedzi) – 71 osób wskazało za przyczynę tego stanu rzeczy : zaniedbania wychowawcze ze strony rodziny (około 56%), czyli nadal widać, iż problem tkwi w najmniejszej komórce a zarazem najważniejszej dla prawidłowego procesu wychowywania dziecka jakim jest jego własna rodzina. Na drugim miejscu znalazło się spożywanie alkoholu (niestety również w rodzinie) takich odpowiedzi udzielono 26 (20,5%).

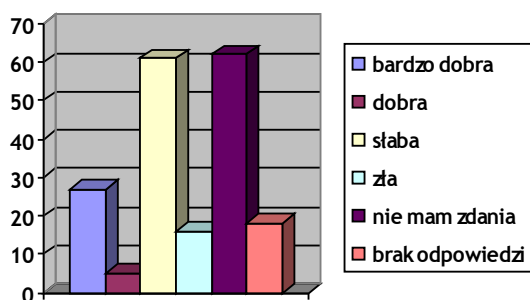

Kolejne z pytań zawartych w ankiecie dotyczyło organizacji czasu wolnego na terenie gminy dla dzieci i młodzieży: a) pod względem ilości zajęć- na to pytanie odpowiedziało 181 osób, w tym 62 osoby nie miały zdania, 77 osób określiło, iż jest ich niewystarczająco, 42 osoby stwierdziły, iż jest wystarczająco.

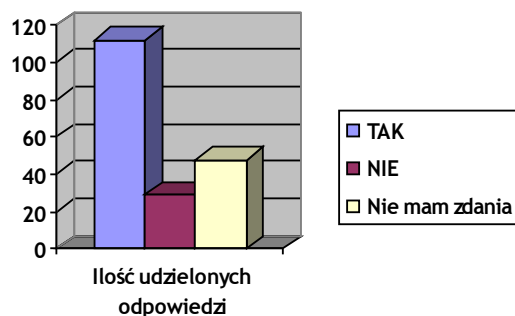

Na część drugą tego pytania o ocenę pod względem jakości tych zajęć, też 62 osoby nie miały własnego zdania, 77 osób oceniło te zajęcia jako słabe lub złe, ocenę bardzo dobrą i dobrą wystawiło tego typu zajęcia jedynie 32 osoby.

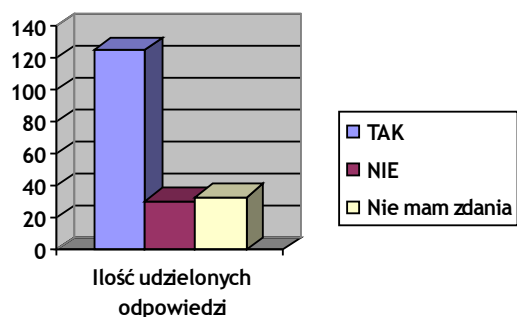

Rozkład liczbowy odpowiedzi na to dwuczłonowe pytanie wskazuje, iż społeczeństwo gminy negatywnie ocenia proponowane zajęcia dla dzieci i młodzieży na terenie gminy, również zdecydowana większość respondentów stwierdziła, iż liczba tych zajęć jest niewystarczająca.

Na pytanie o potrzebę utworzenia na terenie gminy przedszkola zdecydowana większość respondentów – około 60% widzi tego typu potrzebę, 15% nie widzi takiej potrzeby a pozostała grupa nie ma własnego zdania na ten temat.

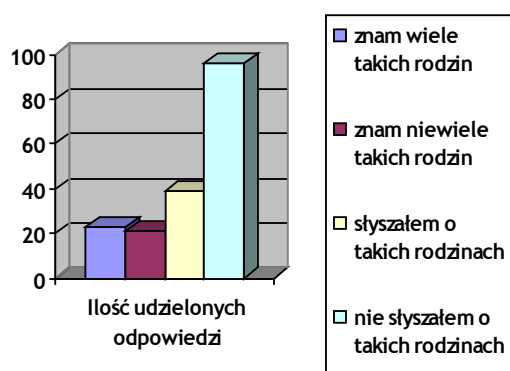

Podobnie rozkład odpowiedzi wyglądał przy pytaniu o to, czy szkoły i miejsca publiczne w gminie są bezpieczne dla dzieci: około 66 % stwierdziło, iż tak, 16,5%, że nie, pozostała grupa nie miała zdania.

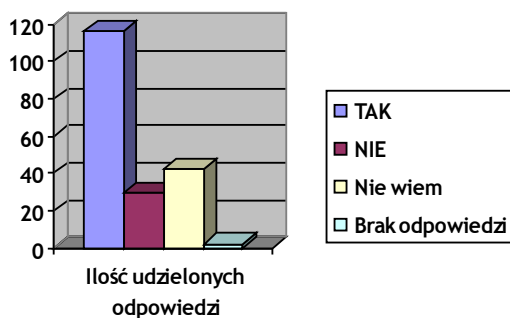
Pytanie Nr 20 dotknęło bardzo ważnego a zarazem czułego tematu jakim jest przemoc domowa, na pytanie czy zna Pan(i) rodziny w gminie, w których dzieci są bite i krzywdzone (doznają krzywdy psychicznej i fizycznej) – na 179 udzielonych odpowiedzi, większość osób stwierdziła, iż nie zna takich rodzin (około 54%), pozostałe odpowiedzi :

- znam wiele takich rodzin (około 13% odpowiedzi) ,
- znam niewiele takich rodzin (około 12% odpowiedzi) ,
- słyszałem o takich rodzinach (około 21% odpowiedzi).

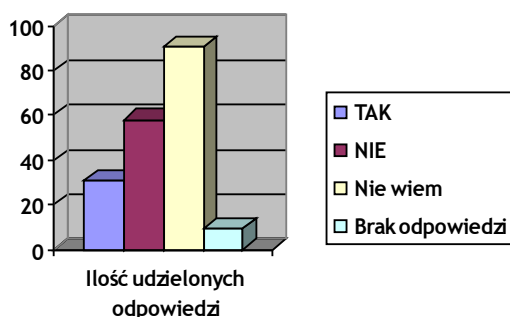

Z powyższych danych wynika, iż problem przemocy domowej w gminie ma miejsce, gdyż około 46% respondentów potrafi go zidentyfikować w rodzinach, które zna lub o nich slyszała.

Pytanie Nr 21 dotyczyło dostępności w gminie wśród dzieci i nieletniej młodzieży do alkoholu i narkotyków, w przypadku alkoholu na 187 udzielonych odpowiedzi, aż 116 osób stwierdziło, iż ten dostęp jest łatwy, 29 odpowiedziało, że „nie”, a 42 osoby udzieliły odpowiedzi, iż nie posiadają wiedzy na ten temat.

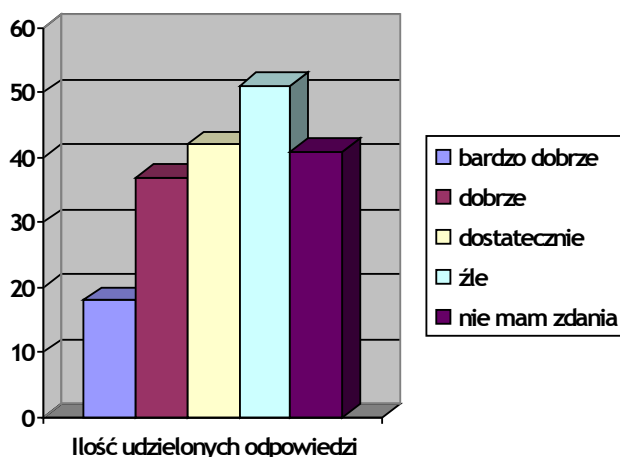

W przypadku dostępu do narkotyków – 91 osób odpowiedziało, iż nie posiada wiedzy na ten temta, 58 osób stwierdziło, iż taki dostęp jest trudny, a 31 osób, iż dostęp dzieci do narkotyków na terenie gminy jest łatwy.

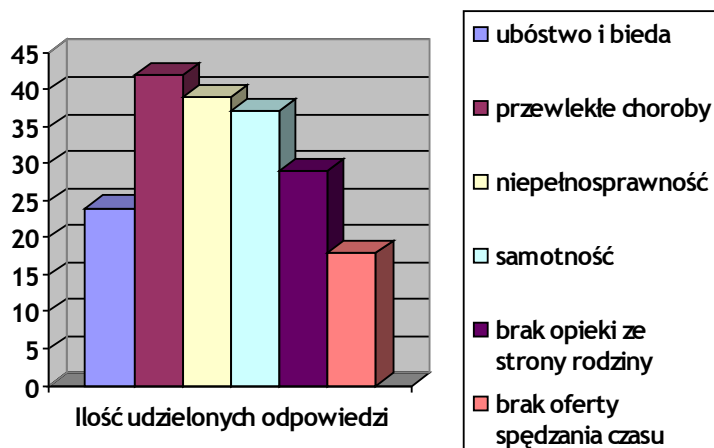
Grupa osób, która twierdziła, iż dostęp do alkoholu wśród dzieci jest łatwy stanowiła około 62% udzielonych odpowiedzi na to pytanie, analogiczna grupa w przypadku narkotyków stanowiła około 17%. Te dwa wskaźniki procentowe pokazują, iż dzieci i młodzież z terenu gminy przede wszystkim są zagrożone ze względu na łatwość w dostępie do alkoholu, nie można jednak ignorować także problemów związanych z dostępnością do narkotyków, gdyż 17% odpowiedzi pozytywnych to już jest problem, który wymaga monitoringu i odpowiednich działań profilaktycznych. Zignorowanie tego problemu obecnie może doprowadzić do równie poważnych konsekwencji jak w przypadku problemu alkoholowego.

Kontynuacją tego pytania było następne dotyczące oceny działań profilaktycznych prowadzonych na terenie gminy (alkohol – narkotyki). Grupa około 29% osób, które udzieliły odpowiedzi na to pytanie ocenia działania profilaktyczne prowadzone na terenie gminy jako dobre i bardzo dobre, 49% ocenia te działania na poziomie dostatecznym i złym, pozostała część respondentów nie ma zdania.

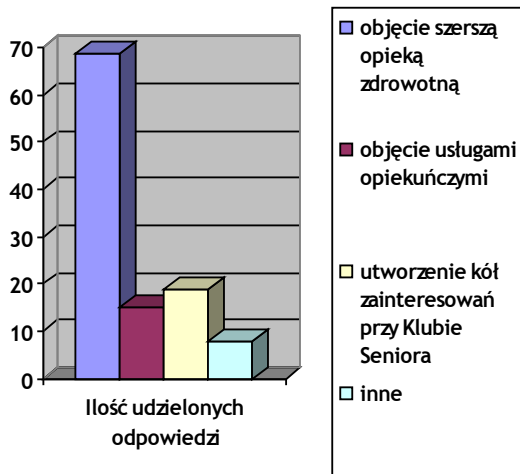
Z tej analizy widać, iż ocena tych działań w oczach lokalnej społeczności wypada raczej przeciętnie i źle, gdyż w ten sposób te działania oceniła prawie połowa respondentów ankiety, wskazuje to na kolejny deficyt w obecnej polityce społecznej prowadzonej w gminie.

Pytania Nr 23 i 24 w ankiecie dotyczyły bezpośrednio grupy osób starszych, pierwsze z tych pytań miało dać odpowiedź na pytanie jakie problemy najczęściej spotykają osoby starsze na terenie gminy i tu ankietowani na pierwszym miejscu wymieniali: przewlekłe choroby, niepełnosprawność, samotność kolejną grupą problemów z niższym wskaźnikiem procentowym udzielonych odpowiedzi były : brak opieki ze strony rodziny, ubóstwo i bieda, brak oferty spędzania czasu wolnego.

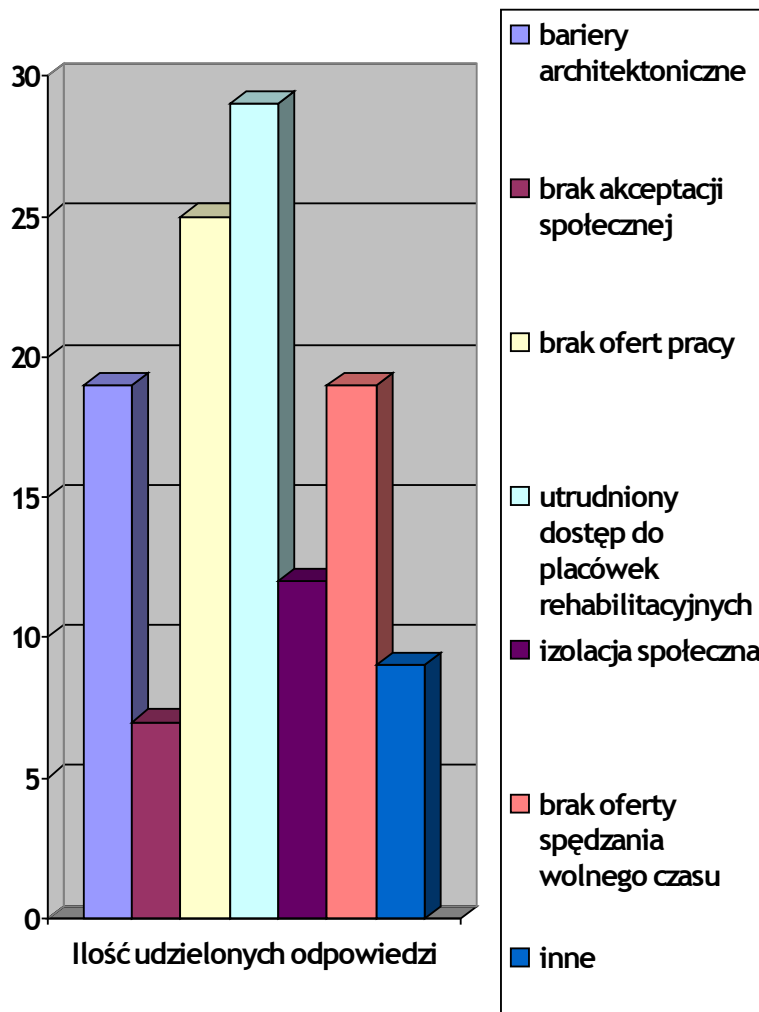
Odpowiedzi na to pytanie mogłyby się kształtować być może inaczej, gdyby wśród grupy badanej było więcej osób starszych (obecna populacja badawcza to osoby w przeważającej większości w wieku 25-45 lat), czyli odpowiedzi na to pytanie były uzyskane od osób w zasadzie, których ten problem bezpośrednio nie dotyczył.

Wśród zapotrzebowania na usługi społeczne ze strony starszych osób - priorytetową odpowiedzią w tej grupie było – „objęcie szerszą opieką zdrowotną” na 111 udzielonych odpowiedzi, aż 69 wskazywało tą potrzebę (około 62% w ogólnej liczbie udzielonych odpowiedzi).

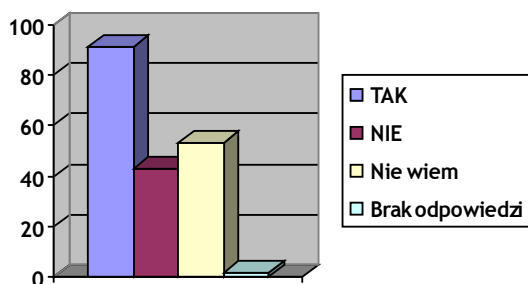

Po osobach starszych następne pytanie dotyczyło osób niepełnosprawnych i problemów jakie najczęściej dotyczą tę grupę osób, tu respondenci wskazali kilka problemów, ale cztery z nich uzyskały największą liczbę odpowiedzi : na pierwszym miejscu – „utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych”, kolejne to „brak ofert pracy dla osób niepełnosprawnych” i „ofert spędzania wolnego czasu” oraz „bariery architektoniczne” (niestety większość budynków urzędów administracji samorządowej na terenie gminy, w tym

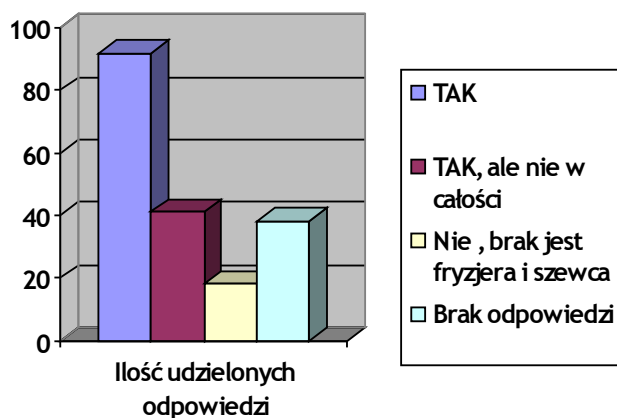
sam budynek urzędu gminy, budynek GOPS nie są przystosowane do potrzeb korzystania z nich przez osoby niepełnosprawne).

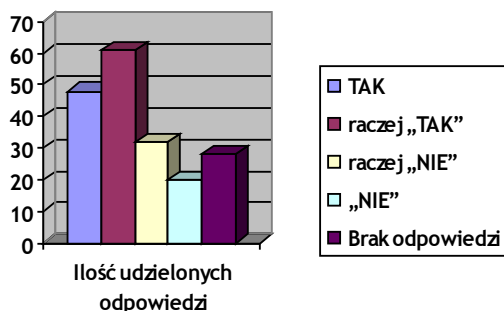
W kolejnym z pytań dotyczących bezpośrednio służby zdrowia na terenie gminy, oraz faktu czy proponowane usługi w zakresie służby zdrowia są zgodne z oczekiwaniami pacjentów, większość z osób udzielających odpowiedzi na to pytanie stwierdziło, iż usługi te spełniają ich oczekiwania.

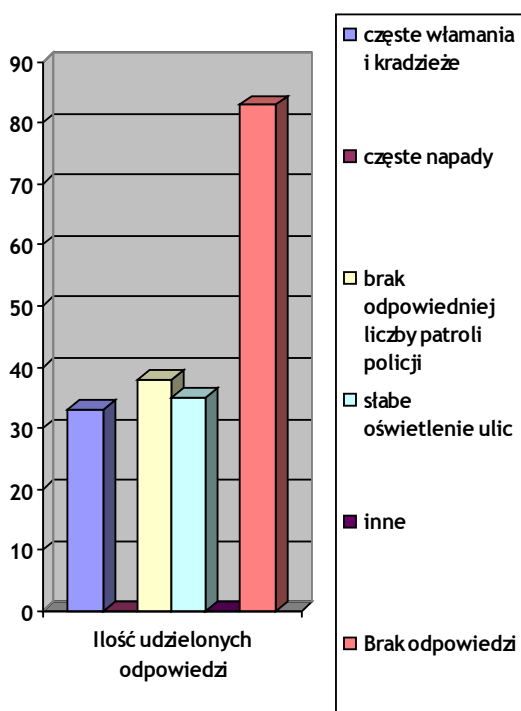
Pytanie Nr 27 w przeprowadzonej ankiecie dotyczyło też dokonania oceny przez respondentów ale tym razem sektora usługowo-handlowego na terenie gminy i faktu, czy obecny jego poziom zabezpiecza potrzeby mieszkańców oraz jakie są jeszcze w stosunku do tego sektora oczekiwania. Odpowiedzi na to pytanie udzieliło w sumie 151 osób, większość z nich – 91 stwierdziło, iż obecny stan sektora usługowo handlowego zabezpiecza ich oczekiwania, 41 osób stwierdziło, iż tak ale nie w całości, 18 osób wskazało braki i zdefiniowało je w sektorze usług : zakład fryzjerski i szewc.

Pytania od 28 do 29 dotyczyły problemów związanych z bezpieczeństwem na terenie gminy, na pytanie czy czuje się Pan(i) bezpieczna na terenie gminy na 161 udzielonych odpowiedzi – około 68% badanej populacji stwierdziła, iż raczej czuje się bezpiecznie i czuje się bezpiecznie, pozostałe 32% badanych, że raczej nie czuje się bezpiecznie.

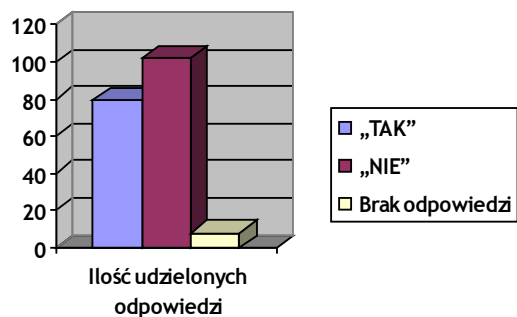
Wśród przyczyn brak bezpieczeństwa wskazano trzy grupy przyczyn : brak odpowiedniej liczby patroli policji, słabe oświetlenie ulic, częste włamania i kradzieże.

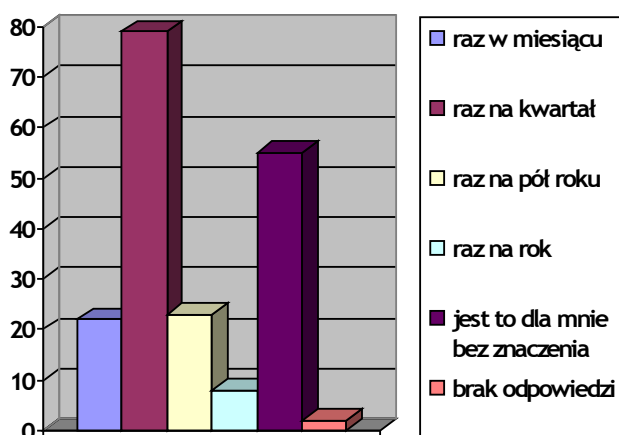
Pierwsza przyczyna, jaką jest brak odpowiedniej liczby patroli Policji leży w gestii komendy wojewódzkiej policji w Olsztynie i jest związana z małą liczbą przydzielonych etatów funkcjonariuszy policji obsługujących posterunek policji znajdujący się na terenie gminy w miejscowości Stębark.

Ostatnia grupa pytań dotyczyła m.in. aktywności społeczeństwa poprzez np. uczestnictwo w zebraniach wiejskich. Na pytanie czy uczestniczy Pan(i) w zebraniach wiejskich na, których poruszane są problemy lokalnej społeczności, na 181 udzielonych odpowiedzi zaledwie około 44% osób deklarowało takie uczestnictwo, pozostała grupa 56%, stwierdziła, iż nie uczestniczy, ze względu na brak czasu i informacji o takich zebraniach.

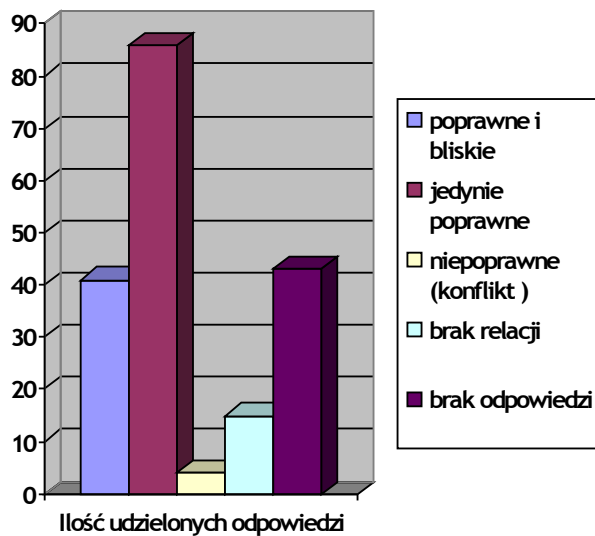

Na pytanie o częstotliwość z jaką powinny odbywać się tego typu zebrania? – na 187 odpowiedzi, 79 osób stwierdziło, iż raz na kwartał, 22 osoby, iż wraz z miesiącu, 23 osoby, iż raz na pół roku, 8 osób, iż raz na rok a 55 osób odpowiedziało, iż nie ma to dla nich znaczenia.

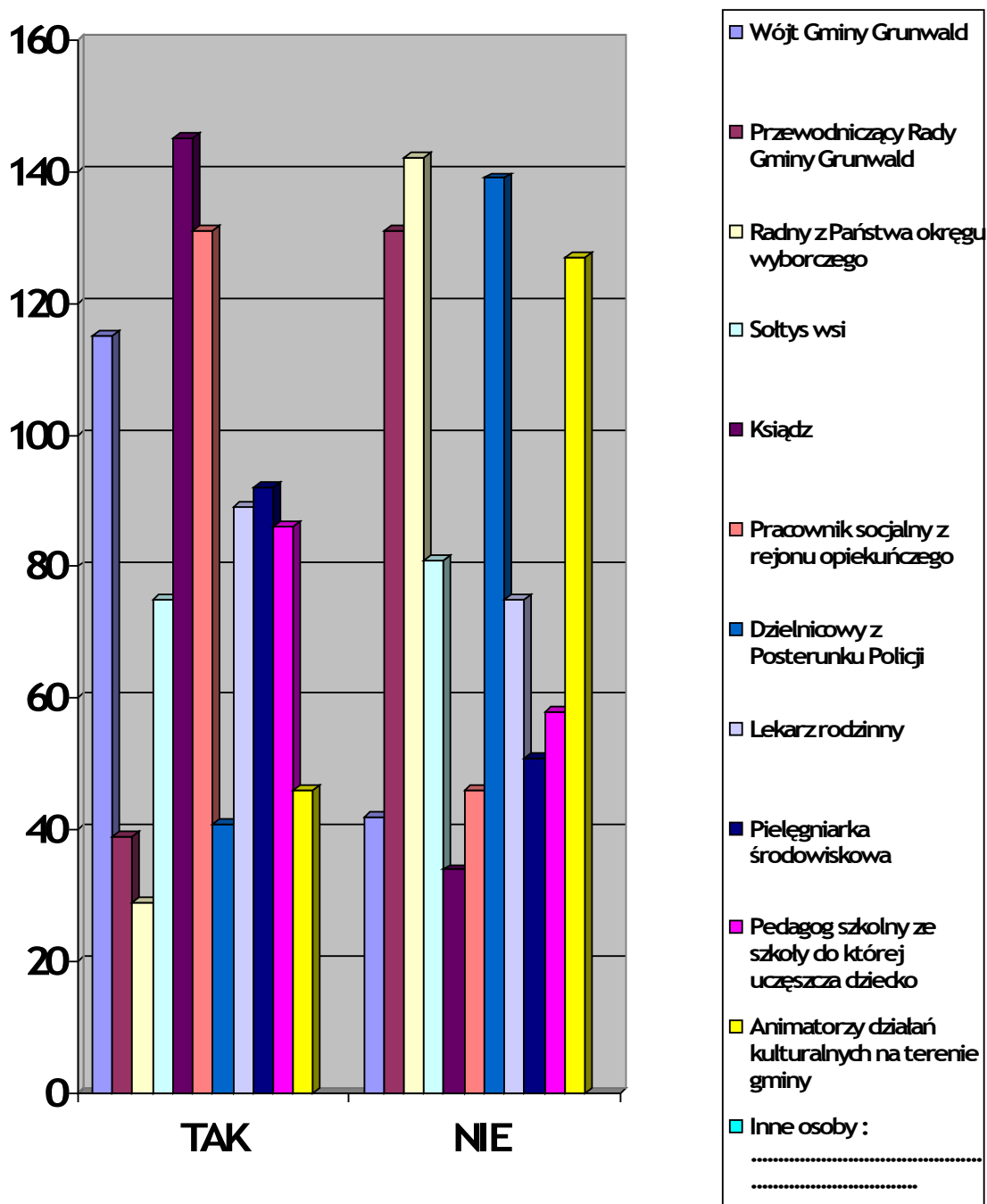
Odpowiedzi udzielone na to pytanie potwierdzają i obrazują pasywną postawę społeczności lokalnej w bezpośrednim i osobistym udziale w życiu społecznym gminy.

Pytanie Nr 32 w ankiecie dotyczyło wzajemnych relacji z najbliższymi sąsiadami. Udzielono na to pytanie w sumie 146 odpowiedzi z tego : jako poprawne i bliskie- 41 osób, jedynie poprawne – 86 osób, niepoprawne(konflikt)- 4 osoby, brak relacji – 15 osób.

Analizując odpowiedzi na to pytanie widzimy, iż zdecydowana większość osób uczestniczących w tym badaniu ocenia swoje wzajemne relacje z sąsiadami jako poprawne (prawie 87 %), niepoprawne i brak relacji grupa ta wynosi około 13%.

Dwa ostatnie pytania dotyczyły oceny działania poszczególnych instytucji oraz władz lokalnych na rzecz mieszkańców gminy Grunwald. Pierwsze z tych pytań miało dać odpowiedź o zaufania mieszkańców do instytucji i władz samorządowych w sytuacjach dla mieszkańców trudnych, gdzie wymagają wsparcia.

Wśród osób reprezentujących dane instytucje i władze samorządowe największym zaufaniem społeczności lokalnej i najchętniej zwracają się wówczas o pomoc do tych osób : na pierwszym miejscu ksiądz z danej Parafii, następnie pracownik socjalny a na trzecim

miejsu znalazł się Wójt Gminy. Najniższe oceny w tym badaniu uzyskali Radni gminy oraz dzielnicowi z Posterunku Policji w Stębarku.

Ostatnie 34 pytanie dotyczyło oceny działań na rzecz lokalnej społeczności ze strony władz lokalnych oraz instytucji i organizacji uczestniczących w życiu społecznym gminy.

WŁADZE SAMORZĄDOWE/ INSTYTUCJE	SKALA OCENY (skala oceny od 1 do 5)				
	1-bardzo słabo	2-słabo	3-dostatecznie	4-dobrze	5 bardzo dobrze
Wójt Gminy	22	25	44	59	25
Radni gminy	32	35	64	32	10
Sołtysi (Rady sołeckie)	26	39	39	43	17
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	10	16	55	75	20
Placówki Służby Zdrowia	7	21	57	76	14
Gminny Ośrodek Kultury	36	22	40	50	20
Kościół (Parafia pw. ....)	8	15	30	62	51
Szkoły podstawowe	17	9	26	80	57
Gimnazjum	10	17	46	66	23
Posterunek Policji	11	15	45	24	6
Ochotnicza Straż Pożarna w	6	8	30	41	22
Inne:					
Inne:					

W tym badaniu najlepsze oceny (czyli dobre i bardzo dobre) uzyskały szkoły podstawowe z terenu gminy, następnie Parafie (kościół), GOPS, Służba Zdrowia, Wójt Gminy. Najmniej ocen dobrych i bardzo dobrych uzyskał posterunek Policji, Radni gminy oraz sołtysi.

Powyższa ankieta pomimo, iż nie udało jej się przeprowadzić na reprezentatywnej populacji badawczej pozwoliła na wyciągnięcie ciekawych wniosków oraz wyznaczenie pewnych deficytów na terenie gminy w danych sektorach życia społecznego oraz umożliwiła pełniejsze zdefiniowanie problemów społecznych i zagrożeń jakie widzą obecnie mieszkańcy gminy.

Podczas warsztatów aktualizacji strategii wypracowano następującą listę problemów:

**Problem
Kluczowy**

społeczność jest oporna,roszczeniowa bezradna,nie ma nadziei na lepsze jutro , nie posiad odpowiednich umiejętności , nie umie lub nie chce dostosować się ,odnaleźć się w zmieniającej się rzeczywistości

bierność zawodowa i
życiowa brak
perspektywnego
myślenia
,roszczeniowość
skutkująca ubóstwem
i bezrobociem

poczucie odrzucenia
i pogardy społecznej a
szczególnie
niezaradność życiowa
rodzin wielodzietnych

poczucie osamotnienia
,niska samoocena oraz
brak perspektyw na
samorealizację osób
niepełnosprawnych

społeczność jest
nieświadoma że może
pomóc sobie ,ludzie są
zamknięci w swoim
świecie nie chcą
lepszego jutra

niewystarczająca
współpraca dzieci i
młodzieży ze sobą oraz z
dorosłymi spowodowane
brakiem zaufania oraz
małą otwartością na
działania

Rosnąca grupa osób
starszych ,które są
pomijane w życiu
społecznym i
działaniu. Pogarszające
się zdrowie powoduje
bezradność
.Umiejętności i
doświadczenia nie są
wykorzystywane .Mają
niższe poczucie
wartości.przedmiotowo
traktowani są min
przez własną rodzinę

5. Kierunki rozwoju społecznego gminy

5.1. Wizja rozwoju gminy w perspektywie czasowej 2009-2016.

Dzięki aktywności i integracji społecznej mieszkańców Gminy Grunwald powstają firmy i zakłady pracy, dzięki czemu zmniejsza się bezrobocie. Ludzie mają pracę i jest większe zapotrzebowanie na edukację przedszkolną.

Mieszkańcy bardziej angażują się w działania w zakresie kultury, są bardziej aktywni i chętni do uczestnictwa w imprezach kulturalno-oświatowych.

Osoby niepełnoprawne są dostrzegane jako równorzędny członek społeczności, mogą podejmować pracę. Poprzez różnorodność imprez integracyjnych nie czują się wyalienowani społecznie.

Poprzez wspólne działania społeczność ma większy wpływ na współdecydowanie o sprawach dotyczących rozwoju gminy.

Zasoby Gminne potrzebne do realizacji.

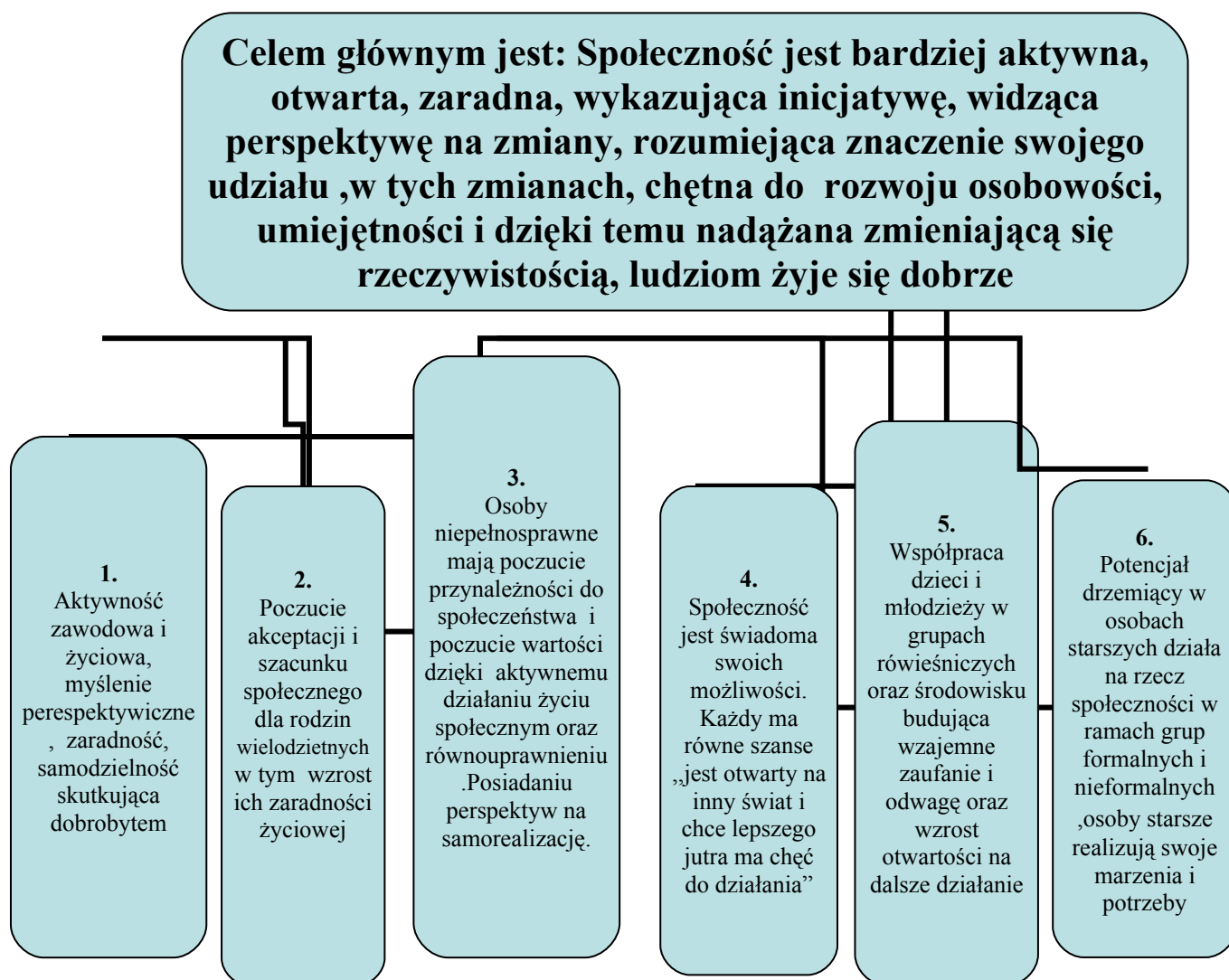
Gmina Grunwald posiada infrastrukturę mogącą sprostać zapotrzebowaniu społecznemu. Są warunki ku temu aby ludzie mogli znaleźć zatrudnienie. Przebudowa trasy nr 7 przebiegającej przez teren Gminy stwarza realne warunki do zatrudnienia bezrobotnych.

Działający na terenie gminy Gminny Ośrodek Kultury i świetlice stwarzają warunki, w których społeczność lokalna mogłaby realizować swoje zamierzenia dotyczące życia kulturalnego, integracji społecznej.

Baza lokalowa szkół podstawowych jest przygotowana na tworzenie oddziałów przedszkolnych. Różnorodność programów wspierających działania szkół z terenów wiejskich pozwalają na podniesienie poziomu edukacji na terenie Gminy Grunwald.

5.2. Cele rozwoju oraz zdania realizacyjne

W trakcie warsztatów aktualizacji strategii wypracowano następujące cele, korespondujące z problemami przedstawionymi na poprzednim schemacie:

Cel strategiczny nr 1:

Aktywność zawodowa i życiowa, myślenie perespektywiczne, zaradność, samodzielność skutkująca dobrobytem

**Cel operacyjny nr1:
Wzmocnienie aktywności zawodowej**

**Cel operacyjny nr 2:
Uzyskanie umiejętności i postaw niezbędnych w samodzielny m funkcjonowa nia osób i rodzin od strony ekonomicznej**

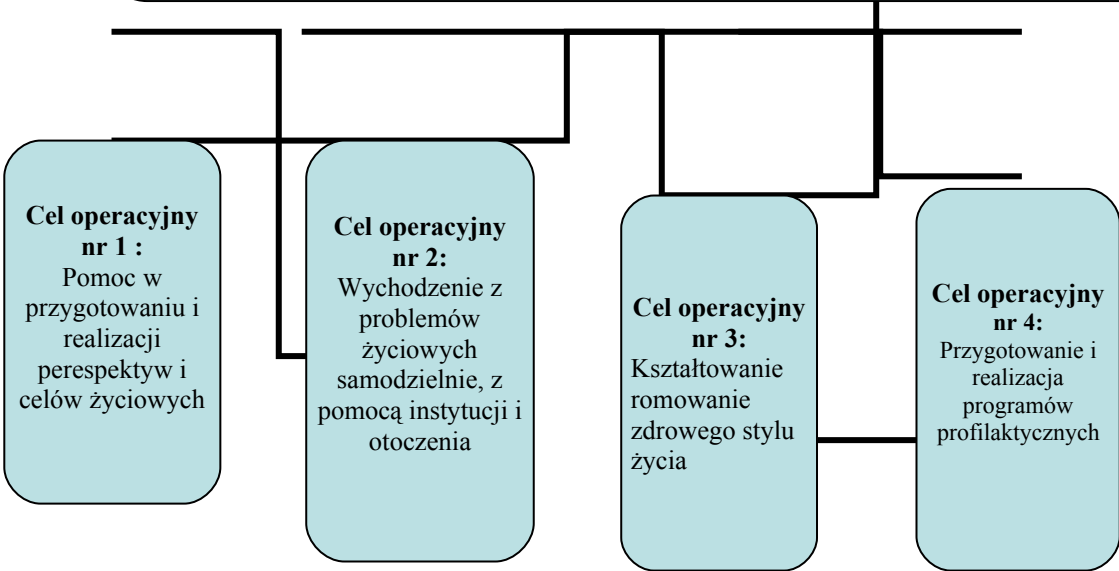
**Cel operacyjny nr3:
Wzmacnianie aktywności usamodzielnionyc h osób poprzez działania na rzecz siebie i innych**

**Cel operacyjny nr4:
Pomoc w przygotowaniu i realizacji perespektyw i celów życiowych**

**Cel operacyjny nr 5:
Wychodzenie z problemów życiowych samodzielnie, z pomocą instytucji i otoczenia**

Cel strategiczny nr 2:
Poczucie akceptacji i szacunku społecznego dla rodzin wielodzietnych w tym wzrost ich zaradności życiowej

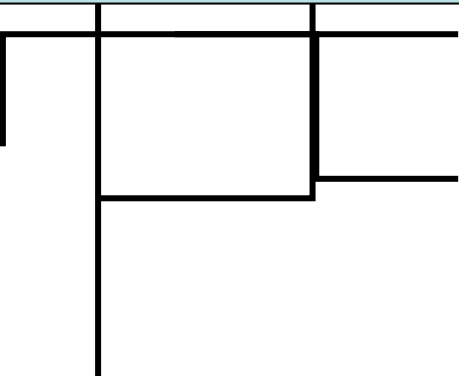

Cel strategiczny nr 3:

Osoby niepełnosprawne mają poczucie przynależności do społeczeństwa i poczucie wartości dzięki aktywnemu działaniu życiu społecznym oraz równouprawnieniu. Posiadaniu perspektyw na samorealizację.

Cel operacyjny nr 1:
Integracja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych

Cel operacyjny nr 2:
Wsparcie systemu opieki nad osobami niepełnosprawnymi

Cel operacyjny nr 3:
Pobudzenie aktywności osób niepełnosprawnych

Cel operacyjny nr 4:
Upowszechnianie szacunku wobec osób niepełnosprawnych

Cel strategiczny nr 4:

Spolecznosc jest swiadoma swoich mozliwosci. Kazdy ma rowne szanse „jest otwarty na inny swiat i chce lepszego jutra ma chesc do dzialania”

Cel operacyjny nr 1:
Przygotowanie i wspieranie liderow spolecznych oraz organizacji formalnych i nieformalnych

Cel operacyjny nr 2:
Budowanie sieci wspolpracy spolecznosci

Cel operacyjny nr 3:
Promowanie w spoleczenstwie pracy spolecznej jako podstawy rozwoju wspolzycia spolecznego

Cel operacyjny nr 4:
Dzialania a inegrujace ronne grupy spoleczne oraz wspierajace ich rozwoj

Cel strategiczny nr 5:
Współpraca dzieci i młodzieży w grupach rówieśniczych oraz środowisku budująca wzajemne zaufanie i odwagę oraz wzrost otwartości na dalsze działanie

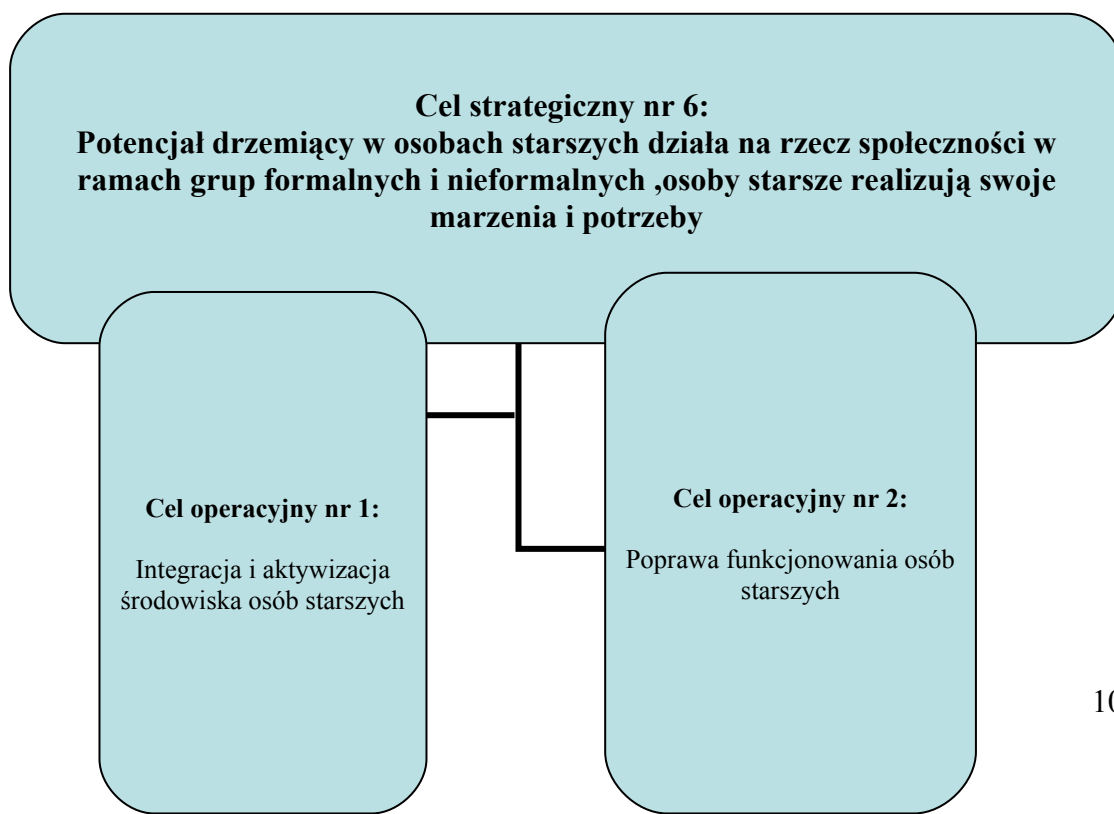
Cel operacyjny nr1:
Rozwój umiejętności i kompetencji rodziców w zakresie sprawowania opieki i wychowania dzieci

Cel operacyjny nr 2:
Alternatywne formy spędzania czasu wolnego

Cel operacyjny nr3:
Zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie

Cel operacyjny nr4:
Dzieci podejmują działania na rzecz siebie i innych z pomocą dorosłych bazując na wartościach ogólnoludzkich w tym chrześcijańskich

Cel operacyjny nr 5:
Stworzenie sieci poradnictwa wspomagającego o właściwy rozwój dzieci

Wdrażanie strategii

Cel strategiczny 1

Aktywność zawodowa i życiowa, myślenie perspektywiczne, zaradność, samodzielność, skutkująca dobrobytem

Cel operacyjny 1.1.

Wzmocnienie aktywności zawodowej

Działania	Instytucja odpowiedzialna	Realizatorzy	Źródła finansowania	Okres realizacji							Wskaźnik [jednostka]	Wartość w roku 2007	
				2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015			2016
1.1.1. Objęcie pracą socjalną osób długotrwale bezrobotnych, tak by zachęcać je do systematycznego poszukiwania zatrudnienia. W szczególności należy dążyć do udzielenia osobom bezrobotnym wszechstronnej pomocy w zakresie: zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy	GOPS	GOPS, PUP	Środki własne i inne									Liczba osób	
1.1.2. Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia, w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych	Gmina, gminne jednostki organizacyjne	Gmina	Środki własne i inne									Liczba projektów	
1.1.3. Aktywizacja osób bezrobotnych w celu podnoszenia swoich kwalifikacji	Gmina, jednostki organizacyjne	Gmina, GOPS, PUP	Środki własne i inne									Liczba osób poddanych szkoleniom	
1.1.4. Podejmowanie działań na rzecz powstawania nowych miejsc pracy w gminie (stworzenie specjalnej strefy ekonomicznej, prowadzenie promocji gminy wśród potencjalnych inwestorów)	Gmina	Gmina	Środki własne i inne									Liczba zrealizowanych inicjatyw	
1.1.5. Współpraca z PUP, organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami w celu przygotowania i realizacji projektów na rzecz przeciwdziałania bezrobociu (organizowanie szkoleń i przekwalifikowania zawodowe)	Gmina	Gmina, GOPS, PUP	POKL, Fundusz Pracy, środki własne i inne									Liczba szkoleń, liczba uczestników	
1.1.6. Uruchamianie aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu (prace interwencyjne, roboty publiczne, staże, przygotowanie do zawodu, prace społecznie użyteczne)	Gmina, gminne jednostki organizacyjne, PUP	Gmina, gminne jednostki organizacyjne, PUP	POKL, Fundusz Pracy, środki własne i inne									Liczba aktywnych form	

1.1.7. Tworzenie i realizacja projektów systemowych na rzecz poprawy sytuacji osób długotrwale bezrobotnych – beneficjentów pomocy	Gmina, GOPS	Gmina, GOPS, Szkoły, jednostki organizacyjne	POKL, środki własne										Liczba uczestników projektów	
1.1.8. Pomoc socjalna dla osób i rodzin pozostających bez pracy	GOPS	GOPS	Środki własne										Wartość w zł Liczba osób i rodzin	
Cel operacyjny 1.2.														
Uzyskanie umiejętności i postaw niezbędnych w samodzielnym funkcjonowaniu osób i rodzin od strony ekonomicznej														
Działania	Instytucja odpowiedzialna	Realizatorzy	Źródła finansowania	Okres realizacji								Wskaźnik	Wartość w roku	
				2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016			
1.2.1. Rozwijanie szeroko rozumianego poradnictwa dla osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej, przeciwdziałanie bezradności tej grupy osób	Gmina, jednostki organizacyjne	Gmina, GOPS	POKL, Fundusz Pracy, środki własne i inne										Liczba porad	
1.2.2. Prowadzenie szkoleń i warsztatów z rozwoju osobistego i zawodowego dla osób planujących zmianę miejsca zatrudnienia	Gmina, jednostki organizacyjne	Gmina, GOPS, organizacje NGO	POKL, Fundusz Pracy, środki własne i inne										Liczba szkoleń i warsztatów	
1.2.3. Prowadzenie szkoleń i warsztatów z planowania budżetu domowego, wykorzystania posiadanych zasobów (np. ogród) i innych	Gmina, jednostki organizacyjne	Gmina, GOPS, organizacje NGO, jednostki organizacyjne	POKL, Fundusz Pracy, środki własne i inne										Liczba szkoleń i warsztatów	
1.2.4. Szkolenia z przedsiębiorczości w życiu osobistym i zawodowym czyli brania życia w swoje ręce, stawiania celów i planowania działań wdrożeniowych	Gmina, jednostki organizacyjne	Gmina, GOPS, organizacje NGO, jednostki organizacyjne	POKL, Fundusz Pracy, środki własne i inne										Liczba szkoleń	
Cel operacyjny 1.3.														
Wzmacnianie aktywności usamodzielnionych osób poprzez działania na rzecz siebie i innych														
Działania	Instytucja odpowiedzialna	Realizatorzy	Źródła finansowania	Okres realizacji								Wskaźnik	Wartość w roku	
				2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016			

1.3.1. Tworzenie grup samopomocowych, prowadzonych przez osoby usamodzielnione	Gmina	Gmina, GOPS, jednostki organizacyjne	POKL, środki własne									Liczba utworzonych grup	
1.3.2. Promowanie i pomoc w zakładaniu spółdzielni socjalnych i innych podmiotów ekonomii społecznej	Gmina, jednostki organizacyjne, jednostki NGO	Gmina, GOPS, organizacje NGO, jednostki organizacyjne	Środki własne i inne									Liczba powstałych spółdzielni	
1.3.3. Zapraszanie osób usamodzielnionych na spotkania z osobami mającymi problemy ekonomiczne w celu dzielenia się swoimi doświadczeniami	Gmina, GOPS, jednostki NGO	Gmina, GOPS, jednostki NGO	Środki własne i inne									Liczba spotkań	
Cel operacyjny 1.4.													
Pomoc w przygotowaniu i realizacji perspektyw i celów życiowych													
Działania	Instytucja odpowiedzialna	Realizatorzy	Źródła finansowania	Okres realizacji							Wskaźnik	Wartość w roku 2007	
				2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015			2016
1.4.1. Pomoc w likwidacji przyczyn dysfunkcji oraz wspieranie i usprawnianie systemu wsparcia dla rodziny, min. psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, socjalnego	GOPS, Gmina, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	GOPS, Gmina, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	PPWOW, POKL, środki własne i inne									Liczba porad, konsultacji	Brak danych
1.4.2. Organizowanie kursów, szkoleń przekwalifikujących i zawodowych	Gmina	Gmina, Powiatowy Urząd Pracy, organizacje pozarządowe	PPWOW, POKL, środki własne i inne									Liczba szkoleń, kursów	Brak danych
1.4.3. Rozwój specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego, a także terapii rodzinnej	GOPS, Gmina, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	GOPS, Gmina, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	PPWOW, POKL, środki własne i inne									Liczba porad, rodzin poddanych terapii	Brak danych
1.4.4. Wspieranie materialne rodzin z systemu pomocy społecznej i Świadczeń rodzinnych.	GOPS, Gmina		Środki własne gminy i środki budżetu państwa									Liczba i koszt świadczeń	

1.4.5. Szkolenia z przedsiębiorczości w życiu osobistym i zawodowym czyli brania życia w swoje ręce, stawiania celów i planowania działań wdrożeniowych	GOPS, Gmina, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	GOPS, Gmina, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	PPWOW, POKL, środki własne i inne										Liczba szkoleń, kursów	0
---	---	---	-----------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	------------------------	---

Cel operacyjny 1.5.

Wychodzenie z problemów życiowych samodzielnie i z pomocą instytucji i otoczenia

Działania	Instytucja odpowiedzialna	Realizatorzy	Źródła finansowania	Okres realizacji							Wskaźnik	Wartość w roku 2007		
				2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015			2016	
1.5.1. Współpraca z instytucjami i organizacjami zajmującymi się opieką i pomocą rodzinie	GOPS, Gmina	Gmina, GOPS, zakłady opieki zdrowotnej, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne	Środki własne i inne										Liczba wspólnych inicjatyw	Brak danych
1.5.2. Zintensyfikowanie i rozwój form pracy socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze środowisk niewydolnych wychowawczo	GOPS	GOPS	POKL, środki własne										Liczba wsparcia udzielonego w formie pracy socjalnej	Brak danych

Cel strategiczny 2

Poczucie akceptacji i szacunku społecznego dla rodzin, w tym wielodzietnych, i wzrost ich zaradności życiowej

Cel operacyjny 2.1.

Pomoc w przygotowaniu i realizacji perspektyw i celów życiowych

Działania	Instytucja odpowiedzialna	Realizatorzy	Źródła finansowania	Okres realizacji							Wskaźnik	Wartość w		
				2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015			2016	
2.1.1. Pomoc w likwidacji przyczyn dysfunkcji oraz wspieranie i usprawnianie systemu wsparcia dla rodziny, min. psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, socjalnego	GOPS, Gmina, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	GOPS, Gmina, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	PPWOW, POKL, środki własne i inne										Liczba porad, konsultacji	Brak danych

2.1.2. Organizowanie kursów, szkoleń przekwalifikujących i zawodowych	Gmina	Gmina, Powiatowy Urząd Pracy, organizacje pozarządowe	PPWOW, POKL, środki własne i inne										Liczba szkoleń, kursów	Brak danych
2.1.3. Rozwój specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego, a także terapii rodzinnej	GOPS, Gmina, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	GOPS, Gmina, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	PPWOW, POKL, środki własne i inne										Liczba porad, rodzin poddanych terapii	Brak danych
2.1.4. Wspieranie materialne rodzin, w tym wielodzietnych, w ramach systemu pomocy społecznej i Świadczeń rodzinnych.	GOPS, Gmina		Środki własne gminy i środki budżetu państwa										Liczba i koszt świadczeń	
2.1.5. Szkolenia z przedsiębiorczości w życiu osobistym i zawodowym czyli brania życia w swoje ręce, stawiania celów i planowania działań wdrozeniowych	GOPS, Gmina, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	GOPS, Gmina, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	PPWOW, POKL, środki własne i inne										Liczba szkoleń, kursów	0
<p>Cel operacyjny 2.2.</p> <p style="text-align: center;">Wychodzenie z problemów życiowych samodzielnie i z pomocą instytucji i otoczenia</p>														
Działania	Instytucja odpowiedzialna	Realizatorzy	Źródła finansowania	Okres realizacji								Wskaźnik	Wartość w	
				2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016			
2.2.1 utworzenie zespołu interdyscyplinarnego wspierającego rodziny poprzez doradztwo prawne, pedagogiczne, psychologiczne, społeczne i edukacyjne	GOPS, Gmina, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	GOPS, Gmina, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	PPWOW, POKL, środki własne i inne										Liczba porad, interwencji	Brak danych
2.2.2. Współpraca z instytucjami i organizacjami zajmującymi się opieką i pomocą rodzinie	GOPS, Gmina	Gmina, GOPS, zakłady opieki zdrowotnej, organizacje pozarządowe	Środki własne i inne										Liczba wspólnych inicjatyw	Brak danych

		, grupy nieformalne												
2.2.3. Prowadzenie szkoleń i warsztatów dla rodziców służących poszerzeniu ich wiedzy i umiejętności wychowawczych, oraz możliwość wzajemnej wymiany doświadczeń	GOPS	GOPS	POKL, środki własne										Liczba wsparcia udzielonego w formie pracy socjalnej	Brak danych
Cel operacyjny 2.3.														
Kształtowanie i promowanie zdrowego trybu życia														
Działania	Instytucja odpowiedzialna	Realizatorzy	Źródła finansowania	Okres realizacji								Wskaźnik [jednostka]	Wartość w roku 2007	
				2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016			
2.3.1. Promowanie zmian zachowań i postaw mieszkańców wobec stosowania używek	Gmina, GOPS, GKRPA	GKRPA, GOKiS, sołectwa	GKRPA, środki własne										Liczba imprez, pogadanek	Brak danych
2.3.2. Prowadzenie działalności edukacyjnej w środowiskach zagrożonych alkoholizmem i narkomanią	Gmina, GKRPA	GKRPA, Szkoły	GKRPA, środki własne										Liczba inicjatyw edukacyjnych	Brak danych
2.3.3. Działalność promocyjno – wydawnicza poświęcona zdrowemu stylowi życia	Gmina, organizacje pozarządowe	Gmina, GKRPA, organizacje pozarządowe	Środki własne										Liczba wydawnictw	0
2.3.4. Usługi rekreacyjno-integracyjne, np. rodzinne pikniki i festyny, wycieczki rodzinne, imprezy sportowe ze szczególnym naciskiem na udział rodzin			PPWOW,											
Cel operacyjny 2.4.														
Przygotowanie i realizacja programów profilaktycznych														
Działania	Instytucja odpowiedzialna	Realizatorzy	Źródła finansowania	Okres realizacji								Wskaźnik [jednostka]	Wartość w roku 2007	
				2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016			
2.4.1. Organizacja zajęć rekreacyjno – integracyjnych dla dzieci i młodzieży uczestniczących w programach socjoterapeutycznych	GOPS, Gmina, GOKiS, GKRPA	GOPS, GOKiS, Szkoły, organizacje pozarządowe	PPWOW, POKL, GKRPA, środki własne										Liczba świetlic	0

2.4.2. Organizacja zajęć opiekuńczo – wychowawczych dla dzieci i młodzieży w godzinach popołudniowych	GOPS, Gmina, GOKiS, GKRPA	GOPS, GOKiS, Szkoły, organizacje pozarządowe	PPWOW, POKL, GKRPA, środki własne										Liczba placówek świadczących usługi	0
2.4.3. Prowadzenie profilaktycznej działalności w zakresie uzależnień	GOPS, Gmina, GOKiS, Szkoły, GKRPA	GOPS, GOKiS, Szkoły, organizacje pozarządowe	PPWOW, POKL, GKRPA, środki własne										Liczba programów profilaktycznych	Brak danych
2.4.4. Usługi rekreacyjno-integracyjne, np. rodzinne pikniki i festyny, wycieczki rodzinne, imprezy sportowe ze szczególnym naciskiem na udział rodzin			PPWOW,											

Cel strategiczny 3

Osoby niepełnosprawne mają poczucie przynależności do społeczeństwa i poczucie wartości dzięki aktywnemu działaniu w życiu społecznym oraz równouprawnieniu, posiadaniu perspektyw na samorealizację

Cel operacyjny 3.1.

Integracja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych

Działania	Instytucja odpowiedzialna	Realizatorzy	Źródła finansowania	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Wskaźnik [jednostka]	Wartość w roku 2007
3.1.1. Prowadzenie działań na rzecz identyfikowania potrzeb i rozwoju poradnictwa zawodowego osób niepełnosprawnych	Gmina, GOPS, organizacje pozarządowe	Gmina, GOPS, organizacje pozarządowe, PUP, PCPR	POKL, środki własne i inne									Liczba przeprowadzonych badań,	Brak danych
3.1.2. Prowadzenie działań na rzecz upowszechniania informacji na temat zasad i korzyści wynikających z zatrudniania osób niepełnosprawnych	Gmina, organizacje pozarządowe	organizacje pozarządowe, PUP, PCPR	Środki własne									Liczba podjętych działań	Brak danych
3.1.3. Tworzenie miejsc dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych	Gmina, gminne jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	Gmina, gminne jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	PFRON, środki własne									Liczba powstałych miejsc pracy	0

Cel operacyjny 3.2.

Wsparcie systemu opieki nad osobami niepełnosprawnymi

Działania	Realizatorzy	Okres realizacji
-----------	--------------	------------------

	Instytucja odpowiedzialna		Źródła finansowania	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Wskaźnik [jednostka]	Wartość w roku 2007
3.2.1. Rozwój usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych (usługi specjalistyczne, szkolenie i zatrudnianie asystentów osób niepełnosprawnych)	GOPS, organizacje pozarządowe	GOPS, organizacje pozarządowe	PPWOW, POKL, środki własne i inne									Liczba szkoleń, liczba przeszkolonych asystentów, liczba osób korzystających z usług	0
3.2.2. Wsparcie osób niepełnosprawnych w załatwianiu spraw urzędowych i uzyskiwaniu należnych świadczeń	Gmina, GOPS, organizacje pozarządowe	Gmina, GOPS, organizacje pozarządowe	Środki własne i inne									Liczba osób, którym udzielono wsparcia	
3.2.3. Tworzenie i modernizacja infrastruktury rehabilitacyjnej i zdrowotnej	Gmina, GOPS, zakłady opieki zdrowotnej	Gmina, GOPS, zakłady opieki zdrowotnej	POKL, PFRON, NFZ, środki własne i inne									Liczba utworzonych punktów, gabinetów, liczba zmodernizowanych placówek	
3.2.4. Podejmowanie działań na rzecz likwidacji barier architektonicznych i transportowych	Gmina, GOPS, zakłady opieki zdrowotnej	Gmina, GOPS, zakłady opieki zdrowotnej	PFRON, PROW, środki własne i inne									Liczba projektów zakończonych sukcesem	0
3.2.5. Rozwój wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych	Gmina, GOPS, organizacje pozarządowe, szkoły	Gmina, GOPS, organizacje pozarządowe, szkoły	PPWOW, POKL, środki własne i inne									Liczba wolontariuszy	0
Cel operacyjny 3.3.													
Pobudzanie aktywności osób niepełnosprawnych													
3.3.1. Promowanie zdrowego i aktywnego stylu życia wśród osób niepełnosprawnych (programy profilaktyczne, spotkania, pogadanki, turnusy rehabilitacyjne)	Gmina, GOPS, zakłady opieki zdrowotnej, organizacje pozarządowe	Gmina, GOPS, zakłady opieki zdrowotnej, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne	PPWOW, środki własne i inne									Liczba przedsięwzięć, liczba uczestników	
3.3.2. Przełamywanie barier psychologicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym integrowanie w środowisku lokalnym	Gmina, GOPS, zakłady opieki zdrowotnej, organizacje pozarządowe	Gmina, GOPS, zakłady opieki zdrowotnej, organizacje pozarządowe, grupy	PPWOW, środki własne i inne									Liczba spotkań, pogadanek, liczba uczestników	

		nieformalne												
3.3.3. Wsparcie dla oddolnych inicjatyw integracyjnych i kulturalnych osób niepełnosprawnych (grupy samopomocowe, imprezy okolicznościowe, wyjazdy rekreacyjne)	Gmina, GOK, organizacje pozarządowe	Gmina, GOK, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, sołectwa	PPWOW, POKL, środki własne i inne										Liczba podjętych inicjatyw. Liczba uczestników	
Cel operacyjny 3.4														
Upowszechnianie szacunku wobec osób niepełnosprawnych														
3.4.1. Działania informacyjno – promocyjne podnoszące poziom akceptacji wobec osób niepełnosprawnych	Gmina, gminne jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	Gmina, gminne jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, sołectwa	Środki własne, PPWOW											0

Cel strategiczny 4														
Społeczność jest świadoma swoich możliwości. Każdy ma równe szanse, jest otwarty na innych i świat i chce lepszego jutra, ma chęć do działania														
Cel operacyjny 4.1.														
Przygotowanie i wspieranie liderów społecznych oraz organizacji formalnych i nieformalnych														
Działania		Realizatorzy		Okres realizacji										

	Instytucja odpowiedzialna		Źródła finansowania	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Wskaźnik jednostka	Wartość w roku 2007
4.1.1. Pozyskiwanie lokalnych liderów działających na rzecz rozwoju lokalnej społeczności – spotkania, zespoły robocze, szkolenia	Gmina, jednostki organizacyjne	GOPS, Gmina, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	POKL, PPWOW, środki własne									Liczba liderów	
4.1.2. Pozyskiwanie animatorów wspomagających rozwój inicjatyw społecznych – spotkania, zespoły robocze, szkolenia	Gmina, jednostki organizacyjne	GOPS, Gmina, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, sołectwa	POKL, PPWOW, środki własne i inne									Liczba animatorów	
4.1.3. Wsparcie rozwoju lokalnych liderów oraz organizacji pozarządowych (szkolenia, wizyty studyjne, działania informacyjne, programy współpracy, wspólne przedsięwzięcia realizowane przez administrację i partnerów społecznych)	Gmina, organizacje pozarządowe	Gmina, organizacje pozarządowe, Parafie, sołectwa	POKL, PPWOW, środki własne i inne									Liczba przedsięwzięć, liczba uczestników	
4.1.4. Promocja istniejących organizacji pozarządowych (konkursy dla organizacji, tworzenie partnerstw do projektów, promowanie w lokalnych i zewnętrznych mediach oraz na stronach www)	Gmina, organizacje pozarządowe	Gmina, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne	POKL, środki własne i inne									Liczba publikacji w mediach i na WWW, liczba konkursów	
4.1.4. Animowanie i wsparcie dla powstawania organizacji formalnych i nieformalnych (spotkania, zespoły robocze, warsztaty)	Gmina	Gmina, jednostki organizacyjne	POKL, środki własne i inne									Liczba spotkań, warsztatów, liczba nowoutworzonych organizacji	Brak danych
4.1.5. Dofinansowanie projektów inicjowanych przez organizacje pozarządowe pod finansowanie zewnętrzne – wkład własny organizacji z budżetu gminy	Gmina	Gmina	Środki własne									Liczba projektów	0
4.1.6. Utworzenie punktu informacyjnego ds. pozyskiwania i udzielania informacji na temat dostępnych dotacji i źródeł finansowania	Gmina	Gmina	Środki własne									Liczba porad, udzielonych informacji	0
Cel operacyjny 4.2.													
Budowanie sieci współpracy w społeczności													

Działania	Instytucja odpowiedzialna	Realizatorzy	Źródła finansowania	Okres realizacji							Wskaźnik	Wartość w roku 2007	
				2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015			2016
4.2.1. Usługi rekreacyjno-integracyjne dla różnych grup (organizowanie czasu wolnego, promocja różnorodnych form jego spędzania)	Gmina, GOK, organizacje pozarządowe	Gmina, GOK, sołectwa, organizacje pozarządowe	PPWOW, POKL, szkoły, środki własne i inne									Liczba imprez	Brak danych
4.2.2. Utworzenie i prowadzenie Klubu Integracji Społecznej jako instytucji działającej na rzecz integracji społecznej	GOPS	GOPS	POKL, środki własne									Liczba KIS	0
4.2.4. Realizacja warsztatów i szkoleń na temat budowy sieci współpracy, rozwiązywania konfliktów	Gmina, organizacje pozarządowe	Organizacje pozarządowe	Środki własne i inne									Liczba warsztatów, szkoleń	Brak danych
4.2.5. Promowanie projektów partnerskich	Gmina	Gmina	Środki własne i inne									Liczba publikacji w media, na www	0
4.2.6. Wspieranie i pobudzanie inicjatyw mieszkańców w zakresie organizacji imprez rekreacyjno-integracyjno-kulturalnych dla mieszkańców w miejscu i poza miejscem zamieszkania	Gmina, GOK, organizacje pozarządowe	Organizacje pozarządowe, Parafie, grupy nieformalne, sołectwa, OSP	PPWOW, środki własne i inne									Liczba inicjatyw podjętych przez mieszkańców w, liczba uczestników	0
Cel operacyjny 4.3. Promowanie w społeczeństwie pracy społecznej jako podstawy rozwoju współżycia społecznego													
4.3.1. Organizacja prac społecznych na rzecz wsi i sołectw	Gmina, jednostki organizacyjne	Gmina, jednostki organizacyjne, szkoły	środki własne i inne, POKL									Liczba inicjatyw	Brak danych
4.3.2. Dofinansowanie działań oddolnych na rzecz społeczności sołectw	Gmina	Gmina	Środki własne i inne									Liczba dofinansowanych działań	Brak danych
4.3.3. Organizacja konkursów na najlepszego lidera, inicjatywę organizacji pozarządowej, grupy nieformalnej i inne	Gmina, organizacje pozarządowe	Gmina, organizacje pozarządowe, Parafie, sołectwa	POKL, PPWOW, środki własne i inne									Liczba przedsięwzięć, liczba uczestników	0
4.3.4. Pisanie artykułów i zamieszczanie w lokalnych mediach i na stronach www, wydawanie materiałów promocyjnych na tematy związane z dobrymi praktykami	Gmina, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	Gmina, organizacje pozarządowe, GOPS	POKL, środki własne i inne									Liczba artykułów, publikacji	0

w zakresie działalności społecznej i ekonomii społecznej														
4.3.5. Organizowanie wizyt studyjnych prezentujących dobre przykłady działań	Gmina, organizacje pozarządowe	Gmina, organizacje pozarządowe, Parafie, sołectwa	POKL, PPWOW, środki własne i inne											liczba powstałych organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, liczba podjętych działań
4.3.6. Szkolenia z zakresu umiejętności niezbędnych przy projektowaniu i samodzielnym pisaniu wniosków w celu pozyskania funduszy unijnych			POKL, PPWOW, środki własne i inne											
Cel operacyjny 4.4.														
Działania integrujące różne grupy społeczne oraz wspierające ich rozwój														
4.4.1. Usługi rekreacyjno-integracyjne (organizowanie czasu wolnego, promocja różnorodnych form jego spędzania)			PPWOW											
4.4.2. Usługi poradniczo-informacyjne			PPWOW											
4.4.3. Usługi szkoleniowo – edukacyjne	Gmina, jednostki organizacyjne		PPWOW										Liczba inicjatyw	Brak danych

Cel strategiczny 5													
Współpraca dzieci i młodzieży w grupach rówieśniczych oraz środowisku budująca wzajemne zaufanie i odwagę oraz wzrost otwartości na dalsze działanie.													
Działania	Instytucja odpowiedzialna	Realizatorzy	Źródła finansowania	Okres realizacji							Wskaźnik [jednostka]	Wartość w roku 2007	
				2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015			2016
Cel operacyjny 5.1.													
Rozwój umiejętności i kompetencji rodziców w zakresie sprawowania opieki i wychowania dzieci													

5.1.1. Prowadzenie warsztatów dotyczących wzmocnienia kompetencji rodziców, np. szkoła dla rodziców	Gmina, Szkoły	Gmina, Szkoły, organizacje pozarządowe	Środki własne										Liczba przeprowadzonych ankiet, spotkań z młodzieżą	Brak danych
5.1.2. Realizowanie wydarzeń z aktywnym udziałem rodziców w ich organizacji, np. festyny, wycieczki, pikniki	Gmina, organizacje pozarządowe	Gminne jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, sołectwa, OSP	PPWOW, PROW, POKL, środki własne i inne										Liczba utworzonych świetlic (w tym socjoterapeutycznych), klubów, liczba uczestników	0
Cel operacyjny 5.2.														
Alternatywne formy czasu wolnego dla dzieci i młodzieży														
Działania	Instytucja odpowiedzialna	Realizatorzy	Źródła finansowania	Okres realizacji								Wskaźnik [jednostka]	Wartość w roku 2007	
				2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016			
5.2.1. Zdiagnozowanie zainteresowań młodzieży	Gmina, Szkoły	Gmina, Szkoły, organizacje pozarządowe	Środki własne										Liczba przeprowadzonych ankiet, spotkań z młodzieżą	Brak danych
5.2.2. Usługi rekreacyjno-integracyjne świadczone w miejscu i poza miejscem zamieszkania	Gmina, organizacje pozarządowe	Gminne jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, sołectwa, OSP	PPWOW, PROW, POKL, środki własne i inne										Liczba utworzonych świetlic (w tym socjoterapeutycznych), klubów, liczba uczestników	0
5.2.3 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (np. sale gimnastyczne, boiska, ścieżki rowerowe, korty tenisowe itp.)	Gmina	Gmina, Szkoły, Nadleśnictwa, sołectwa, organizacje pozarządowe	PROW, Ministerstwo Sportu i Turystyki, Urząd Wojewódzki, Urząd Marszałkowski, środki własne i inne										Liczba odnowionych lub powstałych obiektów sportowych i rekreacyjnych	0

5.2.4 poradnictwo specjalistyczne dla dzieci i młodzieży – kontakt bezpośredni z psychologiem, logopedą, socjoterapeutą, pedagogiem (w szczególności dla dzieci i młodzieży z rodzin patologicznych)	Gmina, GOK, Szkoły, Gminna Biblioteka Publiczna, organizacje pozarządowe	GOK, Szkoły, Gminna Biblioteka Publiczna, organizacje pozarządowe, sołectwa, OSP, Parafie, grupy nieformalne	PPWOW, POKL, GKPiRPA, środki własne i inne									Liczba zorganizowanych zajęć, kół zainteresowań, liczba uczestników	
5.2.5. Organizacja imprez i uroczystości okolicznościowych	GOK, GOPS, Szkoły, Gminna Biblioteka Publiczna, organizacje pozarządowe	GOK, Szkoły, Gminna Biblioteka Publiczna, organizacje pozarządowe, sołectwa, OSP, Parafie, grupy nieformalne	PPWOW, GKPiRPA, środki własne i inne									Liczba zorganizowanych imprez, liczba uczestników	
5.2.6. Wyjazdy i imprezy integracyjne (wycieczki, rajdy, kolonie, ferie, turnieje sportowe)	GOK, GOPS, Szkoły, Gminna Biblioteka Publiczna, organizacje pozarządowe	GOK, Szkoły, Gminna Biblioteka Publiczna, organizacje pozarządowe, sołectwa, OSP, Parafie, grupy nieformalne	PPWOW, GKPiRPA, środki własne i inne									Liczba zorganizowanych wyjazdów, imprez integracyjnych, liczba uczestników	
5.2.7. Organizowanie kursów edukacyjnych, np. językowych, informatycznych	Szkoły, organizacje pozarządowe	Gminne jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, DAR	PPWOW, POKL, środki własne i inne									Liczba zorganizowanych kursów, liczba uczestników	
5.2.8. Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych	Gmina, Szkoły, GOK, organizacje pozarządowe	Szkoły, GOK, organizacje pozarządowe, sołectwa, Parafie, grupy nieformalne	PPWOW, POKL, środki własne i inne									Liczba zorganizowanych zajęć, liczba uczestników	
5.2.9. Organizowanie konkursów wiedzy i umiejętności	Gmina, Szkoły, GOK, organizacje pozarządowe, OSP	Gmina, Szkoły, GOK, organizacje pozarządowe, OSP, sołectwa, Parafie, służba zdrowia, policja	PPWOW, środki własne i inne									Liczba zorganizowanych konkursów, liczba uczestników	

5.2.10. Popularyzowanie wychowania przedszkolnego (mini przedszkola)			PPWOW, środki własne i inne										
Cel operacyjny 5.3.													
Zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie													
5.3.1. Współpraca z instytucjami i organizacjami zajmującymi się opieką i pomocą rodzinie	Gmina, GOPS	Gmina, GOPS, Poradnia psychologiczno – pedagogiczna, Policja, CARITAS, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, organizacje pozarządowe, parafie, służba zdrowia i inne	POKL, środki własne i inne										Liczba instytucji, organizacji Liczba porad
5.3.2. Upowszechnianie informacji o podmiotach świadczących pomoc rodzinie w kryzysie	Gmina, GOPS, Szkoły, Stowarzyszenia, Sołectwa	Gmina, GOPS, Szkoły, organizacje pozarządowe, parafie, służba zdrowia i inne	PROW, POKL, środki własne i inne										Liczba broszur, ulotek Liczba porad Liczba uczestników
5.3.3. Stworzenie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami oraz przysługującymi im prawami.	Gmina, GOPS	GOKiS, Gmina, organizacje pozarządowe, parafie i inne	POKL, PPWOW, środki własne i inne										Liczba wyjazdów, kolonii Liczba uczestników

5.3.4. Pomoc w likwidacji przyczyn dysfunkcji oraz wspieranie i usprawnianie systemu wsparcia dla rodziny, min. psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, socjalnego	Gmina, GOPS	Klub Integracji Społecznej, Poradnia psychologiczno – pedagogiczna, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, CARITAS, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, organizacje pozarządowe, parafie, służba	PO KL, PPWOW, PFRON, środki własne gminy i inne									Liczba zrealizowanych projektów Liczba rodzin Liczba porad		
Cel operacyjny 5.4.														
Dzieci podejmują działania na rzecz siebie i innych z pomocą osób dorosłych bazując na wartościach ogólnoludzkich, w tym chrześcijańskich														
5.4.1. Propagowanie idei wolontariatu	Gmina, Szkoły, organizacje pozarządowe	Szkoły, organizacje pozarządowe, OSP	Środki własne										Liczba ulotek, spotkań, pogadanek, liczba podjętych inicjatyw, liczba uczestników	0
5.4.2. Wspieranie tworzenia młodzieżowych organizacji pozarządowych poprzez szkolenia, projekty, warsztaty	Gmina, Szkoły, organizacje pozarządowe	Gmina, Szkoły, organizacje pozarządowe, Parafie, sołectwa	Środki własne i inne										Liczba sformalizowanych organizacji pozarządowych	0
5.4.3. Organizowanie spotkań z ciekawymi ludźmi	Szkoły, GOK Gminna Biblioteka Publiczna, organizacje pozarządowe	Szkoły, GOK, organizacje pozarządowe, Gminna Biblioteka Publiczna, Parafie, sołectwa	PPWOW, GKPiRPA, środki własne i inne										Liczba zorganizowanych spotkań, liczba uczestników	0

5.4.4. Angażowanie młodzieży w prace na rzecz społeczności gminy, np. zapraszanie na posiedzenia Rady, organizowanie spotkań informacyjnych o działaniach samorządu i organizacji	Gmina, Sołectwa	Gmina, organizacje pozarządowe, Sołectwa	Środki własne i inne									Liczba inicjatyw	0
5.4.5. Angażowanie młodzieży w działania na rzecz innych w ramach projektów i działań wolontaryjnych	Szkoły, organizacje pozarządowe	Szkoły, organizacje pozarządowe, Parafie, sołectwa	PPWOW, środki własne i inne									Liczba programów aktywizujących młodzież, liczba działań podjętych przez młodzież, liczba uczestników	Brak danych
5.4.6. Wspieranie inicjatyw podejmowanych przez młodzież poprzez tworzenie zespołów roboczych, pomoc w pozyskiwaniu finansowania oraz dofinansowanie z budżetu gminy	Gmina, Szkoły, GOK, organizacje pozarządowe	Szkoły, GOK, organizacje pozarządowe, Parafie, sołectwa, grupy nieformalne, OSP	PPWOW, POKL, środki własne i inne									Liczba działań podjętych przez młodzież, liczba uczestników	Brak danych
5.4.7. Wspieranie i upowszechnianie kultury, w tym tradycji ludowej oraz wartości ogólnoludzkich (w tym chrześcijańskich) poprzez organizowanie zajęć, festynów, warsztatów, wycieczek, spotkań, umożliwienie wyjazdów na takie wydarzenia poza gminę	Gmina, GOK, Szkoły, organizacje pozarządowe, Gminna Biblioteka Publiczna	Gmina, Szkoły, GOK, organizacje pozarządowe, Parafie, sołectwa, grupy nieformalne, OSP	PPWOW, środki własne i inne									Liczba podjętych inicjatyw kulturalnych, liczba uczestników	Brak danych
Cel operacyjny 5.5.													
Stworzenie sieci poradnictwa wspomagającego właściwy rozwój dzieci													
5.5.1. Utworzenie świetlic terapeutycznych i socjoterapeutycznych	Gmina, GOPS, organizacje pozarządowe	GOPS, organizacje pozarządowe	PPWOW, POKL, środki własne									Liczba świetlic	
5.5.2. prowadzenie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży	GOPS	GOPS, Gmina, organizacje pozarządowe	POKL, środki własne									Liczba KIS	

5.5.3. Utworzenie zespołów interdyscyplinarnych wspomagających rodziny w wychowaniu dzieci	Gmina, GOPS, Szkoły, organizacje pozarządowe	Gmina, Szkoły, GOK, organizacje pozarządowe, Parafie, sołectwa, grupy nieformalne, OSP	Środki własne i inne, POKL, PPWOW										Liczba zespołów interdyscyplinarnych	
5.5.4. Prowadzenie szkoleń i warsztatów z zakresu rozwoju umiejętności wychowawczych	GOPS, organizacje pozarządowe	GOPS, organizacje pozarządowe	PPWOW, POKL, środki własne										Liczba szkoleń i warsztatów	

Cel strategiczny 6														
Potencjał drzemący w osobach starszych działa na rzecz społeczności w ramach grup formalnych i nieformalnych, osoby starsze realizują swoje marzenia i potrzeby														
Cel operacyjny 6.1.														
Integracja i aktywizacja środowiska osób starszych														
Działania	Instytucja odpowiedzialna	Realizatorzy	Źródła finansowania	Okres realizacji							Wskaźnik [jednostka]	Wartość w roku 2007		
				2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015			2016	
6.1.1 Organizacja imprez okolicznościowych i integracyjnych (festyny, pikniki itp.)	Gmina, Szkoły, organizacje pozarządowe	Gmina, Szkoły, GOK, organizacje pozarządowe, Parafie, sołectwa, grupy nieformalne, OSP	PPWOW											
6.1.2. utworzenie Klubu Seniora i kół zainteresowań	GOK, organizacje pozarządowe	GOK, organizacje pozarządowe	PPWOW											
6.1.3. Organizacja wspólnych wyjazdów	Gmina, Szkoły, GOK, organizacje pozarządowe, Parafie, sołectwa, grupy nieformalne, OSP	Gmina, Szkoły, GOK, organizacje pozarządowe, Parafie, sołectwa, grupy nieformalne, OSP	PPWOW											
6.1.4. Promowanie zdrowego i aktywnego stylu życia wśród osób starszych (programy	Gmina, Szkoły, GOK, organizacje	Gmina, Szkoły, GOK, organizacje	PPWOW, POKL, środki											

profilaktyczne, spotkania, pogadanki, turnusy rehabilitacyjne)	pozarządowe, Parafie, sołectwa,, OSP	pozarządowe, Parafie, sołectwa,, OSP	własne											
6.1.5. Wsparcie dla oddolnych inicjatyw integracyjnych i kulturalnych osób starszych (grupy samopomocowe, imprezy okolicznościowe, wyjazdy rekreacyjne)	Gmina, Szkoły, GOK, organizacje pozarządowe, Parafie, sołectwa, grupy nieformalne, OSP	Gmina, Szkoły, GOK, organizacje pozarządowe, Parafie, sołectwa, grupy nieformalne, OSP	PPWOW, POKL, środki własne											
Cel operacyjny 6.2.														
Poprawa funkcjonowania osób starszych														
6.2.1.Doradztwo prawne, socjalne i inne	Gmina, GOPS, Szkoły,	Gmina, GOPS, Szkoły,	PPWOW POKL											
6.2.2. Rozwój Świadczenia usług opiekuńczych (usługi specjalistyczne, szkolenie i zatrudnianie asystentów osób starszych)	GOPS	GOPS	Środki własne i zlecone											
6.2.3. Wsparcie materialne	GOPS	GOPS	Środki własne											
6.2.4. Pomoc osobom starszym w codziennym funkcjonowaniu, np. wolontariat	GOPS, grupy nieformalne, wolontariat	GOPS, grupy nieformalne, wolontariat	Środki własne											
6.2.5. Wsparcie w załatwianiu spraw urzędowych i uzyskiwaniu należnych świadczeń	GOPS, wolontariat, organizacje pozarządowe	GOPS, wolontariat, organizacje pozarządowe	Zasoby własne											
6.2.6. Podejmowanie działań na rzecz likwidacji barier architektonicznych i transportowych	Gmina, GOPS	Gmin, GOPS	Zasoby własne											
6.2.7. Rozwój wolontariatu na rzecz osób starszych	organizacje pozarządowe, GOPS	organizacje pozarządowe, GOPS	Środki własne											

6. Zarządzanie realizacją strategii.

6.1. System zarządzania realizacją strategii

Określa organizację, zasady i sposoby wdrażania strategii i jej monitorowania. System ten jest bardzo ważnym i często niedocenianym elementem planowania strategicznego i operacyjnego, który decyduje o dynamice procesu realizacji strategii. Nie stworzenie tego systemu powoduje, że strategia staje się bardzo szybko dokumentem „martwym”.

System zarządzania realizacją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych tworzą powiązane ze sobą podmioty zarządzające realizacją strategii:

- ✧ **Wójt Gminy** – odpowiedzialny za wdrażanie strategii oraz funkcjonowanie wszystkich zespołów wdrażających, monitorujących, aktualizujących.
- ✧ **Rada Gminy** - pełni bieżący nadzór nad realizacją strategii, czuwa aby przy tworzeniu budżetu powiatu uwzględniany był roczny plan realizacji strategii, prowadzi akcję informacyjną i promocyjną, uchwała zmiany w strategii.
- ✧ **Komitet Sterujący Strategii** - jako organ o charakterze operacyjnym; w jego skład wchodzi :
  - Koordynator wdrażania strategii jako przewodniczący Komitetu
  - Koordynatorzy poszczególnych głównych celów.Zadaniem Komitetu jest koordynacja wdrażania poszczególnych celów oraz podawanie wskaźników ich realizacji.
- ✧ **Koordynator wdrażania strategii** - Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
  - zapewnia, aby każdy z koordynatorów celów (lub zadań) posiadał aktualną wersję strategii oraz roczny plan realizacji strategii,
  - gromadzi dokumentację związaną ze strategią, zbiera informacje określające postępy w realizacji strategii,
  - prowadzi monitoring realizacji strategii z wykorzystaniem systemu wskaźników zrównoważonego rozwoju społecznego (w tabeli z działaniami)
  - współorganizuje spotkania Forum Gminy ds. Społecznych (społeczny zespół liderów uczestniczący w pracach nad przygotowaniem strategii), po każdym z zebrań opracowuje raport z realizacji strategii, który następnie szeroko upowszechnia, prowadzi akcję informacyjną i promocyjną.
  - opracowuje i później aktualizuje plany operacyjne,
  - przedkłada plany operacyjne do zatwierdzenia przez Wójta,
  - przygotowuje kompletne informacje dotyczące koordynowanego zakresu oraz uzupełnia na bieżąco dane Gminy Grunwald,
  - podejmuje działania w celu upowszechnienia informacji dotyczącej koordynowanego zakresu,
  - opracowuje okresowe (roczne) sprawozdania z realizacji zadań w obrębie właściwego celu operacyjnego, w terminie do 8 tygodni po zakończeniu roku budżetowego.

- ❖ **Forum Gminy ds. Społecznych** - nieformalna grupa społeczna funkcjonująca np. przy Radzie Gminy, będąca ciałem doradczym i opiniotwórczym Rady, która poprzez wspólną pracę na warsztatach tworzyła strategię). Forum Gminy ds. Społecznych może być także ciałem sformalizowanym, instytucjonalnym i funkcjonować jako organizacja pozarządowa.

6.2. Instrumenty realizacji strategii

W procesie realizacji strategii będą wykorzystywane następujące trzy grupy instrumentów:

- prawno-administracyjne, ekonomiczne i rynkowe, w tym finansowe oraz z zakresu organizacji, zarządzania i marketingu
- informacyjno-edukacyjne, w tym monitoringu realizacji
- system aktualizacji strategii.

Instrumenty prawno-organizacyjne, ekonomiczne

- realizacja strategii obejmuje lata członkostwa Polski w Unii Europejskiej. W okresie tym obowiązuje Narodowa Strategia Społeczna, Strategia polityki społecznej województwa warmińsko-mazurskiego.

Instrumenty z zakresu organizacji, zarządzania i marketingu stanowią bardzo obszerną i ciągle rozbudowywaną grupę narzędzi realizacyjnych. W realizacji Strategii będzie pomocne przede wszystkim:

- ściśle powiązanie w okresie najbliższych lat programów strategii z budżetem Gminy Grunwald w oparciu o zasadę budowy budżetu zadaniowego (jeśli dotyczy) (zadania do finansowania z budżetu miasta/gminy zostaną określone w planie operacyjnym),
- zarządzanie jakością w oparciu o znormalizowane systemy np. ISO grupy 9000, Przejrzysta Polska, lub inne wewnętrzne procedury jako element zarządzania sferą usług publicznych w mieście/gminie – jeśli dotyczy,
- element marketingu lokalnego, zwłaszcza promocji strategii zgodnie z przyjętym dla gminy planem komunikacji społecznej (lub innym związanym z komunikacją), tak aby informacja o strategii i jej realizacji była znana i powszechnie dostępna,
- roczne lub wieloletnie plany wdrażania są korzystnym i efektywnym dla miasta/gminy instrumentem zarządzania realizacją strategii.

Instrumenty informacyjno-edukacyjne:

- **monitoring społeczny** (z udziałem społeczności lokalnej – Forum ds. Społecznych); przeprowadzane będą badania opinii społecznej (ankiety, sondaże) dla lepszej oceny realizacji wybranych zadań; wśród mieszkańców upowszechniane będą wszystkimi dostępnymi kanałami komunikacji społecznej (ogłoszenia, artykuły w prasie, spotkania radnych z wyborcami) informacje o postępach i efektach w realizacji strategii oraz dokonywanych w niej zmianach;
- dla oceny wymiernej stopnia realizacji celów strategii powinien zostać wykorzystany **system wskaźnikowego monitorowania strategii (SWMS)**.
- System wskaźnikowego monitorowania strategii specyficzny dla Gminy Grunwald. Zestawienie dotyczące problemów społecznych oraz tabeli z działaniami) - wykorzystuje

dotychczasowe doświadczenia konstrukcji wskaźników monitorowania realizacji strategii i nawiązuje do poziomu celów szczegółowych, a nawet programów realizacyjnych.

Zapewnienie spójności strategii z innymi dokumentami strategicznymi

Podmioty zarządzające Strategią powinny sprawować opiekę nad tym, aby zapisy Strategii były uwzględniane w innych dokumentach strategicznych gminy, np. dla zgodności celów GSRPS wprowadzić je do Strategii Rozwoju Gospodarczego oraz innych dokumentów. W przypadku aktualizacji pozostałych dokumentów strategicznych stosowne zmiany winny być uwzględniane również w niniejszej strategii.

6.3. Monitoring strategii

Jeden raz w roku powinien być dokonywany w ramach monitoringu strategii, **przegląd celów i zadań strategicznych** oraz postępów i trudności w realizacji strategii przez grupę społeczną – Forum Gminy ds. Społecznych na podstawie danych od Komitetu Sterującego.

6.4. System aktualizacji strategii

Zakłada wprowadzanie zmian w dokumencie strategicznym. Zmiany będą proponowane przez Koordynatora, opiniowane przez grupę społeczną, Forum Gminy ds. Społecznych i zatwierdzane przez Radę Gminy.

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie **co roku** poddawana przeglądowi oraz aktualizacji. System ten jest odmienny dla części dokumentu określającej wizję rozwoju i cele strategii (główne i szczegółowe) oraz dla części programowej (programy realizacyjne oraz zadania),
- część „strategiczna” (wizje, cele strategiczne i szczegółowe rozwoju) będzie poddawana **przeglądowi oraz aktualizacji w cyklu kadencji władz samorządowych** (tzw. aktualizacja taktyczna) z przesunięciem okresu objętego planowaniem o kolejne 4 lata (planowanie kroczące),
- część „programowa” (działania/zadania i harmonogram) będzie poddawana **przeglądowi i aktualizacji co roku** (jeśli będzie taka potrzeba);
- bardzo ważnym narzędziem wprowadzania strategii w życie będzie zatwierdzony przez Wójta Gminy Grunwald **Roczny plan realizacji strategii** po zaopiniowaniu przez Forum ds. Społecznych
- aktualizacji dokonuje w formie planowania partnerskiego Forum Gminy ds. Społecznych, a zatwierdza Rada Gminy,
- po wprowadzeniu zmian w strategii Koordynator wdrażania strategii zobowiązany jest dostarczyć wszystkim zainteresowanym stronom (zwłaszcza koordynatorom poszczególnych programów realizacyjnych) informację o dokonanej aktualizacji strategii.

System okresowej aktualizacji będzie odbywał się we współpracy z lokalnymi partnerami społeczno – gospodarczymi.

6.5. Audyt zewnętrzny

System zarządzania realizacją strategii można wspomóc poprzez **audyt zewnętrzny**, co daje większą skuteczność realizacji celów i zadań oraz pozwala na profesjonalne uaktualnienie i zmiany, głównie w części realizacyjnej strategii, pozwala na lepszą identyfikację źródeł finansowania pod kątem projektów i większą skuteczność pozyskiwania środków zewnętrznych.

Audytora może pomóc organom samorządu gminy w obiektywnej aktualizacji strategii między innymi poprzez: zalecenia do zarządzania strategią, rekomendacje do budżetu, motywowanie społecznego zespołu zarządzającego strategią, analizę stanu pozyskiwania środków, sugestie w zakresie programów realizacyjnych, projektów. Pomoc audytora, może dotyczyć także identyfikacji źródeł finansowania projektów, opracowania wniosków o dofinansowanie oraz ich rekomendowania do sponsorów, przygotowania i przeprowadzenia specjalistycznych szkoleń.

6.6. Etapy

Etap I Rada Gminy przyjmuje w formie uchwały:

1. **Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych** jako wyznacznik kierunków rozwoju społecznego Gminy na lata 2009 – 2016.
2. Na podstawie Strategii opracowuje się **Plan Działania** zawierający projekty i zadania realizacyjne na lata 2009 – 2016. Plan Działania określa również wielkość i źródło nakładów na poszczególne projekty z określeniem harmonogramu ich realizacji.

Etap II Rada Gminy przyjmuje oddzielną uchwałą **Plan Działania**, który jest programem realizacyjnym Strategii.

Etap III Wójt Gminy wskazuje Koordynatora ds. wdrażania GSRPS – Kierownika OPS i/lub wyznacza pracowników kierujących pojedynczymi projektami (względnie działaniami realizacyjnymi). Następnie zleca szczegółowe opracowanie realizacyjne przez pracowników UG lub specjalistów zewnętrznych.
Wójt powołuje Komitet Sterujący, który może zostać przekształcony z Zespołu Roboczego ds. opracowania/aktualizacji strategii.
Wójt zwołuje Forum Gminy ds. Społecznych i przekazuje zadania

Etap IV Następuje realizacja poszczególnych, ustalonych w Planie Wdrażania projektów i zadań realizacyjnych.

- Etap V** Koordynator dokonuje bieżącej kontroli realizacji projektów i zadań realizacyjnych w zakresie:
- dotrzymania terminów realizacji
  - zgodności z budżetem
  - stopnia osiągnięcia rezultatów
- Etap VI** Korekty w zakresie sposobu realizacji określonych przez Radę Gminy projektów i działań realizacyjnych prowadzone będą na bieżąco w drodze decyzji Wójta.
- Etap VII** Na bazie przyjętych wskaźników monitorowania Urząd Gminy przygotowuje corocznie raport o stanie realizacji Strategii wraz z oceną ogólnego rozwoju gminy. Raport zawiera również wnioski dotyczące korekty docelowych wielkości wskaźników osiągnięcia celów strategicznych.
- Etap VIII** Opracowany raport podlega zaopiniowaniu przez Forum ds. Społecznych. Proponuje się spotkania Forum ds. Społecznych **raz w roku**. Forum ds. Społecznych dokonuje przeglądu celów strategicznych zgłaszając ewentualne korekty tych celów oraz proponuje ewentualne zmiany w Planie Działania.
- Etap IX** Ostateczną korektę w zakresie celów oraz ustaleń w Planie Działania dokonuje Rada Gminy na podstawie zaopiniowanego przez Forum ds. Społecznych raportu.

- Niniejszy dokument, po uchwaleniu przez Radę Gminy powinien być opublikowany na stronie internetowej, a ponadto przekazany uczestnikom procesu planowania strategicznego oraz wszystkim jednostkom i instytucjom których działalność może przyczynić się do realizacji strategii.
- Odpowiedzialny za wdrażanie strategii oraz dostosowanie wszystkich planów i programów do jej ustaleń jest Wójt Gminy.

Sprawozdanie z realizacji planu strategicznego wraz z wnioskami i propozycjami działań korygujących Wójt przedkłada Radzie Gminy w terminie 12 tygodni od zakończenia roku budżetowego.

Przyjmuje się następujące formy instytucjonalne zapewniające odpowiedni program wdrażania i monitoringu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych:

- nadzór nad sprawną realizacją Strategii będzie sprawował Wójt Gminy Grunwald
- społeczny nadzór nad wdrażaniem strategii będzie sprawować Rada Gminy oraz Forum Gminy ds. Społecznych (jako nieformalna grupa liderów lokalnych, funkcjonująca w oparciu o regulamin pracy),
- Wójt Gminy jeden raz w roku zdawał będzie Radzie Gminy sprawozdanie z postępów w realizacji Strategii,
- Koordynacją działań na rzecz realizacji Strategii zajmował się będzie Kierownik GOPS.

7. Spis tabel

Tabela Nr 1 zespół roboczy odpowiedzialny za aktualizację „Strategii”

Tabela Nr 2 Zespół liderów, którzy uczestniczyli w warsztatach związanych z aktualizacją Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Tabela Nr 3-dane dotyczące stanu ludności gminy Grunwald w poszczególnych latach za względu faktyczne miejsce zamieszkania na jej terenie na dzień 31 grudnia danego roku (dane źródłowe uzyskane z GUS)

Tabela Nr 4 - dane dotyczące przyrostu naturalnego oraz liczby urodzeń i zgonów na terenie gminy Grunwald w latach 2003-2007 (materiały pozyskane z danych statystycznych GUS)

Tabela Nr 5 Ludność wg grup wiekowych w latach 2003-2007 (dane źródłowe GUS)

Tabela Nr 6- Wskaźnik obciążenia demograficznego w latach 2003-2007 (dane źródłowe GUS)

Tabela nr 7 – udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem (dane źródłowe GUS)

Tabela Nr 8 – ludność wskaźnika modułu gminy Grunwald (dane źródłowe GUS)

Tabela Nr 9 – migracje na pobyt stały w gminie wg typu i kierunku (dane źródłowe GUS)

Tabela Nr 10 Wykaz miejscowości gminy Grunwald wraz z ich liczebnością ludności w poszczególnych miejscowościach na przestrzeni lat 2003- 2007 (dane źródłowe UG Grunwald)

Tabela Nr 11 Prognoza liczby ludności dla gminy Grunwald na podstawie prognozy GUS dla powiatu ostródzkiego

Tabela nr 12 szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne na terenie gminy

Tabela Nr 13 Ilość dzieci w poszczególnych szkołach podstawowych na terenie gminy z uwzględnieniem wychowania przedszkolnego lata 2003-2007 (dane bazujące na sprawozdaniach oświaty)

Tabela Nr 14 Zatrudnienie w szkołach na terenie gminy lata 2003-2007 (dane pozyskane z UG Grunwald).

Tabela Nr 15 Stypendia socjalne przyznawane dla uczniów z terenu gminy Grunwald w latach 2006-2008 (dane UG. Grunwald)

Tabela nr 16 bezrobotni na terenie gminy według płci

Tabela Nr 17 Stan bezrobocia w (%) na terenie kraju, województwa, powiatu, gminy na przestrzeni lat 2003-2007

Tabela Nr 18 Dynamika bezrobocia na terenie gminy Grunwald lata 2003-2007 (dane PUP Ostróda)

Tabela Nr 19 Struktura bezrobotnych w gminie Grunwald ze względu na poziom wykształcenia (dane statystyczne PUP Ostróda)

Tabela Nr 20 – struktura wiekowa osób bezrobotnych na terenie gminy Grunwald (dane statystyczne PUP Ostróda)

Tabela Nr 21 podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze regon na terenie gminy Grunwald (dane statystyczne GUS)

Tabela Nr 22 Podmioty gospodarcze zarejestrowane w Urzędzie Gminy Grunwald lata 2003-2007 (dane statystyczne UG. Grunwald)

Tabela Nr 23 osoby pracujące lata 2003-2006 (dane statystyczne GUS)

Tabela Nr 24 Ilość gospodarstw rolnych na terenie gminy ze względu na ich wielkość, których rolnicy w roku 2007 złożyli wnioski do ARiMR w roku 2007 o dotacje obszarowe (dane statystyczne ARiMR)

Tabela Nr 25 Gospodarstwa rolne z terenu gminy Grunwald według wielkości za rok 2008r. (dane ewidencji gruntów gminy Grunwald)

Tabela Nr 26 Dane o stanie zdrowia dzieci i młodzieży w wieku 0 – 18 lat

Tabela Nr 27 Dane o stanie osób w wieku powyżej 18 roku życia

Tabela Nr 28 Zatrudnienie w podstawowej opiece zdrowotnej lata 2003-2007 (dane ze sprawozdań MZ-11)

Tabela Nr 29 Profilatyczne badania lekarskie dzieci i młodzieży lata 2004-2007

Tabela Nr 30 dane dotyczące przestępczości na terenie gminy Grunwald lata 2005-2007 (dane uzyskane z posterunku Policji w Stębarku)

Tabela Nr 31 wnioski kierowane do kolegów (dane uzyskane z posterunku Policji w Stębarku)

Tabela Nr 32 Dochody gminy i wydatki w latach 2003 – 2007 (dane uzyskane z bazy danych regionalnych GUS)

Tabela Nr 33 Wydatki gminy w latach 2003-2007 na wybrane dziedziny życia społecznego na terenie gminy

Tabela Nr 34 Wydatki na 1 mieszkańca w gminie lata 2003 -2007 (dane źródłowe GUS-baza danych regionalnych)

Tabela Nr 35 dochody własne gminy Grunwald w latach 2005-2006 -2007 (dane źródłowe GUS-baza danych regionalnych)

Tabela Nr 36 zatrudnienie w GOPS w roku 2007 (dane statystyczne ze sprawozdania MPiPS-03 uzyskane z GOPS)

Tabela Nr 37 Ilość osób-rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2004-2007 ze względu na grupy dyspenseryjne (dane statystyczne uzyskane z GOPS ze sprawozdań rocznych składanych Radzie Gminy Grunwald)

Tabela Nr 38 Budżet GOPS w latach 2004-2007 z podziałem na wybrane wydatkowanie tych środków na poszczególne segmenty pomocy społecznej (dane analityczne ze sprawozdań rocznych GOPS Grunwald)

Tabela Nr 39 Zrealizowany budżet Ośrodka na świadczenia z pomocy społecznej w ramach zadań własnych i zleconych (dane statystyczne GOPS)

Tabela Nr 40 Świadczenia przyznawane na podstawie ustawy o pomocy społecznej (dane statystyczne ze sprawozdań rocznych GOPS)

Tabela Nr 41 Ilościowe zestawienie wpływających wniosków o przyznanie świadczeń oraz wydanych w tym zakresie decyzji (dane statystyczne GOPS)

Tabela Nr 42 Zaliczka alimentacyjna w latach IX.2005r. – IX.2008r.

Tabela Nr 43 dochody rodzin otrzymujących świadczenia rodzinne lata 2006-2008 (dane ze sprawozdań rocznych rzeczowo-finansowych sporządzanych przez GOPS)

Tabela Nr 44 Wiek dzieci uprawnionych do świadczeń rodzinnych oraz liczba dzieci uprawnionych w danych rodzinach (dane ze sprawozdań rocznych rzeczowo-finansowych sporządzanych przez GOPS)

Tabela Nr 45 Ilość rodzin objętych świadczeniami w danym roku z wyszczególnieniem kwoty poszczególnych świadczeń oraz ich ilości (dane ze sprawozdań rocznych rzeczowo-finansowych sporządzanych przez GOPS)

Tabela Nr 46 Usługi opiekuńcze (dane statystyczne GOPS Grunwald)

Tabela Nr 47 Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Grunwald oraz ich wyposażenie techniczno-sanitarne

(dane statystyczne GUS – baza danych regionalnych)

Tabela nr 48 Dodatki mieszkaniowe (dane statystyczne GOPS)

8. Załączniki

Załącznik Nr 2 (ankiety)

WYNIKI DLA WSZYSTKICH SZKÓŁ

1. Czy piłeś (piłaś) już napoje alkoholowe?

- a) tak – 33 %
- b) nie – 67 %

2. Gdzie po raz pierwszy piłeś (piłaś) alkohol?

- a) w domu – 55%
- b) u rodziny – 25%
- c) u kolegi – 12%
- d) inne miejsca. – 8 % (napisz jakie?)

3. Jaki piłeś (piłaś) alkohol?

- a) piwo – 80%
- b) wino – 17 %
- c) wódkę – 3%

4. Kto poczęstował Cię alkoholem?

- a) rodzice – 45 %
- b) rodzeństwo - 25%
- c) inni członkowie rodziny - 15%
- d) kolega – 10 %
- e) inni (napisz kto?) – 5 %

5. Picie alkoholu według Ciebie:

- a) poprawia humor – 18 %
- b) leczy różne choroby - 0 %
- c) ułatwia nawiązywanie kontaktów towarzyskich – 20%
- d) prowadzi do uzależnienia i niszczy życie człowieka - 62 %

6. Czy używałeś (używałaś) innych środków odurzających?

- a) papierosów – 30%
- b) narkotyków – 5%
- c) innych – 5%
- d) nie używałem (używałam) – 60%

7. Skąd miałeś (miałaś) inne środki odużające?

- a) dostałem (dostałam) od kolegi / koleżanki – 90%
- b) kupiłem od dealera – 0%
- c) inne – 10% (jakie?)

8. Jak często palisz?

- a) spróbowałem tylko raz – 15%
- b) paliłem (paliłam) 2 – 3 razy – 20 %
- c) paliłem (paliłam) wielokrotnie – 55 %
- d) palę codziennie – 10%

9. Skąd bierzesz papierosy?

- a) kupuję z kieszonkowego – 20 %
- b) dostaję od kolegi (koleżanki) – 25%
- c) biorę od rodziców lub rodzeństwa - 50%
- d) inne (jakie?) – 5%

10. Czy ktoś proponował Ci używanie?

- a) alkoholu – 36 %
- b) papierosów – 55 %
- c) narkotyków - 5 %

11. Z jakimi skutkami odmowy spotykałeś się (spotkałaś się)?

- a) wyśmiewanie – 85%
- b) groźby – 5 %
- c) próby zmuszania do używania – 5%
- d) inne (jakie?) - 5 %

12. Kogo poprosisz o pomoc w przypadku, gdyby ktoś usiłował Cię namówić lub zmusić do palenia, picia lub zażywania narkotyków?

- a) rodziców – 55%
- b) innych członków rodziny – 20 %
- c) kolegę / koleżankę – 5%
- d) pedagoga – 10%
- e) wychowawcę lub innego nauczyciela- 5%
- f) dyrektora szkoły – 2 %
- g) skorzystam ze „skrzynki zaufania” – 3 %

13. Które instytucje pomagają ludziom uzależnionym?

- a) Poradnia Uzależnień - 50%
- b) Gminny Komitet Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – 25%
- c) Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna – 15%
- d) Komitet Ochrony Praw Dziecka – 10%

A N K I E T A

Drodzy Respondenci – mieszkańcy gminy Grunwald!

Mamy nadzieję, iż przy Państwa czynnym udziale między innymi poprzez udzielenie rzetelnych odpowiedzi na pytania zawarte w niniejszej ankiecie będziecie Państwo współautorami przyszłych pozytywnych działań i rozwiązań w naszej gminie w obszarze wspierania i integracji jej mieszkańców.

Dokument ten będzie niezwykle cennym źródłem informacji i jednocześnie jednym z podstawowych narzędzi do zdiagnozowania obecnych potrzeb i problemów społecznych w gminie, przy wprowadzaniu aktualizacji do „Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grunwald na lata 2006 - 2016”, który to dokument został przyjęty Uchwałą Rady Gminy Grunwald Nr XLVI/171/06 z dnia 26.10.2006r.

Ankieta jest całkowicie anonimowa i posłuży jedynie wyżej wymienionym celom.

Płeć :

- kobieta - 155   mężczyzna – 34

Stan cywilny :

- panna - 10   kawaler - 6   mężatka - 123   żonaty - 26
- rozwódka -1   rozwiedziony   wdowa - 8   wdowiec -2
- związek nieformalny (Konkubinat) - 13

Wiek :

- 18-24 kobieta- 15, 25-40 kobieta - 98, kobieta 41 – 59 -42, kobieta - 60 i więcej

- 18-24 mężczyzna- **7** , 25-40 mężczyzna – **22** , mężczyzna 41- 64 – **5** ,
 mężczyzna - 65 i więcej

Posiadane wykształcenie :

- niepełne podstawowe - **14**, podstawowe-**56**, zawodowe- **47**, średnie -
63 wyższe - **9**

Miejsce Pana(i) zamieszkania określone ze względu na wielkość miejscowości wg liczby mieszkańców? (proszę wybierając wariant odpowiedzi skorzystać z załącznika do ankiety)

- do 50 - **8** od 51 do 200 – **27** , od 201 do 400 – **51**, od 401 do 600 - **68**
 powyżej 600- **35**

1) Podstawowe źródło utrzymania Pana(i) gospodarstwa domowego to?

(maksymalnie proszę zaznaczyć nie więcej niż trzy wybrane odpowiedzi)

- praca we własnym gospodarstwie rolnym- **23**
- własna działalność gospodarcza - **6**
- praca najemna w instytucji publicznej (samorządowej, rządowej itp.) - **17**
- praca najemna w sektorze firm i usług prywatnych - **76**
- emerytura
- renta - **8**
- zasiłek dla bezrobotnych - **14**
- świadczenia z Ośrodka Pomocy Społecznej - **41**,
- inne (proszę określić jakie ? np. w przypadku uczniów i studentów na utrzymaniu rodziców itp.)-**4**

2) Czy podejmujecie Państwo z własnej inicjatywy dodatkowe działania w celu uzupełnienia budżetu rodziny uzyskiwanego z podstawowego źródła dochodu:

a) TAK Jeżeli „tak”, to proszę określić jakie typu są to działania (można wybrać kilka):

- prace sezonowe -**28**, mały ogródek przydomowy - **47**, chałupnictwo,
- prace przy zbiorze ziół i runa leśnego - **13**,
- inne (jakie): .....

b) NIE - **101**

3) Liczba osób składających się na Pana(i) gospodarstwo domowe? :

- jednoosobowe - **17**   dwuosobowe - **24**   trzyosobowe - **36**
- czterosobowe - **47**
- pięciosobowe - **37**   sześćosobowe - **19**   siedem i więcej osób - **9**

4) Ile dzieci jest na utrzymaniu w Pana(i) rodzinie ?

- nie ma -**39**, jedno dziecko - **37**, dwoje dzieci - **45**   troje dzieci - **36**
- czworo dzieci - **19**
- pięcioro dzieci - **3**   sześcioro dzieci - **2**   siedmioro i więcej dzieci - **4**

**5) Czy rodzina Pana(i) jest rodziną wielopokoleniową wspólnie zamieszkującą?
(dziadkowie+rodzice+dzieci)**

TAK - 21

NIE, jeżeli „nie” to - 131

Czy regularnie utrzymujecie Państwo kontakt z osobami starszymi z rodziny zamieszkałymi oddzielnie: TAK - 78 NIE - 53

6) Czy uważa Pan(i), iż obecnie w naszej gminie są istotne problemy społeczne wpływające na jakość życia jej mieszkańców:

TAK - 48 Jeżeli „tak” to proszę je wymienić i ewentualnie dokonać krótkiej oceny ich wpływu na Pana(i) rodzinę: bezrobocie – 21, alkoholizm – 17, brak oświetlenia ulic – 5, problemy wychowawcze z młodzieżą - 5

NIE - 31

Nie mam zdania – 81 osób

7) Czy dotarła do Państwa informacja, iż nasza gmina posiada dokument : „Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grunwald na lata 2006 – 2016”

TAK - 21

NIE (jeżeli został wybrana przez Państwa ten wariant odpowiedzi proszę przejść do pytanie Nr 9) – 112

Brak odpowiedzi – 56 osób

8) Czy znacie Państwo podstawowe założenia zawarte w „Strategii” ?

TAK - 15

NIE - 118

Brak odpowiedzi - 56

9) Czy chcielibyście Państwo jako mieszkańcy tej gminy czynnie uczestniczyć w pracach związanych z aktualizacją w/w „Strategii”?

TAK, gdyż sądzę, iż jest taka potrzeba - 51

NIE - 67

Nie mam zdania na ten temat - 71

10) Kto w Pana(i) ocenie powinien realizować politykę społeczną (prowadzić działania na rzecz poprawy sytuacji społecznej i zaspokojenia potrzeb społecznych) w gminie?

(proszę o wybór nie więcej niż trzech wariantów odpowiedzi w Państwa ocenie najważniejszych dla prawidłowej realizacji tej polityki)

władze lokalne (Wójt + Rada Gminy) - 79

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - 46

wspólnie jednostki organizacyjne Urzędu Gminy (GOPS+GOK+Szkoły) - 37

sołtysi wspólnie z Radami Sołeckimi - 5

organizacje pozarządowe i stowarzyszenia - 3

cała społeczność naszej gminy – 7

Brak odpowiedzi - 12

11) Czy uważa Pan(i), iż większość niezbędnych usług w sektorze życia społecznego jest w gminie Grunwald zaspakajana?

TAK - 59

NIE - 112, jeżeli „nie” to proszę wybrać spośród listy grup usług społecznych te, które w Pana(i) ocenie wymagają większej uwagi :

- transport osobowy (jakość i ilość połączeń) - 8 ,
- opieka zdrowotna- 43 ,
- wydarzenia o charakterze kulturowo-integracyjnym (pikniki, festyny itp.) - 22 ,
- sport i rekreacja - 7
- bezpieczeństwo publiczne - 11 ,

- oferta edukacyjna - 5,
  - opieka społeczna - 3,
  - handel i usługi -2,
  - mieszkalnictwo - 8 ,
  - inne - 3.....
- brak odpowiedzi - 18

12) Czy Pana(i) rodzina korzysta lub korzystała ze świadczeń z Ośrodka Pomocy Społecznej?

TAK - 64, Jeżeli „tak”, to proszę określić jak długo rodzina korzystała lub korzysta ze świadczeń z GOPS:

- kilka razy - 5   poniżej roku - 14   od 1 roku do 2 lat - 6   od 2 do 5 lat- 8
 powyżej 5 lat - 31

Jeżeli „tak”, to proszę określić przyczynę korzystania wybierając spośród wariantów poniżej podanych (można zaznaczyć kilka odpowiedzi):

- ubóstwo- 19, bezrobocie- 22, niepełnosprawność-4, długotrwała choroba -3,
 wielodzietność - 12,
 rodzina niepełna-2, uzależnienia (alkoholizm, narkomania), niezaradność życiowa,
 inne przyczyny
(jakie?): .....

- NIE - 121

13) Czy w okresie ostatnich 12 miesięcy uczestniczył(a) Pan(i) wydarzeniach kulturowo-integracyjnych organizowanych na terenie tut. Gminy?

- TAK - 59, jeżeli „tak”, to proszę wymienić w jakich: „dożynki” – 17 ,
„dzień samorządowca” – 21, „obchody bitwy pod Grunwaldem”- 12,
„Dzień seniora” – 5

- NIE, jeżeli „nie”, to jaka była tego przyczyna : - 121
* brak takiej oferty - 61,
* brak zainteresowania z mojej strony-21,
* brak wolnego czasu - 32,
* brak środków finansowych- 7,
* inne powody :

14) Jaka formę wsparcia przede wszystkim powinien oferować Ośrodek Pomocy Społecznej ?

- pomoc finansową - 41   wsparcie rzeczowe -8   doradztwo prawno – socjalne - 12

praca socjalna - 24   aktywizację bezrobotnych - 38   inne: 16

15) Jakie grupy mieszkańców z terenu tut. Gminy w Pana ocenie w szczególności wymagają objęcia pomocą? (proszę wybrać do trzech wariantów odpowiedzi)

osoby starsze - 54   osoby samotne - 21   osoby niepełnosprawne - 57
 osoby uzależnione - 14

rodziny wielodzietne - 23   rodziny niepełne - 7

rodziny z problemami – opiekuńczymi – 8

16) Jakie są główne przyczyny występowania negatywnych zjawisk wśród dzieci i młodzieży z terenu tut. gminy? (proszę wybrać trzy Państwa zdaniem najistotniejsze spośród poniżej podanych)

zaniedbania wychowawcze ze strony rodziców - 71

zaniedbania socjalne (niedożywienie, niewystarczająca higiena) - 17

przemoc w rodzinie - 11   spożywanie alkoholu w rodzinie - 26   demoralizacja - 2

inne : .....

17) Jak Pan(i) ocenia ofertę organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie?

pod względem ilości zajęć:

wystarczająca – 42   niewystarczająca - 77   nie mam zdania - 62

pod względem jakości:

bardzo dobra- 27   dobra - 5   słaba - 61   zła- 16   nie mam zdania - 62

18) Czy na terenie gminy jest potrzeba utworzenia przedszkoli ?

TAK - 112

NIE - 29

Nie mam zdania – 48

19) Czy szkoły i miejsca publiczne w gminie są bezpieczne dla dzieci ?

- TAK -125   NIE - 31   Nie mam zdania – 33

20) Czy zna Pan(i) rodziny w gminie, w których dzieci są bite i krzywdzone (doznają krzywdy psychicznej i fizycznej) ?

- znam wiele takich rodzin - 23   znam niewiele takich rodzin - 21
 słyszałem o takich rodzinach - 39   nie słyszałem o takich rodzinach – 96

21) Czy dzieci w gminie mają łatwy dostęp do:

a) alkoholu

- TAK - 116   NIE - 29   Nie wiem -42

b) narkotyków

- TAK - 31   NIE - 58   Nie wiem – 91

22) Jak ocenia Pan(i) realizowanie w gminie działania związane z profilaktyką alkoholową i narkomanią wśród dzieci i młodzieży (powszechność, dostępność, różnorodność ofert)?

- bardzo dobrze - 18   dobrze - 37   dostatecznie - 42
 źle 51   nie mam zdania – 41

23) Jakie problemy najczęściej dotyczą osoby starsze na terenie gminy Grunwald?

- ubóstwo i bieda - 24   przewlekłe choroby - 42   niepełnosprawność -39
 samotność - 37   brak opieki ze strony rodziny - 29   brak oferty spędzania czasu-18

24) Jakiego typu usług społecznych oczekują ludzie starsi ?

- objęcie szerszą opieką zdrowotną - 69   objęcie usługami opiekuńczymi - 15

utworzenie kół zainteresowań przy Klubie Seniora - 19

inne - 8:

25) Jakie problemy społeczne najczęściej dotyczą osoby niepełnosprawne z terenu tut. gminy?

bariery architektoniczne - 19   brak akceptacji społecznej - 7   brak ofert pracy- 25

utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych - 29   izolacja społeczna - 12

brak oferty spędzania wolnego czasu - 19   inne: 9.

26) Czy w Pana(i) ocenie proponowane usługi w zakresie służby zdrowia na terenie gminy Grunwald są zgodne z Państwa oczekiwaniami ?

TAK - 91

Nie, jeżeli „nie” to jakie widzicie Państwo w tym zakresie potrzeby ? - 43

Nie wiem – 53

27) Czy w Pana(i) ocenie sektor usługowo-handlowy znajdujący się na terenie gminy zabezpiecza potrzeby i oczekiwania jej mieszkańców ?

TAK - 92

TAK, ale nie w całości - 41 ,

NIE, brak jest usług i punktów handlowych o charakterze : fryzjer, szewc – 18

28) Czy czuje się Pan(i) bezpiecznie na terenie gminy ?

tak - 48

raczej tak - 61

raczej nie - 32

nie - 20

29) Jakie są przyczyny braku bezpieczeństwa ?

częste włamania i kradzieże - 33

częste napady

brak odpowiedniej liczby patroli policji -38

słabe oświetlenie ulic -35

inne

30) Czy uczestniczy Pan(i) w zebraniach wiejskich (spotkaniach) na terenie Państwa miejscowości na, których poruszane są problemy lokalnej społeczności ?

TAK - 79

NIE - 102 , jeżeli „nie” to jaka jest tego przyczyna : brak czasu, brak informacji o zebraniach

31) Czy uważa Pan(i), iż zebrania wiejskie (spotkania) lokalnej ludności na, których poruszane są problemy społeczne powinny odbywać się z częstotliwością:

raz w miesiącu -22

raz na kwartał - 79

raz na pół roku - 23

raz na rok - 8

jest to dla mnie bez znaczenia- 55

32) Jak ocenia Pan(i) wzajemne relacje z najbliższymi sąsiadami ?

poprawne i bliskie -41

jedynie-poprawne - 86

niepoprawne (konflikt) - 4

brak relacji - 15

33) Z którymi osobami miał Pan(i) styczność szukając pomocy lub wsparcia ?

Pełniona funkcja	TAK	NIE
Wójt Gminy Grunwald	115	42
Przewodniczący Rady Gminy Grunwald	39	131
Radny z Państwa okręgu wyborczego	29	142
Sołtys wsi	75	81
Ksiądz	145	34
Pracownik socjalny z rejonu opiekuńczego	131	46
Dzielnicowy z Posterunku Policji	41	139
Lekarz rodzinny	89	75

Pielęgniarka środowiskowa	92	51
Pedagog szkolny ze szkoły do której uczęszcza dziecko	86	58
Animatorzy działań kulturalnych na terenie gminy	46	127
Inne osoby :		

34. Jak ocenia Pan(i) wywiązywanie się z działań na rzecz lokalnej społeczności władz samorządowych oraz poszczególnych instytucji z terenu gminy Grunwald ?

WŁADZE SAMORZĄDOWE/ INSTYTUCJE	SKALA OCENY (skala oceny od 1 do 5)				
	1-bardzo słabo	2-słabo	3-dostatecznie	4-dobrze	5 bardzo dobrze
Wójt Gminy	22	25	44	59	25
Radni gminy	32	35	64	32	10
Sołtysi (Rady sołeckie)	26	39	39	43	17
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	10	16	55	75	20
Placówki Służby Zdrowia	7	21	57	76	14
Gminny Ośrodek Kultury	36	22	40	50	20
Kościół (Parafia pw. ....)	8	15	30	62	51
Szkoły podstawowe	17	9	26	80	57
Gimnazjum	10	17	46	66	23
Posterunek Policji	11	15	45	24	6
Ochotnicza Straż Pożarna w	6	8	30	41	22
Inne:					
Inne:					

(Proszę przy każdej instytucji / samorządzie zakreślić jedno wybrane pole określające Państwa ocenę)

Załącznik Nr 3 (mapa turystyczna gminy)

